

Årsrapport 2017

Sarpsborg kommune

Innholdsfortegnelse

RÅDMANNENS FORORD	4
SAMFUNNSRESULTATER	5
Demografi	5
Innsatsområder i samfunnsplanen	6
ØKONOMISK RESULTAT	19
Måltavle økonomi	19
Økonomisk oversikt – drift	20
Netto driftsresultat	21
Frie inntekter og finansielle poster.....	22
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	23
Spesifikasjon av driftsinntekter og driftsutgifter.....	24
Økonomisk resultat per kommuneområde	25
Investeringsregnskapet.....	26
Fondsbeholdninger.....	27
Rådmannens internkontroll	29
MEDARBEIDERRESULTATER	30
Måltavle medarbeider	30
Rekruttering og omstilling.	30
Inkluderende arbeidsliv.....	30
Medarbeiderundersøkelsen	32
Skader og HMS avvik	33
Heltid	33
Kompetanseutvikling	34
Lærlinger og kvalifisering til fagarbeider	34
FÅRT- prisen	35
Likestilling og mangfold.....	35
KOMMUNEOMRÅDE VELFERD	39
Strategiske prosesser.....	39
Økonomi	42
Tjenestemål.....	46
KOMMUNEOMRÅDE OPPVEKST	48
Strategiske prosesser.....	48
Økonomi	49
Tjenestemål.....	52
KOMMUNEOMRÅDE SAMFUNN.....	54
Strategiske prosesser	54
Økonomi	61
Tjenestemål.....	63

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

KOMMUNEOMRÅDE ORGANISASJON	65
Strategiske prosesser	65
Økonomi	67
Tjenestemål	68
KOMMUNEOMRÅDE TEKNISK	69
Strategiske prosesser	69
Økonomi	73
Tjenestemål	78
VEDLEGG: INVESTERINGSOVERSIKT	79

RÅDMANNENS FORORD

Det var en rar følelse å kunne gå fra Opsund til Hafslundsøy 29. september 2017. En ny bru hadde bundet sammen to bydeler i Sarpsborg på en ny måte. Geografien i Sarpsborg endret seg litt den dagen.

Endringen vi opplevde denne høstdagen er bare en liten forsmak på hvilke omveltninger Sarpsborg-samfunnet står foran de kommende årene i måten vi skal transportere oss og måten vi skal bruke arealer. Vi må utvikle en kompakt by der vi i langt større grad enn før skal reise kollektivt, sykle og gå – og der vi i mindre grad skal kjøre bil. Samtidig skal ikke byen bare være kompakt, den skal også være levende med et pulserende sentrum. Å få til dette på en god måte er utfordrende, og det må gjøres mange vanskelige avveininger underveis.

Disse avveiningene har også preget det politiske livet i Sarpsborg kommune i 2017. Parkeringsbestemmelser, kollektivtilbud og reguleringsplaner i sentrum er vanskelige politiske saker, men aller vanskeligst er utbygging av dobbeltsporet jernbane og ny veibru. Dette temaet har blitt behandlet ved flere anledninger, og skapt mye debatt. Jeg har respekt for at det er sterke følelser knyttet til dette. For meg som rådmann er det viktig at vi kommer videre i planleggingen av framtidens løsninger, samtidig som vi skal ha gode prosesser der ulike syn kommer til uttrykk – selv om ikke alle kan få gjennomslag.

I 2017 har det blitt jobbet med blant annet ny samfunnsplan og ny sentrumsplan. Også disse arbeidene preges naturlig nok av de store samfunnsendringene. Planene skal sluttbehandles i 2018. Jeg tror vi vil få planer som legger grunnlag for at kommune, næringsliv og innbyggere sammen kan utvikle Sarpsborg-samfunnet på en god måte.

Befolkningsveksten i Sarpsborg i 2017 var dessverre lavere enn vi hadde håpet på. Flere nybygde boliger gir håp om at veksten kan bli bedre i 2018. Det har også vært en positiv utvikling i antall arbeidsplasser i Sarpsborg de siste årene.

For Sarpsborg kommune har 2017 totalt sett vært et bra år økonomisk, mye takket være gode tall på skatt og pensjonskostnader. Samtidig forteller denne årsrapporten om en negativ utvikling på flere områder. Det mest foruroligende er de store og økende behovene innenfor barnevern. Det kan til dels skyldes at barnevernet i større grad enn før avdekker at barn trenger deres bistand på et tidlig stadium, men vi kan ikke underslå alvorret i at stadig flere barn må plasseres i fosterhjem eller på institusjon.

Behovene innenfor pleie og omsorg økte også mer i 2017 enn kommunens budsjetter tilsa. Dreining fra heldøgns omsorg til hjemmetjenester bidrar til å dempe utgiftsveksten, men ikke tilstrekkelig til at driften er i balanse. Det er en bekymring at kommunen drar med denne ubalansen inn i 2018.

På tross av utfordringer har Sarpsborg kommune levert gode tjenester til sine innbyggere også i 2017. Jeg vil takke politikere og medarbeidere for deres bidrag til det.

Sarpsborg, mars 2018

Unni Skaar
Rådmann

SAMFUNNSRESULTATER

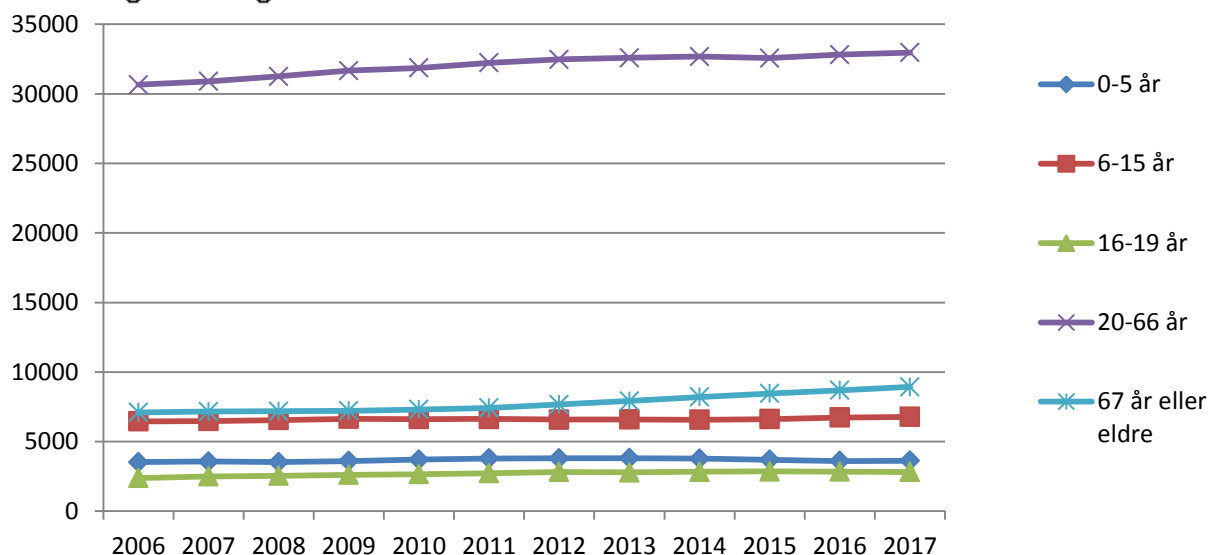
Innenfor samfunnsområdet beskrives først den demografiske utviklingen og deretter utviklingen for aktuelle temaer knyttet til målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Demografi

Befolkningsveksten i Sarpsborg har vært jevn og sterk, men veksten i folketallet var noe svakere enn i resten av Østfold og svakere enn gjennomsnittet for landet mellom 2010 og 2016. I 2016 var befolkningsveksten omtrent lik landsgjennomsnittet, med en befolkningsvekst på 0,9 prosent. For 2017 ser foreløpige tall ut til å gi lavere vekst.

Som diagrammet under viser er aldersgruppa 67 år og eldre i sterk vekst. Aldersgruppa 6-15 år har også hatt en betydelig vekst, mens barnehagebarna og de eldste ungdommene har det blitt noe færre av i løpet av de tre siste årene.

Befolkningsutvikling 2016-2017

Nettoinnflyttingen til Sarpsborg har vært svakere enn landsgjennomsnittet. Fødselsoverskuddet har også vært lavere enn gjennomsnittet for landet. Andel eldre over 80 år i kommunen er høyere enn landsgjennomsnittet. Det er innvandrerbefolkningen som sørger for veksten. Innvandrerbefolkningen, inkludert annengenerasjonsinnvandrere, var 10 469 personer per januar 2018. Det vil si 18,85 % av befolkningen.

Så mange som 2375 personer flyttet ut av Sarpsborg i 2017, mens 2750 flyttet til Sarpsborg. (Kilde SSB). Det er altså en betydelig årlig utskifting av innbyggere, og mange nye innbyggere årlig som skal etablere seg og finne seg til rette i Sarpsborgsamfunnet. i Sarpsborg.

Sarpsborg - Folkemengde 1. januar og endringer i kalenderåret (Kilde SSB)

	Folkemengde	Fødselsoverskudd i	Nettoinnflytting i	Folketilvekst i
	1. januar	kalenderåret	kalenderåret	kalenderåret
2005	49 753	31	327	362
2006	50 115	98	390	478
2007	50 593	46	422	460
2008	51 053	147	512	670
2009	51 723	171	264	436
2010	52 159	67	594	646
2011	52 805	100	423	528
2012	53 333	80	299	363
2013	53 696	56	306	363
2014	54 059	18	104	133
2015	54 192	91	399	486
2016	54 678	86	370	449
2017	55 127	46	375	416

Innsatsområder i samfunnsplanen

VISJON Sarpsborg - der barn og unge lykkes	
Identitet Sarpsborgs innbyggere skal være stolte og engasjerte	
<p style="text-align: center;">Slik vil vi ha det!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sarpsborg skal oppleves som en kultur-, idretts- og aktivitetsby • Sarpsborg skal ha spennende og allsidige jobbmuligheter • Sarpsborg sentrum skal være attraktivt og levende • Sarpsborg skal være en attraktiv by å bosette seg i for barnefamilier 	

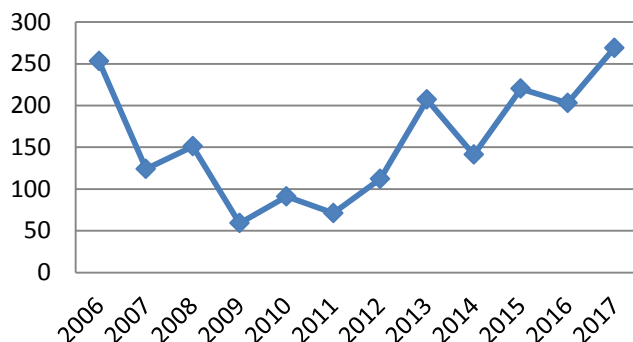
2017 var et år det med en positiv energi fra jubileet året før. Sarpsborgs innbyggere stiller opp når noe skjer, enten det er festivaler og andre kulturaktiviteter, eller idrettsarrangementer. Engasjementet fra jubileumsåret lever videre og det merkes blant annet gjennom arrangementer som Folk i Sarp og Sarpsborgfestivalen som bidrar til folkefest i byen. Olavsfestivalen i Landeparken har også blitt en kjent attraksjon for familier i regionen, og det er i 2017 jobbet videre med å utvikle Olavsarven etter jubileet i 2016. Sarpsborg scene er blitt en mangfoldig kulturarena i Sarpsborg. Sarpsborg-gallaen ble i 2017 arrangert for andre gang og er nå en etablert møteplass for frivilligheten innen både kultur og idrett.

Under cupfinalen i fotball fyltes Ullevål stadion med stolte sarpinger og etter finalen ble torget samlet fole seg og torget var fylt opp med sarpsborginnbyggere for å støtte 08da de tapte finalekampen. Dette sier noe om både stolte, engasjerte og innbyggere og et fellesskap.

Kultur- og idrettsaktivitetene er mange og varierte, og mange aktiviteter har vært gratis. Ungdataundersøkelsen viser at mange er engasjert i idretts- og kulturaktiviteter. Selv om de eldste ungdommene etter hvert går ut av idrettsorganisasjoner, er de aktive i uorganisert aktivitet.

Sammenlignet med andre byer i Østfold og Vestfold har Sarpsborg, i følge Telemarksforskning, vært mindre attraktiv både for bosetting og næringsliv de siste ti årene. Det er bygget 2,9 nye boliger per 1000 innbyggere i snitt de siste ti årene, mens det på landsbasis er oppført 4,7 nye boliger per 1000 per år. Men næringsattraktiviteten har vært positiv de siste to årene. Hvis også boligbyggingen og bostedsattraktiviteten tar seg opp og Sarpsborg får en mer positiv bosteds- og næringsattraktivitet, vil det vil bety mye for veksten de neste årene.¹

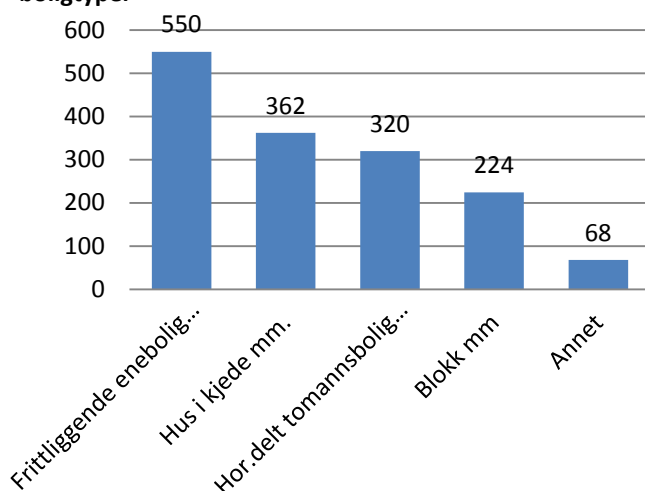
Antall nybygde boliger 2006-2017

Diagrammet til venstre viser at boligbyggingen har variert fra år til år, men antyder at den har tatt seg opp igjen til samme nivå som i 2006. I løpet av 2017 er det gitt 79 igangsettingstillatelser flest for boliger og noe næringsbygg.

Mange reguleringsplaner for boligområder er behandlet eller under behandling. Dette gir positive forventninger om økende bostedsattraktivitet.

Boliger bygd fra 2008-2017 fordelt på boligtyper

De fleste boligene som har vært bygd de siste ti årene har vært eneboliger. Nybyggingen har også vært dominert av hus i kjede og tomannsboliger, mens nye blokkleiligheter har det vært bygd færrest av.

Det totale boligtilbudet i Sarpsborg er altså fremdeles dominert av eneboliger. Eneboliger og rekkehus er attraktivt for barnefamilier. Det er likevel behov for større variasjon i boligtyper fremover med tanke på befolknings sammensetningen. Dersom det bygges flere leiligheter, vil også flere eneboliger frigjøres til nyetablerere.

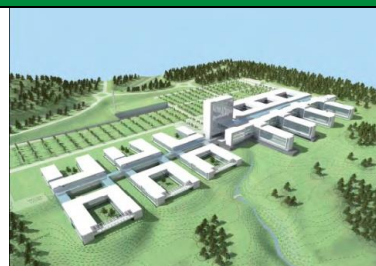
¹ Kilde: Knut Vareide, Telemarksforskning (2017). Regional analyse for Sarpsborg 2017. TF-rapport nr. 412

Verdiskaping

Sarpsborg skal ha et allsidig og konkurransedyktig næringsliv med høy kompetanse og spennende jobbmuligheter

Slik vil vi ha det!

- Sarpsborg skal ha spennende og allsidige jobbmuligheter
- Næringslivet og kommunen skal være attraktiv for faglært arbeidskraft og arbeidskraft med høyere utdanning
- Næringslivet og kommunen skal tilby arbeid til alle grupper av arbeidssøkende

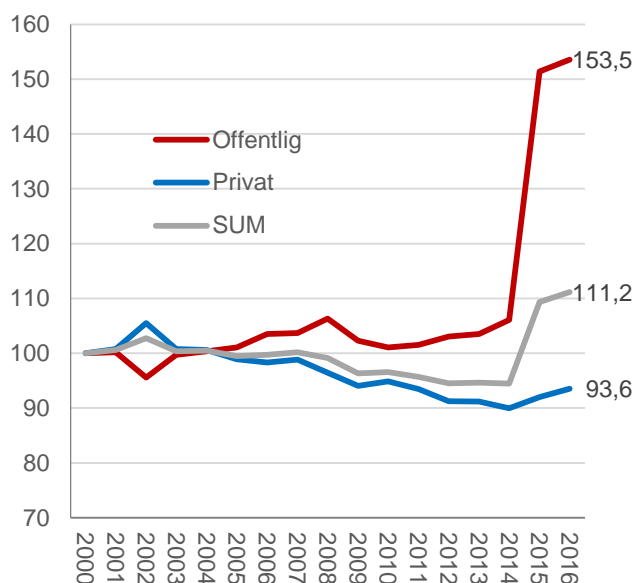

Vekstkraft i næringsliv

Antall arbeidsplasser i Sarpsborg økte i 2016. Det ble vekst i antall arbeidsplasser både i næringslivet og i offentlig sektor. Veksten i antall arbeidsplasser i Sarpsborg var sterkere enn resten av landet både i privat og offentlig sektor.

Det er andre år på rad at Sarpsborg har bedre arbeidsplassutvikling i næringslivet enn i resten av landet. Noe av årsaken er at bransjestrukturen i Sarpsborg har gått fra å være lite gunstig til å bli gunstig etter oljekrisen. Det er bedre tider for de bransjene som Sarpsborg har mye av.

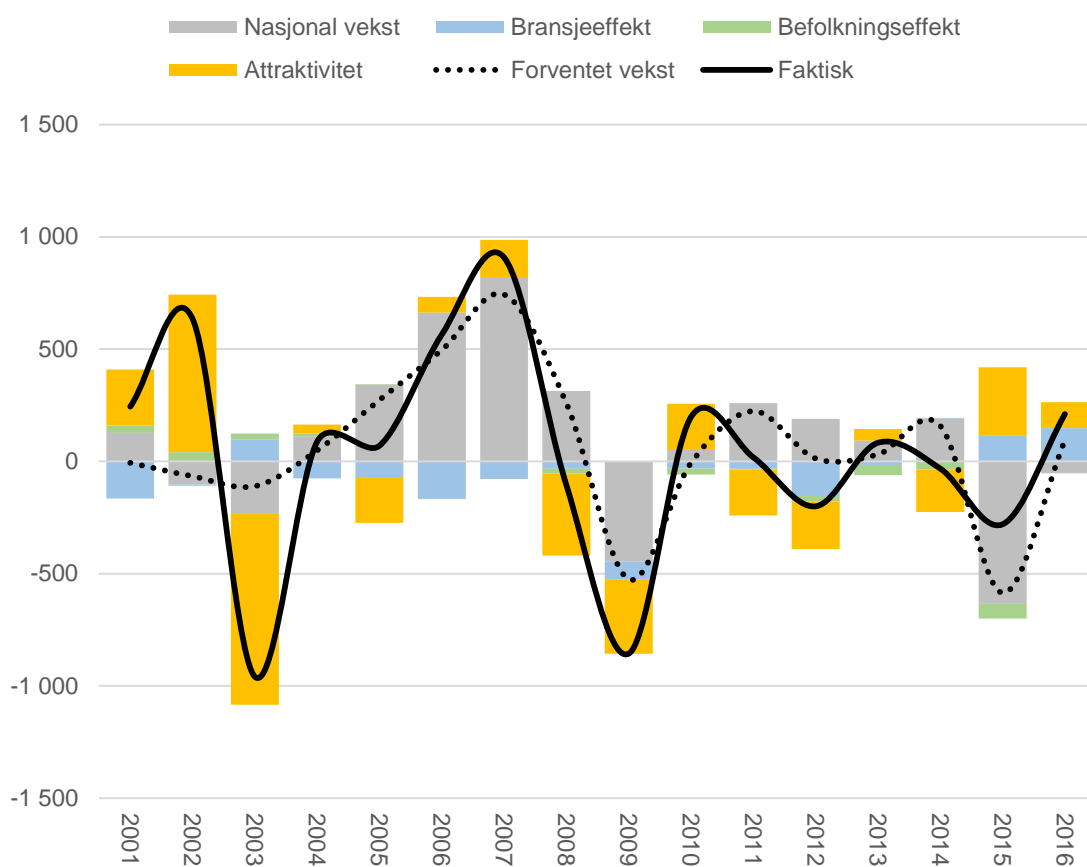
Men selv om vi korrejerer for disse bedre strukturelle betingelsene, er veksten i antall arbeidsplasser i Sarpsborg høyere enn forventet. Det viser at Sarpsborg har vært attraktiv for næringsliv for andre år på rad.

Figur: Utvikling i antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Sarpsborg, indeksert og vektet mot den nasjonale indeksen. Nivå i 2000=100

Næringsattraktivitet

I figuren under er arbeidsplassutviklingen i næringslivet oppsummert i Sarpsborg år for år fra 2003 til 2016.

Figur: Faktisk og forventet vekst i næringslivet, drivkrefter for vekst og næringsattraktivitet.

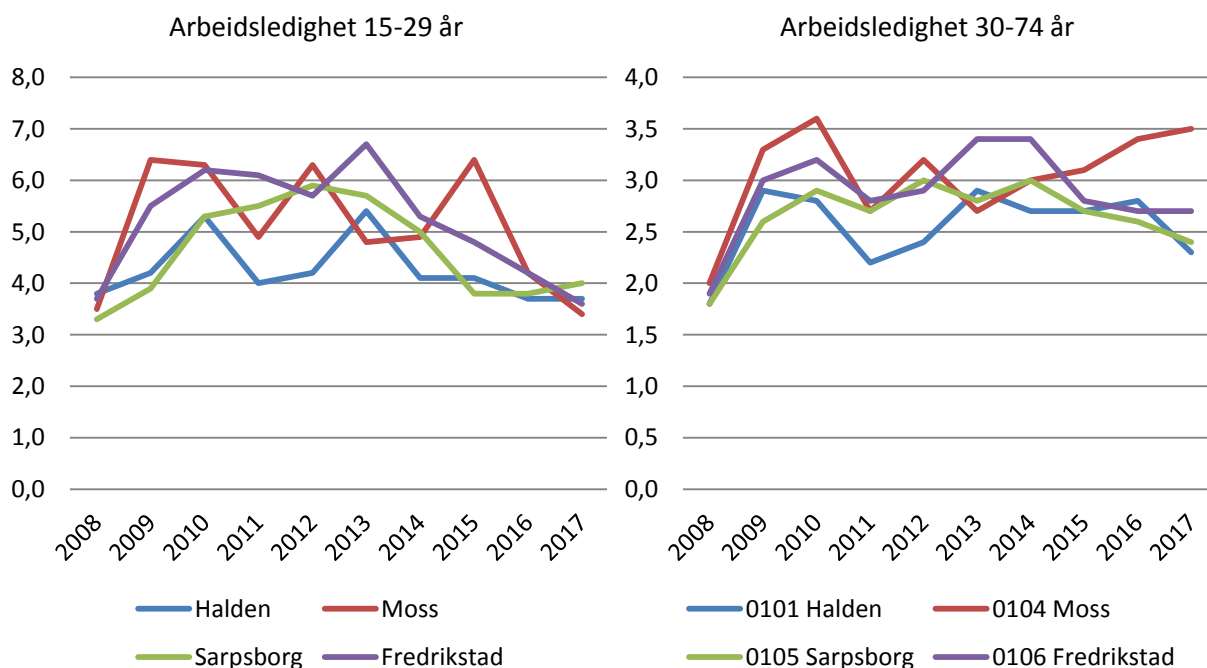
Figuren viser hvordan den nasjonale veksten (konjunktorene) har påvirket veksten i Sarpsborg. I årene 2006-2008 var det høykonjunktur, i 2009 kom finanskrisen, og etter 2014 har det igjen blitt nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet i Norge. De blå søylene viser hva bransjesammensetningen i Sarpsborg har betydd for veksten. I de fleste perioder har bransjesammensetningen vært ugunstig og bidratt negativt. I 2015 og 2016 har bransjestrukturen blitt positiv. De grønne søylene viser befolkningseffekten. Sarpsborg har i de siste årene hatt befolkningsvekst under gjennomsnittet i Norge. Summen av disse tre forholdene er til sammen den forventede veksten, som er vist med den prikkede linjen.

Den faktiske veksten er vist med den svarte streken. Differansen mellom faktisk og forventet vekst er et mål for næringsattraktiviteten som er vist med de gule søylene.

Næringsattraktiviteten i Sarpsborg har vekslet mellom negative og positive verdier. I sum har næringsattraktiviteten vært negativ de ti siste årene. Men i 2015 og 2016 har Sarpsborg hatt positiv næringsattraktivitet. Den positive næringsattraktiviteten de siste to årene har gitt en ekstra vekst på 422 arbeidsplasser.

Deltakelse i arbeidslivet

Figurene under viser registrerte arbeidsledige i de store Østfold-byene, registreringsmåned november. Utviklingen viser at andelen unge arbeidsledige i Sarpsborg er synkende. For Sarpsborg har det også vært en positiv utvikling i den voksne aldersgruppen 30-74 år.

Totalt sett var arbeidsledigheten på 2,8 % i Sarpsborg per november 2017, mens den lå på 2,9 % i Fredrikstad, 2,7 % i Halden og 3,4 % i Moss.

Levekår

Barn og unge skal motiveres til utdanning for å møte framtidens utfordringer.

Sarpsborg skal være en by som fremmer likeverd og inkludering

Slik vil vi ha det!

- Sarpsborg skal ha et helhetlig læringsløp med høy kvalitet fra barnehage til videregående skole
- Helsefremmende og forebyggende tiltak skal ha en sentral plass i arbeidet for å bedre levekår
- Innbyggerne skal ha mulighet til å leve et meningsfylt liv uavhengig av funksjonsevne
- Sarpsborg skal ha et variert kultur- og fritidstilbud for alle
- Levekårene skal bedres og levekårsforskjeller skal utjevnes
- Sarpsborg skal ha trygge, attraktive og levende bo- og nærmiljøer

Utdanning

Forskning viser sammenhenger mellom foreldrenes sosioøkonomiske status og utdanningsnivå og elevenes skoleresultater. Familiebakgrunn kan forklare omtrent 30 prosent av forskjellene i karakterer mellom enkeltelever på grunnskolenivå². Foreldrenes utdanningsnivå har betydning for sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring og for elevenes skolefaglige prestasjoner.

Resultatene fra nasjonale prøver på 5.trinn viser at Sarpsborg fortsatt ligger noe under både Østfold og det nasjonale gjennomsnittet og Sarpsborg har en større andel elever på laveste mestringsnivå sammenlignet med Østfold og nasjonalt. Resultatene fra nasjonale prøver på 8.trinn viser at forskjellen mellom Sarpsborg og det nasjonale gjennomsnitt er redusert gjennom mellomtrinnet. Forbedringer i eksamenskarakterer i alle de skriftlige fagene matematikk, engelsk og norsk viser at det arbeides godt i Sarpsborgskolen.

Frafallet i videregående skole i Sarpsborg er høyere enn i landet som helhet. I perioden 2014-2016 var det 27 prosent av elevene som falt fra. Tilsvarende tall for landet var 25 %, og østfoldsnittet var 29 %.

Andelen med videregående eller høyere utdanning er lavere i Sarpsborg enn i landet forøvrig. Elevundersøkelsen viser at den sosiale trivselen blant 10. klassingene er likt med snittet for Østfold, og høyere enn landet for øvrig.

Tabellen under viser gjennomstrømming i videregående skole i Sarpsborg:

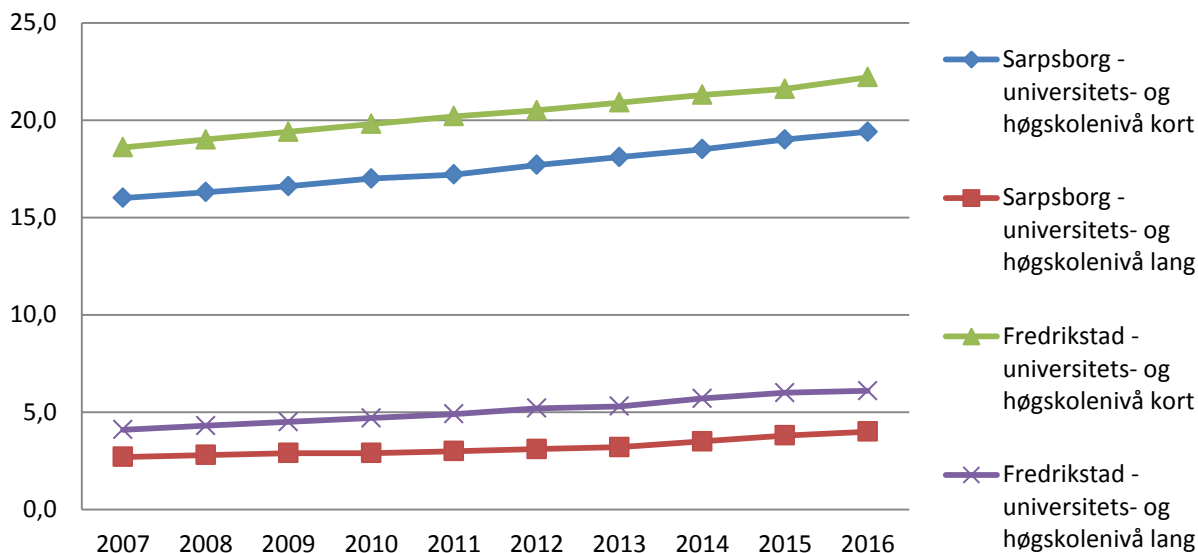
År	2009- 2014	2010- 2015	2011- 2016
Fullført med studie- eller yrkeskompetanse på normert tid	52,0	53,6	50,3
Fullført med studie- eller yrkeskompetanse på mer enn normert tid	12,9	15,0	16,6
Fortsatt i videregående opplæring etter fem år	4,4	5,5	6,5
Gjennomført vg3, men ikke bestått eksamen/fag- eller svenneprøve	10,3	9,8	7,5
Sluttet underveis	20,4	16,2	19,0

Som tabellen over viser ser vi at flere fullfører videregående skole, men noen bruker mer enn fem år.

² Hægeland m.fl. 2004/2010

Andel med høyere utdanning øker. Kort universitets- eller høyskoleutdanning har økt fra 15,7 i 2006 prosent til 19,4 i 2016. Økningen er tilsvarende som i Fredrikstad. Figuren under viser personer 16 år og eldre som har lang eller kort høyskole eller universitetsutdanning.

Utdanningsnivå

Helse

Folkehelseprofilen 2018 viser følgende: (statistikk fra 2016 og 2017)

- Forventet levealder for kvinner og menn er lavere enn i landet for øvrig.
- Andelen husholdninger med lavinntekt, 0-17 årer høyere enn landsgjennomsnittet.
- Andelen med psykiske symptomer og lidelser er høyere enn i landet for øvrig.
- Andelen unge i alderen 15-29 år som har psykiske symptomer/lidelser er høyere enn landet som helhet men lavere enn fylket. (Ungdata)
- Trivselen på 10.trinn er høyere enn landsgjennomsnittet. (Ungdata)
- Vaksinasjonsdekningen er bedre enn i fylket og landet.
- Andel overvektige er høyere enn landet.
- Muskel- og skjelettplager
- Betydelig lavere nivå av alkoholforbruk blant ungdom enn resten av Østfold og landet.

Ungdataundersøkelsen fra 2017 viste både positive og bekymringsfulle tendenser. Trivselen på skolen er høy og tiden som brukes på lekser har økt betraktelig siden 2013. Kontakten med foreldre er blitt nærmere enn før. Og ungdommene tilbringer mye tid hjemme. Bruk av alkohol har gått ned, men hele 6 % har prøvd andre rusmidler. Prosentandelen som oppgir at de har blitt utsatt for vold og trusler er høy, og på samme nivå som i 2013.

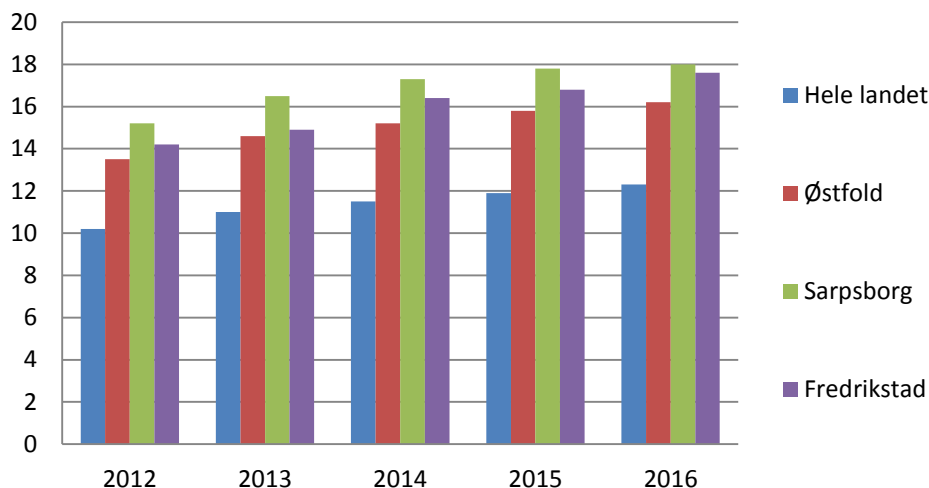
Flere ungdom på ungdomsskoletrinnet er aktive i lag og foreninger i 2017 enn i 2013, og færre enn før oppgir at de aldri har vært med på noe. Det gjelder både idrett og andre ungdomstilbud. På videregående trinn er færre med i organiserte aktiviteter, men mange trener aktivt, flere enn landsgjennomsnittet. Mange oppgir at det gir høy status å være god på skolen, i idrett, og det å se bra ut, men å være til å stole på har aller høyest status. Noen flere enn før mener de kommer til å ta høyere utdanning. (fra 61 % til 64 %), men flere enn før tror de vil bli arbeidsledig (fra 14 % til 16 %).

31 % av ungdomsskoleelevene oppgir at de er plaget av at alt er slit, 26 % oppgir søvnproblemer og det å være bekymret er blitt enda mer vanlig enn før. Av ungdom på videregående skole er det så

mange som 30 % som opplever å være plaget av ensomhet. 26 % oppgir at de er mye plaget av depresjon (landsgjennomsnittet er på 17 %). Psykisk helse er altså viktig å ha oppmerksomhet på.

Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lavinntekt er høyere enn i landet som helhet. Lav inntekt defineres her som under 60 prosent av nasjonal medianinntekt.

Lavinntektshusholdninger, 0-17 år

Utjevning av levekårsforskjeller er et viktig område for kommunen. Det jobbes med å øke barnehagetilknytningen for barn som i dag står utenfor. Ungdommens kulturhus i sentrum har stor aktivitet. Flere tiltak er gjennomført for å redusere utenforskap som følge av fattigdom i 2017, enten i kommunens regi eller i frivillige organisasjoner, med bla økonomisk tilskudd fra BUF-dir. Dette er tiltak som bidrar til deltakelse og medvirkning, blant barn og unge/familier med levekårsproblemer, eksempelvis ferie-, kultur- og fritidsaktiviteter og deltakelse på alternative mestningsarenaer. Idretten støttes økonomisk for å inkludere barn og ungdom i idrettsaktivitet. Kommunen tilbyr gratis aktiviteter for å inkludere økonomisk vanskeligstilte, innvandrere og forebygge utenforskap. Språkkafeene gjør at innvandrerbefolkningen får anledning til å snakke hverdagsnorsk og enslige etnisk norske får anledning til å bidra og delta sosialt. Flere nettverksarenaer er blitt større, som for eksempel mangfoldskonferansen og under forberedelser og deltakelse i Folk i Sarp-festivalen.

Nærmiljøet

Sarpsborg har mange gode møteplasser. Andel ungdom i Sarpsborg som er fornøyd med sitt nærmiljø er 65 prosent, omtrent som på landsbasis. Parkene og friluftsområdene er mye brukt. Men en del by- og tettstedsområder har et utviklingspotensial når det gjelder å skape trivsel, trygghet og sosialt liv. Satsningen på Alvimhaugen nærmiljøhus over tid har vist seg å ha stor betydning for barn og voksne på Alvim som deltar i aktiviteter, noe som gir inspirasjon til andre kommuner til å gjøre noe liknende. I østre bydel i Sarpsborg sentrum har det vært større aktivitet i nærmiljøet etter oppussing av lekeplassen og i opparbeidelse av byhagen i Oscarsgate, med støtte fra Østfoldhelse. Byhagen ble åpnet med åpningen av «Folk i Sarp» i juni og feiret under forbausende byfest i slutten av september. Se film om prosjektet på youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=5ZqrL4Gif6w&t=1s>

Miljø

Alle i Sarpsborg skal være miljøbevisste og delta i en felles miljødugnad for framtida

Slik vil vi ha det!

- Sarpsborg skal ha miljøvennlige bo-, transport- og arbeidsforhold
- Sarpsborgsamfunnet skal ha lavt energiforbruk og bruke fornybar energi
- Sarpsborgsamfunnet skal produsere lite avfall og være gode på gjenvinning
- Sarpsborg skal sikre seg mot skadevirkninger som følge av klimaendringer
- Sarpsborg skal forvalte naturressursen på en miljøvennlig måte.

Klima og energi

Klima- og energiltak er i 2017 gjennomført i samarbeidet Klima Østfold iht. årlig handlingsplan og gjennom prosjekt Smart City Sarpsborg. Sistnevnte prosjekt skal videreføre det gode klima- og miljøarbeidet som ble etablert gjennom prosjekt «Framtidens byer» (2008-2014). Det er etablert en egen programgruppe i Smart City som i tillegg til kommunen inkluderer næringsliv og academia. Dette for å sikre innovasjon, forankring og gjennomføring. Ny organisasjon av Smart City Sarpsborg programmet er under utarbeidelse. I løpet av 2017 har det vært jobbet med et utvalg av prosjektidéer. Smart mobilitet Grålum er prosjektet som har kommet lengst. Det er gjennomført en reisevanekartlegging som skal følges opp med mobilitetsplanlegging. Dette vil igjen være grunnlag inn i en områderegulering av Grålum/Bjørnstadområdet. For øvrig jobbes det blant annet med smarte parkeringsløsninger og felles løsninger for lading av elektriske kjøretøy på Grålum, og innovativ ladestasjon for el-sykler på Inspiria. Hvordan kommunen kan jobbe fremtidsrettet med eksisterende og nye bygg, solcelletak på Sarpsborg kirke, samt arbeid med smarte vannmålere er eksempler på andre Smart City Sarpsborg prosjekter.

I løpet av 2017 har kommunen intensivert sitt arbeid med fossilfrie kommunale kjøretøy. Kommunen fikk innvilget statlige «Klimasats»-midler til bla. innkjøp av 12 elektriske varebiler og ladeinfrastruktur. Elektrisk renovasjonsbiler ble også tatt i bruk i Sarpsborg sentrum i 2017. Kontrakten innebærer en reduksjon av utslipp av klimagasser fra denne tjenesten med 2100 – 2800 tonn CO₂ ekvivalenter over 7 år. Videre har kommunen investert i seks biogassbiler i Sarpsborg-distriktet for øvrig. For dette arbeidet ble kommunen hedret med en tredje plass i ZERO stiftelsens konkurranse om «Årets lokale klimatiltak 2017».

Energibruk i kommunale bygg

Rundt 40 prosent, av det totale energiforbruket i Norge er knyttet til bygg og brukes til oppvarming, lys kjøling, husholdningsapparater m.m. Sarpsborg kommune har mål om å redusere energiforbruk i kommunale bygg og anlegg med 25 prosent innen 2020³. Dette målet ble innfridd i 2016 da energiforbruk i kommunale bygg i gjennomsnitt var på 156 kWh/m², en nedgang på 25,4 prosent fra 2008. Gjennomsnittlig forbruk i 2017 var 155kWh/m² graddagskorrigert, dette utgjør en nedgang på 25,8 prosent fra 2008.

Kommunens klima- og energiplan har også et mål om redusert bruk av fyringsolje med 25 %. Målet er allerede innfridd, og fra 2015 til 2017 ble forbruk av fyringsolje ytterligere kuttet med ca. 717 000 kWh. I løpet av perioden 2009- 2017 er kommunens forbruk av fyringsolje blitt redusert med over 87 prosent. Forbruket i 2017 var 867 024 kWh som er 1,9 prosent av kommunens totale energiforbruk i bygg. Fyringsolje benyttes kun som spisslast⁴.

³ Referanseåret er 2008

⁴ Reserve el. backup energikilde

Samferdsel – Bypakke Nedre Glomma

I Bypakke Nedre Glomma samarbeider Fredrikstad kommune, Sarpsborg kommune, Østfold fylkeskommune, Jernbanedirektoratet og Statens vegvesen om framtidens transportsystem. Gjennom målrettet satsing på kollektivtransport, sykkel og gange, skal partene sammen med befolkningen og næringslivet sørge for at Sarpsborg og Fredrikstad blir en bærekraftig region hvor vi kan reise effektivt og miljøvennlig. I Nedre Glomma har vi forpliktet oss til mål om nullvekst i persontrafikken ved utgangen av 2017, med utgangen av 2013 som referansetidspunkt. Antall kollektivreiser samt gang- og sykkelreiser skal øke på bekostning av reiser med privatbil. I løpet av perioden 2013-2017 bevilget staten et samlet belønningstilskudd på 250 millioner kroner til dette arbeidet. Da gjeldende avtale om belønningstilskudd utløp ved utgangen av 2017, er det sendt ny søknad om belønningstilskudd for perioden 2018-2021. Med grunnlag i gjennomført byutredning vil det bli forhandlet om en byvekstavtale. Byutredningen viser at det er gode muligheter for å nå nullvekstmålet i Nedre Glomma, blant annet fordi planlagte bomstasjoner er hensiktsmessig plassert ut fra dette målet.

Trafikktellinger⁵ i Sarpsborg viser en samlet trafikkvekst på 0,3 prosent i 2017, jf. tabell under. Dette er 1 prosentpoeng lavere enn i 2016.

Sted	2013 (basis)	2014	Vekst i %	2015	Vekst i %	2016	Vekst i %	2017	Vekst i %	2013- 2017 i %
Sarpsbrua	19 873	19 808	-0,3	19 687	-0,6	19 627	-0,3	19 234	-0,2	-3,2
Tune kirke	12 590	12 872	2,2	12 963	0,7	13 544	4,5	13 189	-2,7	4,8
Torsbekkdalen	7 696	7 634	-0,8	7 597	-0,5	7 563	-0,4	7 607	0,6	-1,2
Fylkeshuset	5 841	5 758	-1,4	5 949	3,3	5 769	-3,0	5 608	-0,3	-4,0
Sandesund syd, E6	29 712	30 668	3,1	32 606	6,3	33 635	2,9	35 013	4,1	17,8

Det er kun over Sandesundsbrua det er vesentlig vekst i 2017. Lokaltrafikken over Sandesundbrua er anslått til opp mot 30 % av totalen.

En generell trend for utviklingen fra 2016 til 2017 syns å være at persontrafikken i Fredrikstad øker mer enn trafikken i Sarpsborg. For Nedre Glomma som helhet var økningen fra basistall i 2013 til sluttall i 2017 på 1,6 prosent. Målet var null prosent vekst, mens resultatet ble i gjennomsnitt 0,4 prosent per år. En ytterligere trafikkreduksjon var ventet ved åpning av bomringen i Fredrikstad, men arbeidet er forsinket og åpning er utsatt til høsten 2018.

Det er rimelig å anta at redusert vekst i personbiltrafikken i Sarpsborg, og sågar nedgang i Nedre Glomma samlet sett henger sammen med bedre tilbud for kollektiv, sykkel og gange og andre tiltak for redusert biltrafikk.

Statlige tilskuddsmidler har blitt brukt til å opprettholde økt frekvens på Glommaringen og direktebuss mellom byene. Glommaringen hadde i 2017 ca. 1 372 000⁶ passasjerer. Antall busspassasjerer på Glommaringen har økt med 30 prosent siden 2013, mens økningen for alle bussruter i Nedre Glomma samlet sett har vært på 17,9 prosent. Veksten i passasjertallet var størst i 2014 og 2015. I 2017 ble det vedtatt en omlegging av kollektivsystemet i Nedre Glomma for å få flere til å ta bussen. Nytt tilbud gjelder fra juni 2018.

⁵ Tallene i tabellen viser årsgjennsnitt (ÅDT) for kjøretøy under 5,6 meter, dvs. gjennomsnittlig antall passeringer i begge retninger per døgn gjennom hele året for denne kjøretøygruppe.

⁶ Skoleskyss er ikke inkludert. Dette fordi nullvekstmålet er knyttet til bilførere (over 18 år) og fordi antall elever som får skoleskyss varierer fra år til år.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Sykkeltellinger i Sarpsborg viser kun små endringer i 2017. Tallene er lave og små endringer gir store prosentvise utslag. I Sarpsborg er det nå tre sykkeltellesøyler⁷ (Borregaardsbakken, Alvim og Opsund bru) som foretar kontinuerlig registrering av antall syklende. I tillegg er det to sykkeltellesøyfer som teller kontinuerlig. Sykkeltellinger er mindre nøyaktige enn telling av biler. Tellesøylene er mer et tiltak for å fokusere på at flere bør sykle, enn det er et vitenskapelig grunnlag for transportvaner.

Sted	2013	2014	2015	2016	2017
Borregaardsbakken	208	224	208	212	207
Tune kirke	173	182	157	167	157
Opsund bru*					30

Gjennomsnitt antall sykklister per døgn for hele året (registrert med tellesøyler)

* Fra 19.10.2017

Sted	2014	2015	2016	2017
Borregaardsbakken	261	238	239	216
Alvim	113	91	86	82

Gjennomsnitt antall sykklister per døgn for hele året (registrert med tellesøyfer)

Ny sykkelplan for Nedre Glomma ble vedtatt 15. juni 2017. Høsten 2017 åpnet gang- og sykkelbrua mellom Opsund og Hafslundsøy. Brua gjør det enklere for mange sarpinger å komme til og fra Sarpsborg sentrum uten bil. Det er også gjennomført flere andre tiltak som bedrer framkommeligheten for sykklister, både dekket av belønningsmidler og som del av trafikksikkerhetsarbeidet i Sarpsborg kommune.

Sarpsborg bystyre vedtok i mars 2018 planprogram for kommunedelplan for InterCity dobbeltspor og fv. 118 Ny Sarpsbru over Sarpsfossen. I juni 2018 fattet bystyret vedtak om hvilke trasealternativer som bør konsekvensutredes på strekningene fra Seut til Borg Bryggerier. Uenighet med utbygger Bane Nor om hvilke alternativer som bør utredes på strekningen fra E6 til Borg Bryggerier ble løst ved at Bane Nor har sagt seg villig til å utrede alle de aktuelle alternativene. I november 2018 fattet bystyret også vedtak om hvilke alternativer som bør utredes på strekningen fra Borg Bryggerier til Klavestad. Vedtaket var da i samsvar med Bane Nors anbefaling.

Parkeringsutredning for Nedre Glomma ble behandlet av bystyret i november 2018. Det ble i dette møtet også vedtatt å igangsette et arbeid med etablering av et kommunalt parkeringshus i Sarpsborg sentrum. Parkeringsutredningen legger for øvrig opp til flere omlegginger, som skal konkretiseres og praktiseres i 2018. Boligsoneparkering er evaluert og bruk av dette er planlagt utvidet til flere områder.

Luftkvalitet og støy

Luftkvaliteten i Sarpsborg overvåkes ved to målestasjoner, én ved Borgarsyssel museum og én på Alvim. Målestasjonen ved Borgarsyssel museum har vært i drift siden 2010 og måler svoveldioksid (SO₂), som i hovedsak stammer fra industrien. På grunn av overskridelser av øvre vurderingsterskel for SO₂ de siste årene ga Miljødirektoratet i 2016 pålegg om at det skulle lages tiltaksutredning for SO₂. Tiltaksutredningen ble utarbeidet av Borregaard og godkjent av kommunen før den ble oversendt miljødirektoratet.

Målestasjonen på Alvim har vært i drift siden oktober 2015, og måler både nitrogendioksid (NO₂) og svevestøv (PM₁₀ og PM_{2,5}). Nitrogendioksid som måles her kommer i all hovedsak fra veitrafikk (dieselmotorer). Finstøvet kommer hovedsakelig fra vedfyring, men også fra langtransporterte kilder og forbrenningsmotorer. Det grove støvet kommer i hovedsak fra veitrafikk og slitasje på asfalt.

⁷ Tellesøyfer er skjulte sensorer i bakken som teller sykklister. Disse er koblet rett opp mot nasjonal veidatabank. Tellesøyler er synlige søyler med sensorer hvor alle som passerer kan lese av hvor mange som passerer.

Det ble ikke registrert overskridelse av grenseverdien for NO₂ i 2017 eller i 2016. Det ble registrert fire overskridelser av grenseverdien for døgnmiddel av PM₁₀ i 2017, en svak nedgang sammenlignet med 2016. Det er veitrafikk, vedfyring og lang transportert luftforurensning som er årsakene til de fire overskridelsene.

Kommunen utarbeidet en tiltaksutredning for svevestøv i 2014. Miljødirektoratet ga i november 2016 pålegg om å revidere denne. Kommunen har, i samarbeid med Fredrikstad kommune, gitt Norsk institutt for luftforskning (NILU) i oppdrag å utføre revideringen. Frist for revideringen er satt til 31.12.2018. I tråd med pålegg gikk kommunen gjennom handlingsplanen til tiltaksutredningen allerede i 2017.

Utendørs støy fra vei, jernbane og havn for byområdet Sarpsborg-Fredrikstad ble første gang kartlagt i 2012. Etter krav i forurensningsforskriften skal støykartleggingene oppdateres hvert femte år. Støykartleggingen ble oppdatert i 2017. Den strategiske støykartleggingen i Fredrikstad og Sarpsborg er først og fremst ment å gi en grov oversikt over støyproblemet..

Over 29 prosent av befolkningen i Sarpsborg er utsatt for veitrafikkstøy over Lden = 55 dB ved sin bolig. Lden = 55 dB er anbefalt grenseverdi ved planlegging av nye boliger (jfr. retningslinje T-1442).

Cirka 10 prosent av befolkningen i Sarpsborg er utsatt for veitrafikkstøy over Lden = 65 dB ved sin bolig. Dette støynivået er så høyt støy nivå at dagens regelverk fraråder bygging av nye boliger (jfr. retningslinje T-1442).

Omtrent 1,5 prosent av befolkningen i Fredrikstad/Sarpsborg er utsatt for jernbanestøy over Lden = 55 dB ved sin bolig, hhv. 906 personer i Sarpsborg og 1188 personer i Fredrikstad. Anbefalt grenseverdi ved planlegging av nye boliger ved jernbaner er Lden = 58 dB (jfr. retningslinje T-1442).

Støykartleggingen skal følges opp med ny handlingsplan mot støy i 2018. Oppfølging av handlingsplaner ses i sammenheng med gjennomføring av tiltak i Bypakke Nedre Glomma. I 2017 er det også gjennomført beregninger av innendørs støy fra kommunal vei etter forskrift. Tre adresser utredes for tiltak mot innendørs støy. Frist for tiltaksutredning er 30. juni 2018.

Avfall og gjenvinning

Av innsamlet husholdningsavfall i 2017 ble 25 % levert til materialgjenvinning, 72 % til forbrenning og 3 % til annen behandling. Ny kontrakt med Norsk gjenvinning renovasjon AS om innsamling og behandling av husholdningsavfall startet opp. Noe som innebærer at avfallet blir samlet inn med elektriske renovasjonsbiler og biler som går på biogass. Kommunen har i 2017 samarbeidet med nabokommuner i Østfold både administrativt og politisk, for å etablere et ettersorteringsanlegg, som skal sortere restavfallet fra kommuner i Østfold. Det tas sikte på etablering av et IKS i 2018, som skal stå for bygging og drift av anlegget.

Vann

Kommunen overvåker vannkvaliteten i 26 lokale bekker. Resultatene for 2017 viser ingen større endringer fra 2016. Flere av bekkene er sterkt påvirket av avløp, mens enkelte også i tillegg er påvirket av avrenning fra jorder og beitedyr. De bekkene som er visuelt mest påvirket er Brusemyrbekken, Kalabekken samt bekk mellom E6 og Alvim renseanlegg. Overvåking av de største innsjøene i Sarpsborg foregår i regi av fylkesmannen og Vannområdet Glomma Sør. Resultatene fra 2017 viser heller ingen store endringer fra tidligere.

En overordnet plan for vannmiljø i Sarpsborg ble vedtatt i 2017. Ny handlingsplan for Tunevannet for perioden 2017-2021 ble også vedtatt i 2017. For å oppnå målet om god vannkvalitet iht. vannforskriften er det nødvendig å gjennomføre tiltak. Hovedutfordringen i Tunevannet og Isesjø er overgjødsling, og høye konsentrasjoner av fosfor. Kommunen måtte også i august 2017 fraråde folk å bade i Tunevannet pga. masseoppblomstring av blågrønne bakterier. I Tunevannet er det også påvist høye konsentrasjoner av tungmetaller og mye plastavfall. Forurensningen tilskrives skyteaktiviteten på

Bekkehus. Det er behov for supplerende undersøkelser for å avgrense omfang av forurensning og planlegge tiltak for opprydding. Dette følges opp av kommune, fylkesmann og Sarpsborg og omegn jeger- og fiskeforening i samarbeid.

For Isesjø har det i 2017 vært jobbet med et grunnlag for videre utredning og gjennomføring av nytt tappe- og reguleringsystem, dette i samarbeid med grunneierforeningen og eier av Ise Mølle. Sivklipping er gjennomført i både Isesjø og Tunevannet i 2017. Tiltaket gjøres primært av estetiske årsaker og for å hindre at viktige rekreasjonsområder gror igjen.

Forbausende byfest og andre miljømarkeringer

Kunnskapsbygging og atferdsendringer i befolkningen er viktig for å nå kommunens mål på miljøområdet. I løpet av 2017 har det vært gjennomført flere lokale kampanjer og tiltak som skal bidra til å sette fokus på innbyggernes mulighet til å leve mer miljøvennlig. Garasjesalgdagen, diverse sykkelkampanjer, markering av mobilitetsuka med mer.

Forbausende byfest ble arrangert for femte gang i september. Fokus for dette arrangementet er godt bymiljø, sykkel og gange samt alternativ bruk av byen. Arrangementet virker som en katalysator for å løfte frem kreativ byutvikling, midlertidighet og målet om å benytte byrommene på nye måter og utvikle Sarpsborg sentrum. Kommunen legger rammene for arrangementet og samarbeider med lokalt næringsliv, frivillige lag og organisasjoner. Arbeidet med byhagen i østre bydel ble løftet frem spesielt, sammen med at det ble gjennomført demonstrasjon av en selvkjørende buss. Sistnevnte var et samarbeid mellom Smart City Sarpsborg og Bypakke Nedre Glomma. Dette var vellykket, med meget positiv respons og god medieomtale.

ØKONOMISK RESULTAT

Måltavle økonomi

Økonomi		
	Resultat	Ambisjon
	2017	2017
Mål: God kommuneøkonomi		
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter ⁸	2,4 %	>0,55 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter ⁹	80,0 %	<83,6 %
Disposisjonsfond (ikke formålsbestemt) ¹⁰	64,6 mill. kr	>50 mill. kr
Meravkastning kortsiktig likviditet ¹¹	1,3 %	>0,6 %
Avvik budsjett – regnskap for kommuneområdene samlet	0,5 %	0 %

⁸ Gjelder Sarpsborg kommune som kommune konsern, dvs. kommunen inkl. kommunale foretak og andel av interkommunale selskaper hvor kommunen er medeier. Ambisjonsnivået følger KMD/KS sin anbefaling på 1,75 %.

⁹ Gjelder Sarpsborg kommune som kommune konsern. Bystyret har tidligere vedtatt at netto lånegjeld ikke skal overstige gjennomsnittet for landet utenom Oslo.

¹⁰ Gjelder kun kommunen.

¹¹ Meravkastning utover referanseindeks ST1X. Gjelder kun kommunen.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Økonomisk oversikt – drift

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	124 674 873	125 112 000	124 518 000	124 488 119
Andre salgs- og leieinntekter	380 473 979	345 382 500	328 106 500	338 525 713
Overføringer med krav til motytelse	420 410 473	299 031 500	295 748 500	407 090 326
Rammetilskudd	1 595 990 375	1 551 100 000	1 622 600 000	1 512 256 121
Andre statlige overføringer	135 860 149	125 147 000	123 147 000	113 136 262
Andre overføringer	3 089 156	580 000	580 000	6 214 979
Skatt på inntekt og formue	1 282 142 053	1 287 600 000	1 217 600 000	1 246 489 181
Eiendomsskatt	188 437 863	188 500 000	188 500 000	188 311 402
Andre direkte og indirekte skatter	8 491 678		0	8 469 502
Sum driftsinntekter	4 139 570 598	3 922 453 000	3 900 800 000	3 944 981 605
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	2 075 556 056	2 018 720 011	2 005 341 000	1 958 914 672
Sosiale utgifter	560 522 926	582 770 996	579 346 000	527 522 034
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	526 253 646	456 487 834	438 218 000	453 414 112
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	480 138 857	471 942 000	466 876 000	464 646 166
Overføringer	226 993 326	190 130 993	184 761 000	228 873 301
Avskrivninger	200 368 421	197 000 000	197 000 000	195 282 706
Fordelte utgifter	-58 759 146	-44 503 000	-44 503 000	-52 543 327
Sum driftsutgifter	4 011 074 086	3 872 548 834	3 827 039 000	3 776 109 664
Brutto driftsresultat	128 496 512	49 904 166	73 761 000	168 871 941
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	36 518 802	41 700 000	31 500 000	46 902 534
Gevinst på finansielle instrumenter	6 118 520	0	0	8 955 373
Mottatte avdrag på utlån	1 323 233	1 000 000	1 000 000	1 437 096
Sum eksterne finansinntekter	43 960 555	42 700 000	32 500 000	57 295 003
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	135 104 529	135 100 000	136 600 000	139 660 635
Tap på finansielle instrumenter	-	0	0	2 050 625
Avdrag på lån	156 445 735	156 311 000	156 911 000	157 474 836
Utlån	1 586 782	870 000	870 000	910 752
Sum eksterne finansutgifter	293 137 046	292 281 000	294 381 000	300 096 849
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-249 176 492	-249 581 000	-261 881 000	-242 801 845
Motpost avskrivninger	200 368 421	197 000 000	197 000 000	195 282 706
Netto driftsresultat	79 688 442	-2 676 834	8 880 000	121 352 802
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	114 693 517	114 693 517	0	75 320 464
Bruk av disposisjonsfond	32 175 367	13 674 834	3 603 000	35 355 471
Bruk av bundne fond	37 530 145	16 909 000	11 809 000	32 964 637
Sum bruk av avsetninger	184 399 029	145 277 351	15 412 000	143 640 572
Overført til investeringsregnskapet	8 206	340 000	0	16 363 895
Avsatt til disposisjonsfond	140 477 517	140 218 517	22 250 000	102 805 005
Avsatt til bundne fond	31 237 707	2 042 000	2 042 000	31 130 957
Sum avsetninger	171 723 430	142 600 517	24 292 000	150 299 856
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	92 364 041	0	0	114 693 517

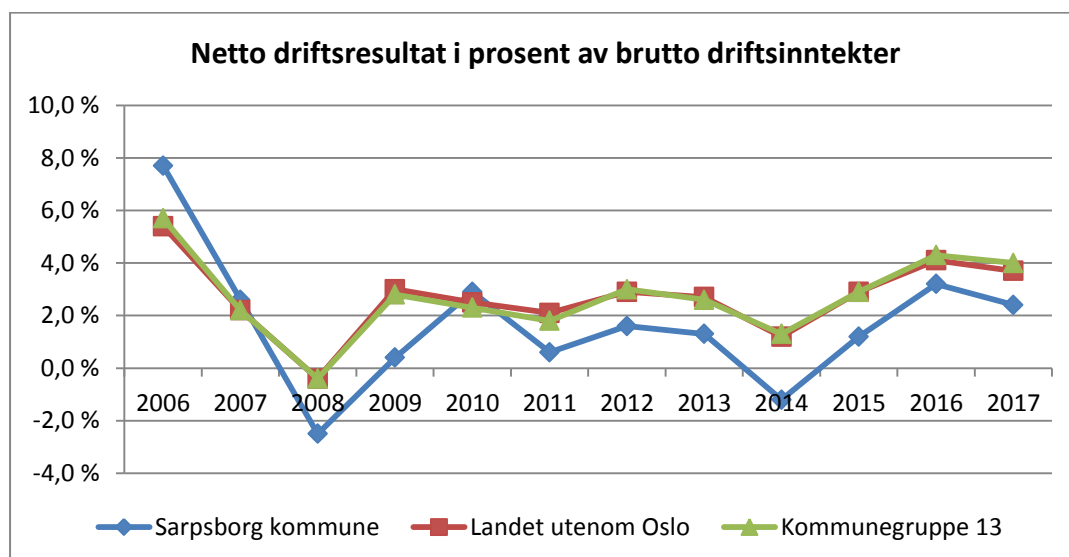
Netto driftsresultat

Brutto driftsresultat og netto driftsresultat er to sentrale resultatbegrep i driftsregnskapet. Brutto driftsresultat forteller om det økonomiske resultatet av kommunens ordinære driftsvirksomhet før man tar hensyn til finansposter. Netto driftsresultat er et begrep innenfor kommunal økonomi og oppgis vanligvis som prosent av brutto driftsinntekter. Netto driftsresultat må minst være tilstrekkelig til å dekke netto avsetninger og tidligere års merforbruk. Et positivt netto driftsresultat utover dette kan avsettes til fond (sparing) og benyttes i senere budsjettår til finansiering av drifts- og investeringstiltak.

I handlingsplan 2017 - 2020 med årsbudsjett 2017 er det vedtatt en ambisjon om at netto driftsresultat for kommunen skal være på minst 1,75 %. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har anbefalt et gjennomsnittlig nivå for netto driftsresultat for kommunesektoren på 1,75 % for å kunne opprettholde en sunn og robust økonomi. Med det menes at kommunen bør ha et overskudd på den løpende drift som bidrar med tilstrekkelig egenkapital i investeringene. Samtidig må netto driftsresultat gi rom for å kunne avsette midler til fond (sparing) som buffer mot fremtidige svingninger i driftsinntektene eller dekke uforutsette utgifter, slik at tjenestene blir minst mulig berørt på kort sikt. Ved et lavere netto driftsresultat vil det være lite rom for å bygge opp tilstrekkelig frie fond for å kunne opprettholde et stabilt tjenestenivå ved uforutsette utgifter eller svingninger i inntektene.

Netto driftsresultat for Sarpsborg kommune i 2017 ble 79,7 mill. kr eller 1,9 %. Dette er 41,7 mill. kr lavere enn i 2016. I 2016 var det høye skatteinntekter i hele Norge og Sarpsborg kommune fikk høyere inntekter på skatt- og rammetilskudd. Oppdaterte tall fra SSB for 2017 viser at gjennomsnittet for landet, med unntak av Oslo, var på 3,7 %. For KOSTRA gruppe 13 ble tallet 4,0 %.

Figuren under viser at netto driftsresultat for Sarpsborg kommune svinger i takt med Kommune-Norge for øvrig. Endringer i kommuneøkonomien har i stor grad vært sammenfallende med den økonomiske utviklingen nasjonalt og internasjonalt. Første halvdel av 2000-tallet var preget av god økonomisk vekst og et positivt netto driftsresultat som følge av økte skatteinntekter. Finanskrisen i 2008 rammet de fleste europeiske land hardt med svakere økonomisk vekst og økt arbeidsløshet. Dette medførte en klar forverring av netto driftsresultat for både Sarpsborg og landet for øvrig.

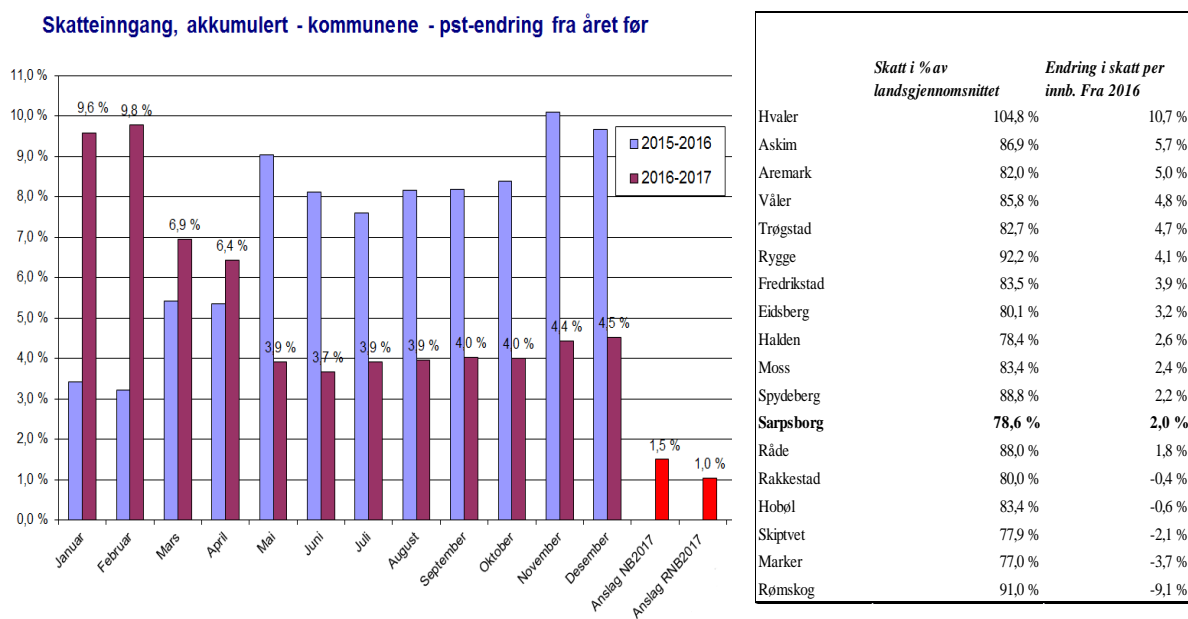
Kilde: SSB, KOSTRA Nøkkeltall

Frie inntekter og finansielle poster

Skatt på inntekt og formue

Skatt på inntekt og formue inklusiv naturressursskatt¹² utgjør 1 290,6 mill. kr i 2017, dette er en økning på 35,3 mill. kr (2,8 %) fra 2016. Skatteinntektene i 2017 ble 3, mill. kr høyere enn revidert budsjett.

Skatteveksten i 2017 var i likhet med 2016 markant over anslagene i statsbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett. En stor del av veksten skyldes at personlige skatteyttere foretok en tilpasning til skattereformen i 2016 ved å ta ut store utbytter i 2015. Det ser ut til at deler av skatteveksten også i 2017 kan ha sammenheng med ekstraordinært store uttak av utbytter som følge av skattereformen. Det er usikkert om merinntektene i 2016 og 2017 vil vedvare inn i 2018 og fremover. Ulikheter i skatteinntekter kommunene imellom utlignes delvis gjennom inntektsutjevningen i inntektssystemet for kommuner, med utbetaling over rammetilskuddet.

(Kilde: KS)

Rammetilskudd

Gjennom inntektssystemet kompenseres kommunene for ulikheter i utgiftsbehovet etter fastsatte kostnadsnøkler for de viktigste tjenestene, samt inntektsutjevning. Rammetilskuddet i 2017 utgjorde 1 596 mill. kr. Dette er 83,7 mill. kr mer enn året før, økning var dermed på 5,5 %.

Samlet rammetilskudd og skatteinntekter utgjorde 47,9 mill. kr mer enn revidert budsjettet for 2017.

Skatt på eiendom

Samlet skatt på eiendom utgjorde 188,4 mill. kr, noe som er 0,1 mill. kr mer enn budsjettet. Eiendomsskatteinntekten på næring/verk og bruk utgjorde 69 mill. kr, bolig 99,2 mill. kr og fritidseiendom 20,2 mill. kr. På grunn av blant annet fallende kraftpriser de siste 5 år er eiendomsskatten fra kommunens kraftverk blitt redusert med om lag 2,3 mill. kr fra 2016. Eiendomsskatten fra volumvekst på bolig og fritidseiendommer har imidlertid økt tilsvarende. Samlet inntekt fra eiendomsskatt er 0,1 mill. kr mer enn i 2016.

¹² Naturressursskatten for 2017 utgjør 8,4 mill. kr og inngår i posten "andre direkte og indirekte skatter" i tabellen "økonomisk oversikt drift".

Statlige tilskudd og overføringer

Budsjettert statlig refusjon for ressurskrevende tjenester var 59,9 mill. kr i 2017. I henhold til gjeldende regler er statlig refusjon knyttet til ressurskrevende tjenester for 2017 inntektsført i årsregnskapet basert på et estimat på 60 mill. kr. Innsendt krav for 2017 utgjør 61,6 mill. kr. Merinntekten i forhold til estimatet inntektsføres i 2018. Statstilskudd for bosetning av flyktninger i 2017 utgjorde 85,1 mill. kr. Det var budsjettert med 80,1 mill. kr.

Finansinntekter og -utgifter

Kommunens netto finansutgifter er 12,7 mill. kr lavere enn opprinnelig budsjett. Mesteparten skyldes høyere finansinntekter enn forutsatt. Det vises for øvrig til egen finans- og gjeldsrapport for 2017. Rapporten blir behandlet i bystyret i april 2018.

Avkastningen på kortsiktig likviditet ble noe lavere enn hva det lå an til per 2. tertial. Dette skyldes at bankforbindelsen Nordea hadde gjort en feil i beregningen av renter på innskudd på Sarpsborg kommune sin konsernkonto tilbake til oktober 2016, som påvirket tallene for 2. tertial. Rentesatsen på innskudd settes hver dag på basis av referanserenten 3 måneders NIBOR pluss en margin. Gjennom hele perioden fra oktober 2016 til februar 2018 har Nordea benyttet 1,11 % som referanserente. Basert på utviklingen av 3 måneders NIBOR i denne perioden har Sarpsborg kommune fått utbetalt 1,7 mill. kr for mye i innskuddsrente for 2016 og 2017.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (gjeldsgraden) er et uttrykk for hvor stor gjeldsbelastning kommunen har i forhold til sine inntekter. Diagrammet på neste side viser utviklingen i netto lånegjeld i forhold til kommunens samlede driftsinntekter siden 2006¹³.

Bystyret vedtok for 2017 et mål om at gjeldens andel av brutto driftsinntekter ikke skulle overstige 83,6 %. Måltallet er satt ut fra at bystyret tidligere har vedtatt at netto lånegjeld ikke skal overstige gjennomsnittet for landet utenom Oslo.

Et vedvarende høyt investeringsvolum over flere år gjorde at kommunen i 2014, for første gang siden rapporteringen til KOSTRA ble obligatorisk i 2001, hadde en gjeldsgrad som var klart høyere enn gjennomsnittet for landets kommuner utenom Oslo.

Ved behandlingen av handlingsplan for 2017 – 2020 fattet bystyret vedtak om at renteeksponert gjeld som belaster driftsregnskapet ikke skal øke i perioden. Samlet renteeksponert lånegjeld ved slutten av handlingsplanperioden skal være lik renteeksponert gjeld 1.1.2017. Handlingsregelen er videreført i budsjett og handlingsplan 2018-2021.

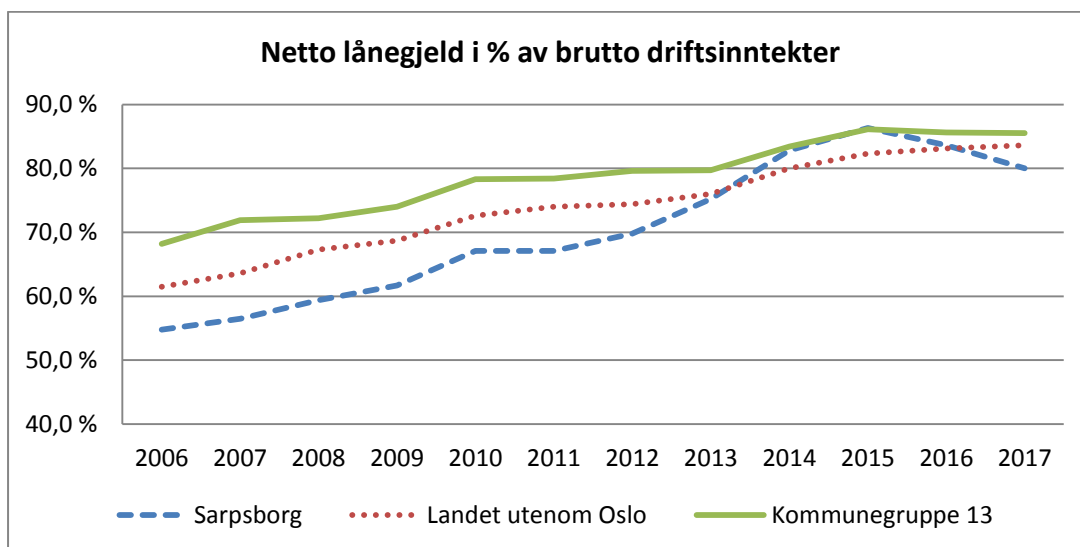
Netto lånegjeld i forhold til kommunens driftsinntekter i 2017 var på 80,0 %, tilsvarende var det 83,6 % i 2016. Sarpsborg kommune har ved utgangen av 2017 en netto lånegjeld som er lavere enn både KOSTRA gruppe 13 hvor tallet var 85,5 % og gjennomsnitt for landet utenom Oslo hvor tallet var 83,6 %.

Deler av kommunens finanskostnader dekkes gjennom statlige tilskuddsordninger (rentekompensasjon) og gjennom gebyrfinansierte investeringer innenfor vann, avløp, renovasjon og feiing, men dette gjelder også for andre kommuner.

Norske kommuner har høy kredittverdighet og har etter staten og statsforetak de beste lånebetingelsene i kredittmarkedet. Kommunen kan derfor normalt plassere midler innenfor rammen av reglene i finansreglementet om plassering av kortsiktig likviditet til en høyere rente enn det kommunen betaler på sine innlån. Ut fra en økonomisk betraktning lønner det seg derfor for en

¹³ Tallene gjelder for kommunen som konsern, dvs. kommunen inklusiv kommunale foretak og andel av interkommunale selskaper.

kommune å foreta opplåning så snart som mulig etter at gyldig vedtak foreligger og samtidig betale sine avdrag så sent som mulig. På denne måten kan kommunen utnytte de muligheter som ligger i en positiv rentedifferanse på lånte midler. I 2018 forfaller kommunens hovedbankavtale og ny avtale blir inngått. Det vil medføre en endring i rentebetingelser.

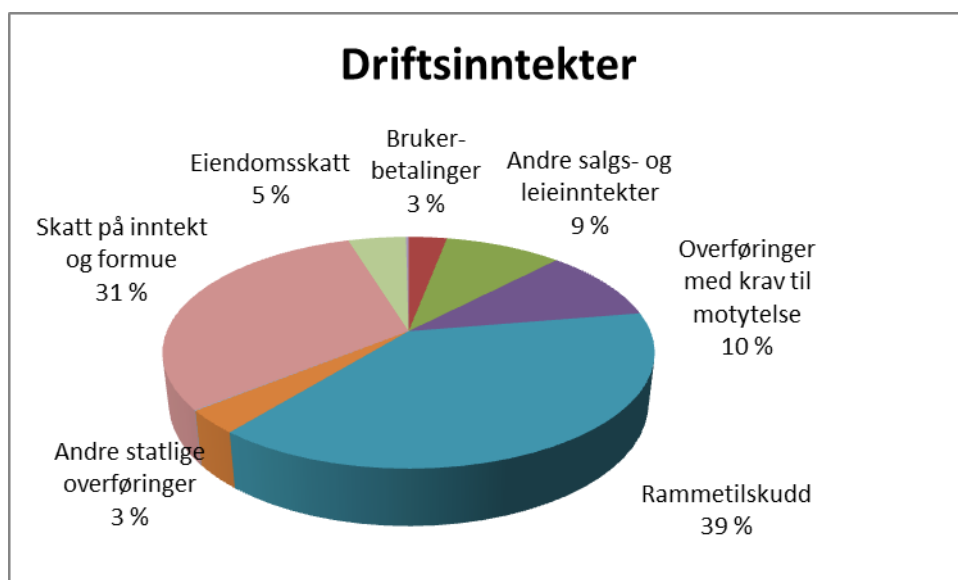

Kilde: SSB, KOSTRA nøkkeltall

Spesifikasjon av driftsinntekter og driftsutgifter

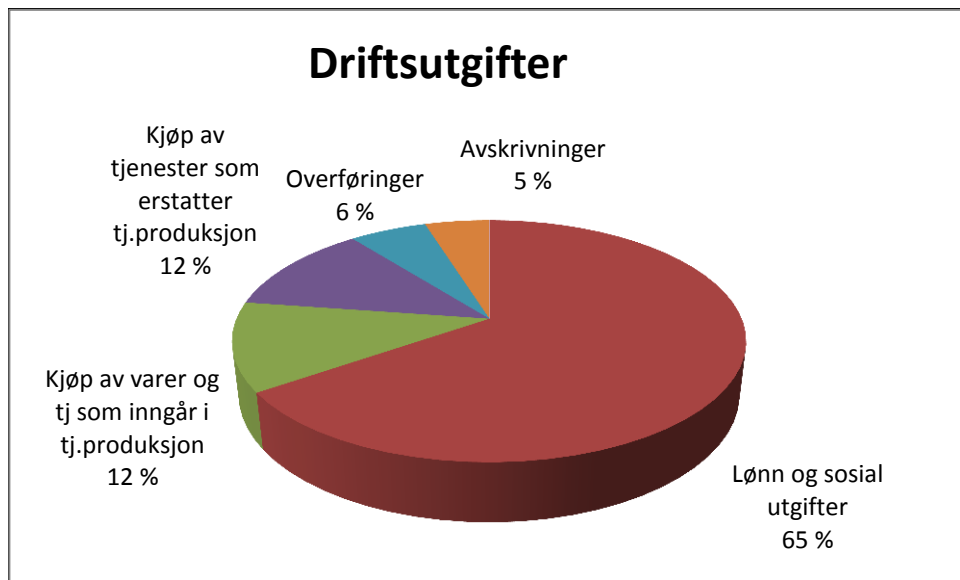
Driftsinntekter

Kommunens driftsinntekter for 2017 fremgår av diagrammet nedenfor. Inntektene økte med 194,6 mill. kr eller 4,9 % fra 2016 til 2017. Skatt og rammetilskudd utgjør til sammen 2 878,1 mill. kr, som tilsvarer 69,5 % av kommunens samlede driftsinntekter. Nivået på skatt og rammetilskudd bestemmes i stor grad av staten gjennom statsbudsjettet. Dette betyr i realiteten at det er staten som bestemmer kommunens inntektsnivå og dermed langt på vei også hvor mye kommunen kan bruke på drift.

Driftsutgifter

Hvordan kommunens driftsutgifter er sammensatt er vist i diagrammet nedenfor. Driftsutgiftene økte med 234,9 mill. kr, tilsvarende 6,2 % fra 2016 til 2017. Det betyr at utgiftene vokste mer enn inntektene, og er med på å forklare at netto driftsresultat er svekket med om lag 40 mill. kr siden 2016.

Økonomisk resultat per kommuneområde

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde	Regnskap 31.12.17	Rev. budsjett 2017	Avvik i kr.	Avvik i %
Velferd	1 460 232	1 444 136	-16 096	-1,1 %
Oppvekst	955 621	968 713	13 092	1,4 %
Samfunn	87 114	95 059	7 945	8,4 %
Organisasjon	143 281	150 125	6 844	4,6 %
Teknisk	235 668	237 652	1 984	0,8 %
Rådmann	5 857	8 039	2 182	27,1 %
Sum	2 887 772	2 903 724	15 952	0,5 %

Samlet sett har kommuneområdene et mindreforbruk på 16,0 mill. kr i 2017 i forhold til reviderte budsjetttrammer. Resultatet er påvirket av at det er brukt 22,3 mill. kr av tidligere fondsavsetninger tilhørende enhetene. I henhold til interne regler for behandling av over- og underskudd i Sarpsborg kommune, kan den enkelte enhet opparbeide et akkumulert overskudd på inntil 3 % av brutto driftsutgifter til bruk i senere budsjettår. Dette gir muligheter for å husholdere med tildelte midler på tvers av budsjettår. Resultatet per kommuneområde er omtalt i egne kapitler.

At kommuneområdene holder seg innenfor tildelte budsjetttrammer er en forutsetning for god økonomistyring og et stabilt tjenestetilbud. Et overskudd (mindreforbruk) innenfor kommuneområdene er ikke noe mål i seg selv, men kan være hensiktsmessig for å kunne håndtere framtidige svingninger i utgiftsbehovet.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet avsluttes separat og viser investeringer, utlån og avsetninger samt hvordan investeringene er finansiert. Inntekter som skal føres i investeringsregnskapet er bl.a. salg av varige driftsmidler, herunder salg av fast eiendom og maskiner og annet utstyr samt tilskudd av investeringsmessig karakter. KRS¹⁴ nr. 4 regulerer hvilke utgifter som kan føres i investeringsregnskapet. Kravene er at den eiendelen som anskaffes skal være av vesentlig verdi og til varig eie eller bruk, i praksis verdi over kr 100 000 og med økonomisk levetid på minst 3 år.

Økonomisk oversikt investeringer	Regnskap 2017	Revidert	Tall i 1000 kr
		budsjett 2017	Regnskap 2016
Sum inntekter	-266 665	-232 007	-108 340
Sum utgifter	456 527	564 300	311 825
Sum finanstransaksjoner	498 557	490 197	468 974
Finansieringsbehov	688 419	822 490	672 459
Sum finansieringer	-688 419	-822 490	-672 459
Udekket/udisponert	0	0	0

Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse. En detaljert oversikt over pågående investeringer er vist i vedlegg til årsrapporten. Bystyret har bestemt at investeringer med samlet bevilgning over 10,0 mill. kr skal avsluttes i egne saker. Unntaket er investeringer som i all hovedsak kun er eiendomstransaksjoner som er vedtatt i egne saker, disse blir avsluttet på lik linje som øvrige investeringer. Investeringer avsluttes i forbindelse med tertial- eller årsrapporteringen. Prosjekter som avsluttes i egne saker til bystyret er i investeringsoversikten merket med «avsluttes i egen sak». Regnskapsført utgifter til investeringer i anleggsmidler i 2017 er 107,8 mill. kr lavere enn budsjettet. Avviket¹⁵ skyldes i hovedsak mindreforbruk på prosjekter som avsluttes ved årsavslutningen og prosjekter som har forsinket fremdrift/kapitalflyt i forhold til årsbudsjett. Prosjektene med forsinket fremdrift eller kapitalflyt er Etableringen av modlbaserte boliger til vanskeligstilte (9), Gang og sykkelvei Hafslund-Opsund (9), Utbedring av kirketak (5) og Ringledning Elvestad-Hugeveien (5). Resten av avviket er fordelt på en rekke ulike prosjekter. Alle avvik fremgår av vedlegg i årsrapporten.

For investeringer med noe merforbruk som Opsund bru, Sandbakken idrettsarena, næring- og boligfelt Kløvingssten og nye lokaler til avdeling studio er merforbruket midlertidig finansiert av ubrukte lånemidler tilhørende andre prosjekter. Dette er i tråd med regnskapsforskriften.

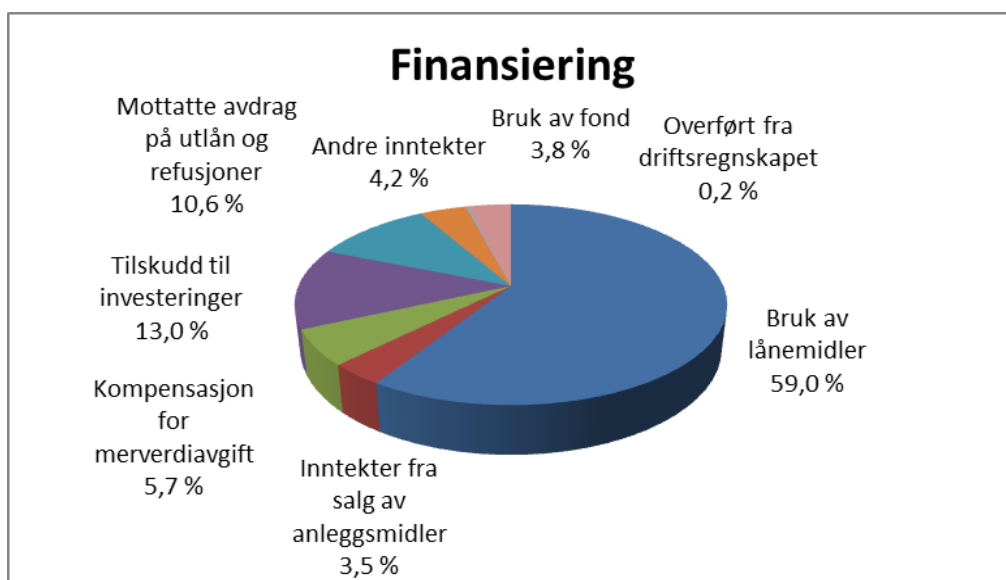
Totalt avsluttes 72 investeringsprosjekter ved årsslutt i 2017. Netto resterende finansiering for disse prosjektene er totalt 17,1 mill. kr. Totalt foreslås 77,2 mill. kr rebevilget til bruk i 2018, mens 16,5 mill. kr foreslås ikke rebevilget, hvorav 10,4 vil bli vurderes innarbeidet på nytt i kommende budsjett og handlingsplan. Oversikt over prosjekter som avsluttes, samt forslag til rebevilgning fremgår av vedlegg til årsrapporten.

Merverdiavgiftkompensasjon fra investeringer i 2017 ble 59,6 mill. kr, 23,3 mill. kr mer enn budsjett. Det er solgt eiendeler inklusiv salgsrelaterte utgifter for 31,9 mill. kr i 2017, hvorav salget av Presteboligen i Ringgata 19 utgjorde 4,2 mill. kr, gamle Vingulmork barnehage 3 mill. kr og tomter på Kløvingssten felt B3 utgjorde 16 mill. kr. Budsjettet salgsinntekt i 2017 var 31,4 mill. kr.

Diagrammene nedenfor viser investeringer gjennom året og hvordan de er finansiert.

¹⁴ Kommunal regnskapsstandard fastsatt av GKRS – Foreningen for god kommunal regnskapskikk

¹⁵ Tall i mill. kr i parentes.

59,0 % av årets investeringer er finansiert av lån, dette er en nedgang fra 70,1 % i 2016. Over tid er det først og fremst økt sparing i form av et styrket netto driftsresultat som kan bidra til å øke egenfinansieringen av investeringene. En styrket egenfinansiering kan bidra til at kommunen kan investere for ett større årlig beløp uten at økningen i lånegjelden målt som andel av brutto driftsinntekter øker. Bystyret har vedtatt at kommunen skal ha en lånegjeld som ikke overstiger gjennomsnittet for norske kommuner og samtidig ivaretar nåtidens behov uten at fremtidige generasjoner klarer å ivareta sine.

Fondsbeholdninger

Fond er regnskapsmessige avsetninger i tidligere eller innværende regnskapsår til egenfinansiering av investeringer eller dekning av driftsutgifter i kommende budsjettår. Kommunens fondsbeholdning kan deles i fire; bundne og ubundne driftsfond og bundne og ubundne investeringsfond. Ubundne driftsfond (disposisjonsfond) kan brukes til både drifts- og investeringsformål. Bundne fond er midler avsatt til bestemte drifts- eller investeringsformål. Størrelsen på fondsbeholdningen kan si noe om den økonomiske handlefriheten i kommunen.

Deler av kommunens disposisjonsfond er bevilget til investeringsprosjekter som er under realisering eller forventes å bli realisert i løpet av de nærmeste årene. Så fremt ikke overskuddet på den løpende

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

drift (netto driftsresultat) økes kan det derfor forventes en reduksjon i fondsmidlene. Reduserte fondsmidler påvirker kommunens beholdning av likvider og gir reduserte finansinntekter.

Fondsbeholdninger	Tall i 1000 kr						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Disposisjonsfond	149 440	189 777	153 180	155 664	128 450	194 619	284 963
Bundne driftsfond	35 809	41 721	56 110	61 708	66 259	62 065	54 251
Bundne selvkostfond	47 847	34 714	23 740	14 776	15 329	17 689	19 211
Ubundne investeringsfond	92 092	97 051	102 874	80 321	51 091	36 905	18 899
Bundne investeringsfond	3 655	1 534	4 564	11 543	8 590	2 610	3045
Sum fond	328 843	364 797	340 468	324 012	269 719	313 888	380 369

Disposisjonsfondet utgjør per 31.12.17 285,0 mill. kr, som er en økning på 89,4 mill. kr fra 2016. Av dette er 62,6 mill. kr avsatt til fond for enheter med driftsoverskudd i tidligere budsjettår. 157,8 mill. kr er avsatt av bystyret selv til bestemte formål, herav 80,0 mill. kr til rentebufferfond. De resterende 64,6 mill. kr er fondsmidler som ikke er formålsbestemt.

Av regnskapsmessig mindreforbruk på 92,4 mill. kr i 2017 skal 2,1 mill. kr avsettes til fond for enhetene med bakgrunn i reglementet for over- og underskudd. Enhetenes fond vil etter dette utgjøre 66,9 mill. kr. Beløpet tilsvarer 2,4 % av enhetenes samlede netto driftsrammer i 2017 og representerer en viktig buffer mot uforutsette utgifter eller svikt i inntekter på enhetene.

En robust og sunn kommuneøkonomi er en avgjørende forutsetning for å nå målet om «tjenester av god kvalitet». For å understøtte en slik utvikling har bystyret tidligere vedtatt syv prinsipper for god økonomistyring i Sarpsborg kommune. Et av prinsippene er at kommunen til enhver tid skal ha et disposisjonsfond på minst 50 mill. kr som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd. Beløpet skal komme i tillegg til de fondsavsetninger som er knyttet til over-/underskudd på enhetene. Prinsippet ble innfridd ved regnskapsavsetningen for 2015.

Sarpsborg kommune finansierer i hovedsak sine investeringer med låneopptak. Kommunen har over tid hatt et netto driftsresultat under 3 % og en gjeldsgrad over 75 %. Det begrenser det økonomiske handlingsrommet. I 2016 og 2017 har gjeldsgraden gått nedover etter en streng prioritering av investeringsprosjekter. Deler av årets mindreforbruk avsettes til det generelle disposisjonsfondet. En avsetning til disposisjonsfondet på om lag 58 mill. kr vil styrke det økonomiske handlingsrommet for framtidige investeringer og utvikling. En bærekraftig økonomisk utvikling er ikke til hinder for at kommunale investeringer kan lånefinansieres. Kommuner med lite økonomisk handlingsrom som tar opp store lån med risiko for renteøkning, kan komme til å skyve en urimelig stor del av gjeldsbelastningen over på framtidige generasjoner. Det settes av 25 mill. kr som en buffer for omstilling. I 2017 har det vært utfordringer særlig innenfor omsorgstjenestene. Det er også stor usikkerhet i hvordan de nye normene innenfor skole og barnehage vil finansieres. For å håndtere nødvendige omstillinger i ønsker rådmannen å ha en buffer. Det avsettes også inntil 5,0 mill. kr til næringsfond for innovasjon- og smartprosjekter.

Rådmannens internkontroll

Rådmannen skal i henhold til kommunelovens § 2, sørge for at kommunen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at denne er gjenstand for betryggende kontroll. Rådmannens internkontroll er et av kontrollsporene for bystyret. Det andre kontrollsporet er til kontrollutvalget.

Avvik

I kommunens kvalitetssystem, skal alle avvik og skader på ansatte i Sarpsborg kommune registreres. Et avvik er definert som brudd på lov, forskrift, rutiner, prosedyrer og andre myndighetskrav. I 2017 ble det registrert totalt 2306 avvik og 261 skader på ansatte.

Varslingssaker

I 2017 har varslingsutvalget gjennomført 8 møter. Varslingsutvalget har mottatt og behandlet 8 varslinger. Samtlige varslinger er undersøkt og saksbehandlet iht. Reglement for varsling. De 8 varslingene er fordelt som følger:

Interne	Eksterne	Anonyme
3	5	1

Revisjoner

I Sarpsborg kommune gjennomføres det både intern og eksterne revisjoner og det gjennomføres prosjekter for å forbedre internkontrollen i hele organisasjonen.

Østfold kommunerevisjon IKS gjennomfører revisjoner på vegne av kontrollutvalget. Kontrollutvalgets aktivitet er beskrevet i kontrollutvalget årsmelding. I 2017 ble følgende forvaltningsrevisjonsrapporter behandlet i bystyret:

- PS 1/17 Revisjonsrapport – kontroll av en rammeavtale gatelys
- PS 14/17 NAVs arbeid med ungdom – Forvaltningsrevisjon
- PS 15/17 Forvaltningsrevisjonsrapport "Oppfølging av kompetansekrav"
- PS 34/17 Forvaltningsrevisjon Røde Flagg
- PS 108/17 Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport - Kvalitet i heldøgns omsorgsplasser

I tillegg ble det gjennomført to internrevisjoner.

- Internrevisjon vedrørende driftstøtteordningen til lokale lag og foreninger, og
- Internrevisjon vedrørende informasjonssikkerhet.

Den sistnevnte har blitt foretatt på tre av kommunens enheter og vil bli videreført i 2018.

MEDARBEIDERRESULTATER

Måltavle medarbeider

MEDARBEIDER	Resultat	Ambisjon
MÅL: Attraktiv arbeidsgiver		
Antall søkere på stilling	22,2	> 19
Turnover	4 %	< 14 %
Antall lærlinger	90	85
Antall praksisplasser	445	300
MÅL: Utviklende arbeidsmiljø		
Medarbeiderundersøkelsen – Samlet resultat	4,4	4,5
MÅL: Redusert sykefravær		
Sykefravær totalt	7,9 %	< 8,0 %
MÅL: Mindre uønsket deltid og vikarbruk		
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	81,2 %	> 81 %
Antall medarbeidere med stilling under 40 %	468	< 470
Andel midlertidige ansatte	6,1 %	< 6,8 %
Timelønn til ansatte, årsverk	316	< 300

Rekruttering og omstilling.

Tabellen under viser utvikling i årsverk og antall fast ansatte i Sarpsborg kommune.

År	2000	...	2010	...	2015	2016	2017
Årsverk	2 585		2 952		3 092	3 206	3 346
Fast ansatte	3 343		3 849		3 895	4 014	4 122

Antall fast ansatte har i 2017 økt med 108 og antall faste årsverk har økt med 140 sett i forhold til 2016. Denne utviklingen henger sammen med et målrettet arbeid for å øke medarbeidernes faste stillingsstørrelser og redusere bruken av vikarer og timelønnede. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse har også økt fra 79,9 % i 2016 til 81,2 % i 2017. Dette er et meget gledelig resultat.

Kommunen er en attraktiv arbeidsgiver og det er i hovedsak mange søkere til ledige stillinger. På enkelte stillingsområder er det likevel utfordringer, f.eks. når det gjelder sykepleiere og noen spesialiststillinger. For å imøtekomme rekrutteringsbehovet har kommunen satset på markedsføring via høyskoler, arbeidslivsmesser og gjennom aktiv bruk av sosiale medier. Rekrutteringsbehovet har vært økende de siste årene.

Inkluderende arbeidsliv

Sarpsborg kommune tegnet sin første IA avtale i 2002. Gjennom de ulike avtaleperioder har det vært sterkest fokus på delmål 1, å redusere sykefraværet, gjennom forebyggende tiltak. De siste årene har det i tillegg vært vektlagt at IA arbeidet skal være en integrert del av HMS arbeidet. Alle enheter skal ha integrerte mål og tiltak for sitt IA arbeid i enhetenes HMS handlingsplaner. HMS-teamet er arena for å kartlegge, drøfte og definere nærværsfaktorer med fokus på ledelse og medarbeiderskap for å gjøre arbeidsplassene mer helsefremmende. Det rapporteres jevnlig på sykefravær og tiltak til kommuneledelsen, styringsgruppa og arbeidsmiljøutvalgene.

Som en oppfølging av Bystyrets vedtak i desember 2015 om at eventuelle ubenyttede midler fra omstilling skulle benyttes til tiltak for å øke jobbnærværet i 2016, har det vært jobbet særskilt med å øke nærværet i barnehagene også i 2017. Det har vært et godt samarbeid med NAV, BHT og KS rundt ulike tiltak bl.a. gjennom Nærversprosjektet for barnehagene og NED-prosjektet. Resultatet så langt er en god nedgang i sykefraværet i barnehagene. Prosjektet er nå i slutfasen og enkelte av tiltakene videreføres i enhetenes HMS/IA handlingsplaner.

Delmål 1 - redusere sykefraværet

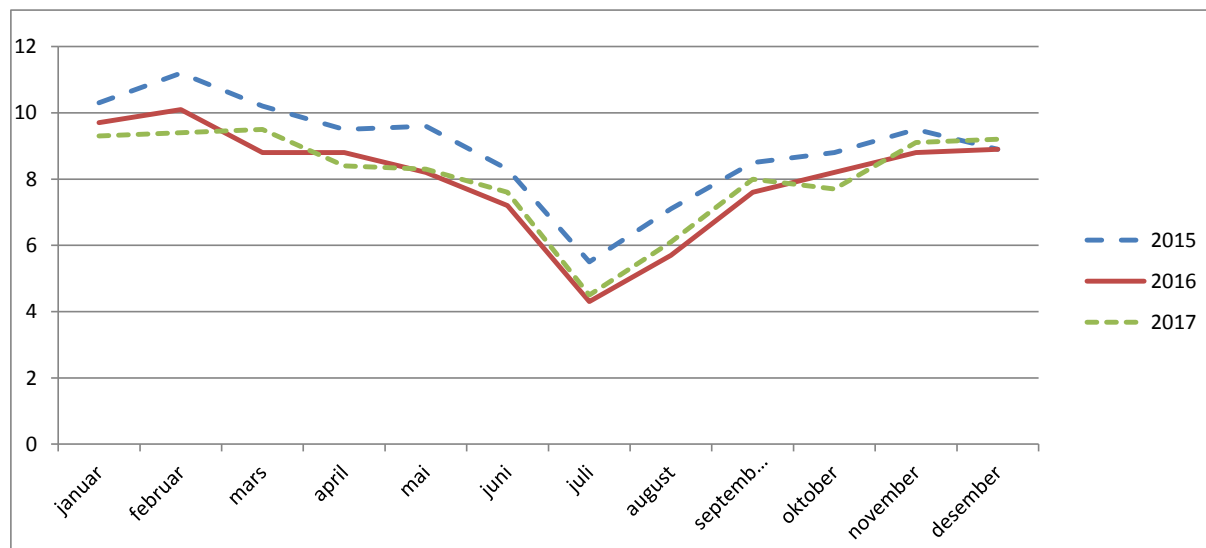
Målet har vært å redusere sykefraværet med 20 % i forhold til nivået i andre kvartal 2001, dvs. et mål om sykefravær på 7,8 %. Det totale sykefraværet for 2017 endte på 7,9 %, som er en reduksjon på 0,1 prosent-poeng fra 2016. Det er vanskelig å være sikker på årsaken til den positive utviklingen kommunen har hatt på sitt sykefravær de siste årene, men det er sannsynligvis summen av flere parallelle prosesser og tiltak som har gitt gode resultater. NAV sin virksomhetsorganisering, innskjerping av aktivitetskrav og tettere dialog med fastlegene er nok viktige bidrag for at sykefraværet er redusert. NAV kommer raskere på banene i flere saker og får bedre kunnskap om den enkelte arbeidsplass sine muligheter for å tilrettelegge når de skal vurdere aktivitetsplikten

Partene i arbeidslivet ønsker å gjøre gradert sykmelding til hovedregelen, for på den måten å fremme nærvær og aktivisering. På landsbasis har andelen gradert sykefravær gått noe ned siden 2016 og er nå på 21,9 % og for Østfold sin del var dette på 23,1 %. Sarpsborg kommune har tradisjonelt ligget over gjennomsnittet for bruk av gradert sykemelding. Interne tall viser at Sarpsborg kommune har hatt en positiv utvikling i bruk av gradert sykmelding fra 28,34 % i 2016 til 29,6 % i 2017. Dette indikerer at det gjøres mye på arbeidsplassene for å tilrettelegge for arbeidsaktivitet tross helseplager.

Tabellen under viser sykefravær for Sarpsborg kommune fra 2010 til 2017

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
9,2	9,1	8,7	8,9	8,7	8,9	8,0	7,9

Tabellen under viser sykefravær mnd. for mnd., 2015, 2016 og 2017

Delmål 2 - Inkludere personer med nedsatt funksjonsevne

For at den enkelte skal kunne fortsette så lenge som mulig i arbeid tross ulike helseplager, må arbeidsplassene kunne tilrettelegge arbeidet eller omplassering til annet arbeid må være aktuelt. Med et økende behov og krav til kompetanse og erfaring medfører dette færre muligheter for interne omplasseringer. Dette utfordrer den enkelte, arbeidsgiver og Nav på at kompetanseheving og kvalifisering i større grad benyttes som tiltak. Dette medfører også at det vil være behov for å stille

krav til jobbmobilitet også utenfor Sarpsborg kommune dersom en skal finne gode jobbløsninger som er forenlig med den enkeltes nedsatte funksjonsevne.

Ifølge tall fra KLP og SPK gikk 48 personer over på full uførepensjon i 2017, mens 53 personer gikk over til å kombinere delvis arbeid med uførepensjon.

Sarpsborg kommune jobber aktivt for å øke innsatsen med å inkludere de som står utenfor arbeidslivet og med spesielt fokus på de unge. Et av kommunens satsningsområde er å benytte arbeidspraksis som et ledd i å kvalifisere de som i dag står «utenfor» arbeidslivet. Det er derfor tilsatt egen praksisplasskoordinator som vil samarbeide med blant annet de videregående skolene, NAV og Norsksenteret for målrettet satsing på praksisplasser. Økt arbeidsinkludering er et viktig tiltak for kommunen til å rekruttere inn viktig kompetanse og arbeidskraft i årene som kommer. Som tabellen under viser, er det en økning av antall praksisplasser fra 2016 til 2017. Årsaken til denne økningen kan være flere, men en tydelig forankring hos kommuneledelsen har trolig vært en viktig faktor. Arbeidet har til nå blant annet bestått i å få på plass rutiner, koordinere og kvalitetssikre arbeidet som gjøres med de som er i arbeidspraksis ute i enhetene.

Tabellen viser total fordeling av antall og type praksis i perioden 01.03.15- 31.12.17

Type praksisplasser	2015	2016	2017
Arbeidsmarkedsbedrifter og NAV	103	199	288
Elev / student	108	222	28
Språkpraksis	34	16	157
Sum	245	437	473

Delmål 3 - Øke avgangsalderen

Tabellen under viser en oversikt over de tre siste årene. Antall ansatte som har sluttet helt eller delvis med overgang til delvis eller full AFP eller alderspensjon (*tall hentet fra KLP og SPK*)

	2015	2016	2017
Full AFP	28	29	36
Delvis AFP	8	11	12
Alderspensjon	73	52	42

Ordinær pensjonsalder er 67 år, men enkelte stillingsgrupper har fastsatt særaldersgrenser som gir mulighet for tidligere uttak av alderspensjon.

Medarbeiderundersøkelsen

I november 2015 vedtok styringsgruppen, som består av kommuneledelsen, representanter fra arbeidstakerorganisasjonene og hovedverneombudet at Sarpsborg kommune skulle benytte KS sin nye medarbeiderundersøkelse 10-FAKTOR fra og med 2016. Undersøkelsen ble første gang gjennomført i oktober 2016, og skal gjennomføres én gang per år.

10-FAKTOR er en helt ny medarbeiderundersøkelse som er tilpasset norske kommuner og fylkeskommuner. Undersøkelsen består av 35 påstander og et kommentarfelt. Svarene knyttes til 10 ulike faktorer som er dokumentert viktige for et godt arbeidsmiljø. Undersøkelsen bygger godt oppunder «Vi i Sarpsborg» og ble sendt ut til alle medarbeiderne i kommunen. Nedenfor følger resultatene på kommunenivå:

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Undersøkelse gjennomført	2017
Svarprosent	72,7 %
Inviterte	4 696
Besvarte	3 413
Totalsnitt (score)	4,4
1. Indre motivasjon	4,4
2. Mestringstro	4,4
3. Selvstendighet, autonomi	4,3
4. Bruk av kompetanse	4,4
5. Mestringsorientert ledelse	4,2
6. Rolleklarhet	4,5
7. Relevant kompetanseutvikling	4,0
8. Fleksibilitetsvilje	4,6
9. Mestringsklima	4,3
10. Prososial motivasjon	4,7

Skala: 1-5 hvor 1 er "helt uenig" og 5 er "helt enig"

Det samlede resultatet (totalsnitt) for hele kommunen er 4,4. Det er benyttet en skala fra 1-5 hvor 1 er dårligst og 5 er best. Resultatet er derfor svært godt selv om det er noe variasjon mellom ulike enheter og team. Svarprosenten er denne gang er på 72,7 %, som er lavere enn undersøkelsen i 2016 da den var på 80,3 %. Resultatene er i seg selv ikke det viktigste, men hvordan enhetene og teamene arbeider med undersøkelsen mellom hver måling. Det er gjennomført opplæring for ledere, tillitsvalgte og verneombud, og det er laget en egen veileder for prosesser i enheter og team.

Resultatene på alle nivåer er tilgjengelig for alle medarbeidere i et åpent rom i kommunens intranett, Sarpedia, som heter «Medarbeiderundersøkelsen 10-FAKTOR». Undersøkelsen skal følges opp i det enkelte HMS-team og inngå som en del av enhetenes HMS-plan.

Skader og HMS avvik

Det ble i 2017 registrert totalt 253 skader og 375 HMS avvik. Sammenlignet med det som ble meldt inn i 2016 er antall skader redusert med 42 tilfeller, mens de innmeldte HMS avvikene er redusert med 34 tilfeller. I 2017 var det 7 skader som kommer inn under Arbeidstilsynets definisjon av alvorlige skader, dette er en økning på 3 skader sammenlignet med resultatet i 2016. De 7 skadene er innrapportert iht. Arbeidstilsynets regler og gjelder flere bruddskader i bein eller arm, samt to episoder hvor ansatte er blitt overfalt av rusede eller psykotiske personer.

Det legges fortsatt vekt på skadeforebyggende tiltak, og det er brukt ressurser på å gi god støtte og veiledning til enhetsledere og teamledere. Nedgangen av de registrerte skadene på ansatte de tre siste årene, kan indikere at dette har en positiv effekt.

Skader/avvik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Alvorlige skader	1	1	0	1	3	3	4	7
Skader totalt	693	468	558	511	283	307	295	253
HMS avvik	118	69	139	206	226	466	409	375

Heltid

I mai 2015 la rådmannen fram for bystyret *Handlingsprogram heltid*, en sluttrapport basert på arbeidet med heltid i programmet «Sammen om en bedre kommune». Bystyret ga sin tilslutning til forslaget om femten tiltak i den videre satsingen på å få flere medarbeidere i 100 % stilling. Som oppfølging av ett av tiltakene ble det i 2017 ansatt 7 lærlinger i 100 % fast stilling.

Det jobbes fortsatt målrettet for å implementere de 15 tiltakene i *Handlingsprogram heltid*. Mange av forslagene i *Handlingsprogram heltid* må sees i et lengre tidsperspektiv og vil derfor være et satsingsområde i årene som kommer. Etableringen av en heltidskultur i Sarpsborg kommune jobbes

det med på mange fronter parallelt med at det bygges kompetanse på fagfeltet heltid både hos ledere og medarbeidere.

HR har bistått alle enhetene i Kommuneområde velferd og Kommuneområdet teknisk i drøftingsmøter med de tillitsvalgte angående bruk av vikarer og deltidsansatte. Disse møtene har medført at mange deltidsansatte har fått økt sin stillingsprosent. Dette arbeidet videreføres i Kommuneområde oppvekst i 2018.

	2009	...	2015	2016	2017
Antall deltidsstillinger under 40 %	579		506	499	468
Andel deltidsstillinger under 40 %	14,2 %		12,9 %	12,4 %	11,3 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i SK	74,1 %		79,4 %	79,9 %	81,2 %

Kompetanseutvikling

«Kompetansestrategi for Sarpsborg kommune» ble vedtatt i Administrasjonsutvalget i november 2016. Det overordnede målet er forankret i Vi i Sarpsborg hvor det er formulert slik: *Sarpsborg kommune skal ha kompetanse til å løse dagens oppgaver og møte framtidens utfordringer.* Det er i 2017 utarbeidet en handlingsplan med tiltak innenfor kompetansestrategiens tre fokusområder: *heltid og store stillinger, kompetanseutvikling, og markedsføring og omdømmebygging.*

De største utfordringene beskrives innenfor velferd, samt for noen spesialistområder. Utdanningskapasiteten til stillinger i skoleverket, og den faktiske muligheten for å rekruttere fagarbeidere til tjenesteområder i pleie- og omsorgssektoren, harmonerer ikke med de faglige kravene som gjelder. Dette har resultert i et stort antall ufaglærte medarbeidere. Bemanningssituasjonen preges av mangel på fagfolk, hyppige interne endringer, utstrakt bruk av midlertidige avtaler, og stort innslag av ufaglærte vikarer. Sarpsborg kommune har for lengst gjort noe med utdanningskapasiteten, og etablert et bedrifts-internt opplæringsprogram innenfor helsefag for voksne, fast ansatte medarbeidere, med støtte fra Fylkesmannen i Østfold og med faglig hjelp fra den videregående skolen.

Lederutvikling

Det ble i 2017 gjennomført en runde med lederutviklingsprogram for enhetsledere, teamledere og «lederemner» i kommunen. Totalt 24 deltakere gjennomførte programmet høsten 2017, og hadde sin siste avsluttende samling i januar 2018. Programmet får svært gode tilbakemeldinger og evalueringer fra deltagerne, og det er et kostnadseffektivt program som samler nye ledere om kommunens verdier og ledelsesfilosofi. Programmet gjennomføres i regi av kommunens instruktørgruppe.

Lærlinger og kvalifisering til fagarbeider

Pr. 31.12.17 hadde Sarpsborg kommune 90 lære plasser. Det er ti flere enn i 2016. Lære plassene er fordelt på følgende fag: Helsefagarbeider (39), Yrkes og studiekompetanse helsefagarbeider YSK (11), Barne- og ungdomsarbeider (23), Aktivitør (2), Institusjonskokk (3), IKT servicefag (3), Feier (2), Bilmekaniker (3), Renholdsoperatør (1), Kontor- og administrasjon (2), Mediegrafiker (1) og Byggdrifter (1).

Av 90 lære plasser er seks helt eller delvis finansiert av NAV, og åtte er delfinansiert av KS. Samarbeidet mellom NAV og kommunen har som mål å kvalifisere voksne personer i NAV systemet til fagarbeidere slik at de kan komme inn på arbeidsmarkedet. Samarbeidet med KS er et tiltak fra KS sin side med fokus på økt antall lære plasser i helsearbeiderfaget.

Ved hovedinntaket prioriteres kvalifiserte søkere med ungdomsrett bosatt i kommunen. De aller fleste av disse kvalifiserer til lærekontrakt og har fagbrev som mål. Pr. 31.12.17 er det seks lære kandidater av 90 lære plasser. Lære kandidatene kan mangle fag eller ha fritak fra fag eller ha utfordringer knyttet

til adferd eller helse/funksjonsevne. Målet for lærekandidatene er økt kompetanse og mulighet til å fullføre utdanning, selv om det ikke nødvendigvis alltid ender opp med fagbrev.

I 2016 signerte ordfører intensjonsavtale med Fylkeskommunen om økning i antall læreplasser til 2 lærlinger pr. 1000 innbyggere. Dette tilsier en betydelig økning og dette krever både økonomisk prioritering og ressurser til å følge opp lærlingene i det daglige. I 2017 har kommunen kommet godt i gang med dette arbeidet. Inntaket i 2017 var det største på flere år med 46 nye. Samtidig er det viktig å merke seg at flere enn vanlig (7) sluttet i 2017, blant annet grunnet feilvalg eller at de ikke hadde helse og eller egnethet til å stå i læreforholdet.

Høsten 2017 startet arbeidet med å utarbeide ny lærlingstrategi for Sarpsborg kommune. Den nye lærlingstrategien vil være førende for kommunens lærlingsatsning og arbeidet med lærlinger i Sarpsborg kommune.

Utdanning av helsefagarbeidere internt i Sarpsborg er gjennomført med tilskudd fra Fylkesmannen i Østfold. I august 2017 startet 16 medarbeidere, som har over 6000 timers erfaring innen helse. De går et eksamensforberedende kurs, med avsluttende eksamen, våren 2018. Det har også vært en klasse med 8 medarbeidere for de med mindre praksis og erfaring innen helse, som avsluttet sitt 2-årige skoleløp med eksamen i desember 2017. De er nå klare for å ta fagprøven. Det er også igangsatt en klasse i regi av Fylkesmannen i Østfold, under prosjektet; Kompetansestrategien for framtidens barnehage 2014-2020. Det er for medarbeidere som ønsker å ta fagbrev i barne- og ungdomsfagarbeiderfaget. Der startet 14 medarbeidere høst 2017.

FÅRT- prisen

Sarpsborg kommunes arbeidsmiljøpris fikk i 2017 navnet FÅRT-prisen. Prisen for 2017 ble tildelt Baterød servicebase som gjennom mange år har hatt fokus på å forebygge skader. Det er arbeidet innovativt og systematisk med tiltak for å redusere arbeidsbelastningen på de medarbeiderne som arbeider med en gruppe svært krevende brukere.

Likestilling og mangfold

Dokumentet “Vi i Sarpsborg” er kommunens plattform for ledelse og medarbeiderskap. Plattformens tre satsingsområder er ledelse, medarbeiderskap og kompetanse, og innebærer bl.a. at Sarpsborg kommune skal rekruttere og utvikle medarbeidere i inkluderende felleskap, der man samtidig legger vekt på forebygging av frafall fra arbeidslivet. Medarbeiderne skal på ulike måter stimuleres til å yte sitt beste i arbeidet for innbyggere og brukere. Det ligger en forpliktelse til å bygge opp kunnskap og bevisstgjøring hos medarbeidere og ledere på hvilke forventninger og muligheter som ligger i lov og avtaleverk om mangfold og inkludering. Sarpsborg kommune skal:

- bestå av arbeidsmiljø der alle opplever likeverd
- ha en rekrutteringspraksis som sikrer mangfold – alle søkere skal behandles likeverdig
- ha en sammensetning av arbeidsstyrken som speiler mangfoldet i befolkningen
- gi personer med nedsatt funksjonsevne og/eller arbeidsevne likeverdige muligheter for rekruttering og kompetansebygging

Kjønnsbalansen

I hovedtrekk viser sammensetningen kvinner/menn et typisk bilde for kommunal sektor, med en fordeling på ca. 80/20. Det er likevel gledelig å se at vi over tid har en utvikling i riktig retning og i 2017 en fordeling i Sarpsborg kommune på 77/23. Oversikten på de ulike fagområdene, viser at fordelingen følger tradisjonelle mønstre: Menn er sterkt underrepresentert innenfor barnehage og velferd, og overrepresentert på tekniske områder og noe på ledernivå i forhold til arbeidsstokken.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Ansatte	2015			2016			2017		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Kjønn									
Antall ans	3 149	745	3 894	3 207	807	4 014	3 264	858	4 122
Andel K/M	80,8 %	19,2 %		79,9 %	20,1 %		79,2 %	20,8 %	
Årsverk	2 423	668	3 091	2 492	714	3 206	2 586	760	3 346
Andel K/M	78,4 %	21,6 %		77,7 %	22,3 %		77,3 %	22,7 %	

Ledere etter Kjønn	Ledere	Menn	Kvinner	Kvinneandel
	2015	Kommuneledelsen	3	3
Enhetsledere		22	30	57,7
Teamledere		45	130	74,3
2016	Kommuneledelsen	3	3	50,0
	Enhetsledere	22	32	59,2
	Teamledere	43	123	74,1
2017	Kommuneledelsen	3	3	50,0
	Enhetsledere	20	32	61,5
	Teamledere	44	126	74,1

Arbeidstid/stillingsstørrelse

Deltid har også et klart likestillingsaspekt, og det arbeides aktivt i kommunen for å redusere andelen uønsket deltid. Bystyret vedtok i 2015 et handlingsprogram for heltid. Dette beskrives ytterligere i avsnittet om heltid – se foran. Det er positivt at antall stillinger for kvinner under 40 % går ned og at de større stillingene øker.

Medarbeidere fordelt på stillingsstørrelse og kjønn i kommunen			
	Stillingsstørrelse i %	Kvinner	Menn
2015	0-39,99	437	69
	40-79,99	835	50
	80-100	1 873	630
2016	0-39,99	432	67
	40-79,99	892	88
	80-100	1 883	652
2017	0-39,99	391	79
	40-79,99	894	90
	80-100	1 982	686

Likelønn

Gjennomsnitt lønn (i hele tusen kroner) etter utdanning per årsverk og kjønn i 2017:

Stillingsbetegnelse	Menn	Kvinner	Diff. i menns favør	Diff. i menns favør i %
Assistent	342	358	-16 000	-4,5
Fagarbeider	413	406	7 000	1,7
Hjelpepleier	382	395	-13 000	-3,4
Sykepleier 7174	453	457	-4 000	-0,8
Ingeniør	533	527	6 000	1,1
Adjunkt	494	497	-3 000	-0,6
Rådgiver	544	525	19 000	3,5
Teamledere alle	611	572	39 000	6,4
Enhetsleder 9451	777	765	12 000	1,6
Enhetsleder skole	758	734	24 000	3,2

Tabellen viser fastlønn for ulike yrkesgrupper. (Innbefatter ikke overtid eller tillegg for ubekvem arbeidstid.) Lønnsutviklingen for de store arbeidstakergruppene (kapittel 4 i tariffavtalen), er i hovedsak et resultat av sentralt fastsatt lønnsregulering, med identiske lønnsstiger for kvinner og menn. Dette utgjør ca. 90 % av arbeidsstokken. Lønnsforskjeller som oppstår i disse store gruppene skyldes i hovedsak alderssammensetning/ansiennitet og videreutdanning, og dermed bare i liten grad individuell lokal lønnsdannelse. I arbeidstakergruppene innenfor kapittel 3 og 5 i tariffavtalen, med full lokal lønnsdannelse, finner man fortsatt noen forskjeller i menns og kvinners lønn.

Mangfold og inkludering

Sarpsborg kommunes kommunedelplan for mangfold og inkludering styrer aktiviteter også på medarbeiderfeltet.

Arbeidsgiverdelen av kommunedelplanen omfatter områder som har særlig aktualitet i forbindelse med arbeidslivet: etnisitet, kjønn, funksjonsevne og alder. I planens handlingsplan legges det blant annet vekt på at kommunen som en stor samfunnsinstitusjon og arbeidsgiver må gå foran som et godt eksempel i lokalsamfunnet.

Kommunen har gjennom året arbeidet målbevisst med forpliktelsene innenfor inkluderende arbeidsliv og HMS, der forebyggende arbeid og tilrettelegging er meget sentrale elementer, inklusive tilrettelegging for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Medarbeiderresultater 2017 fordelt per kommuneområde:

Kommuneområder	Samfunn	Velferd	Organisasjon	Oppvekst	Teknisk	Hele kommunen
Medarbeiderundersøkelsen Total score	4,2	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
Medarbeiderundersøkelsen Svarprosent	85,2 %	68,4 %	96,4 %	75,0 %	79,4 %	72,7 %
Sykefravær	7,3 %	8,6 %	5,3 %	7,3 %	8,0 %	7,9 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	78,8 %	72,9 %	98,3 %	91,7 %	93,8 %	81,2 %
Antall medarbeidere med stilling under 40 %	24	422	0	19	3	468
Antall midlertidig ansatte	7	125	9	127	4	272
Andel midlertidig ansatte Av totalt ansatte	4,6 %	5,1 %	6,8 %	9,9 %	1,0 %	6,1 %
<i>Andre sentrale nøkkeltall</i>						
Antall årsverk	112	1 677	131	1 055	366	3 343
Antall ansatte	143	2 302	134	1 150	391	4 122
Andel kvinner	52,4 %	88,2 %	64,9 %	79,4 %	39,9 %	79,2 %

KOMMUNEOMRÅDE VELFERD

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2017	Status per 31.12.2017
Vedtatte styringsdokumenter		
Behovsanalyse av bo- og aktivitetstiltak til personer med psykisk utviklingshemning og autisme ved utflytting til egen bolig (2010-2016)	Behovsanalysen oppdateres og benyttes som styringsverktøy.	Behovsanalysen ble behandlet av utvalg for velferd og folkehelse den 14. mars. Analysen legges til grunn for videre planlegging av tjenesten.
Kommunedelplan mangfold, inkludering og likeverd (2016–2028), med handlingsdel (2016-2019)	Tiltak i handlingsdelen iverksettes.	<p>Arbeidet pågår. Ulike tiltak er iverksatt.</p> <p>Mangfoldskonferanser ble gjennomført 22. mars med fokus på seksuell orientering og 19. oktober med fokus på marginaliserte grupper og arbeidsmarkedet.</p> <p>Folk i Sarp- festivalen ble gjennomført 9. – 11. juni med en rekke brobyggende aktiviteter.</p> <p>Språkkafeer er etablert i Sarpsborg og Skjeberg bibliotek. Uformell møteplass for mennesker som vil trene på muntlig norsk og norsktalende samtalepartnere.</p> <p>Opplæring i flerkulturell kompetanse (Østfoldmodellen) gjennomført med 4 kurs i halvåret for ulike målgrupper.</p> <p>Halvårige møter med de muslimske trossamfunnene gjennomført med fokus på dialog og integrering.</p>
Styringsdokumenter som skal utarbeides		
Kommunedelplan helse og omsorg (2017-2028)	Planen vedtas.	Kommunedelplan helse og omsorg ble vedtatt av bystyret den 16. november.
Plattform for livslange tjenester	Plattform for livslange tjenester vedtas.	Plattform for livslange tjenester ble vedtatt av bystyret den 15. juni.
Handlingsprogram mot vold i nære relasjoner	Handlingsprogrammet vedtas.	Arbeidet pågår. Oppstartsnotat ble behandlet i utvalg for velferd og folkehelse 7. februar og underveismeldinger ble behandlet i utvalget 30. mai og 21. november. Planlagt ferdigstillelse av handlingsprogrammet er våren 2018.
Handlingsprogram mot rus		Arbeidet pågår. Etter vedtatt planstrategi skal alkoholpolitisk handlingsprogram (alkoholloven) sluttbehandles i 2018.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Prosjekter/enkelt saker		
12 utleieboliger på Bodalsjordet	Utleieboligene ferdigstilles.	Arbeidet er gjennomført. Boligene ble ferdigstilt i desember, og tas i bruk fra januar 2018.
10 boliger til bostedsløse (modulboliger)	Boligene ferdigstilles.	Reguleringsplanen for boligene på Opsund er godkjent og prosjektering av infrastruktur er gjennomført. Klargjøring av tomte vil skje parallelt med bygging av den vedtatte gang- og sykkelveien. Grunnarbeidene på Opsund vil være gjennomført i løpet av april 2018. Detaljreguleringsplan for tomte i Haftor Jonssons gate ble vedtatt av bystyret den 15. juni. Detaljreguleringsplan for Vistertoppen/Bjørnstad ble vedtatt av bystyret den 14. september. Anskaffelse av modulene legges ut på anbud i februar 2018.
12 boliger i bofellesskap på Værn	Bygging av boligene starter opp.	Formannskapet vedtok i møte 31. august at bofellesskapet skal oppføres i massivtre. Totalentreprisen ble lyst ut i oktober og entreprenør er valgt. Byggestart er forventet i mars 2018. Det arbeides med å klargjøre tomte til oppstart. Bygget skal være driftsklart fra april 2019.
Krisesenteret	Samarbeid om felles krisesenter med Fredrikstad/Hvaler avklares.	Arbeidet pågår. Oppstartsnotat ble behandlet i utvalg for velferd og folkehelse 14. mars og underveismelding ble behandlet i utvalget 2. mai. Det arbeides med en utredning som blant annet beskriver behov, kapasitet, funksjoner, driftskostnader og konsekvenser av et eventuelt felles krisesenter. Saken legges fram til politisk behandling våren 2018.
Omlagging fra heldøgnsomsorg til hjemmebaserte tjenester	Hjemmebaserte tjenester styrkes. Arbeidsmetodikken legges om. Velferdsteknologi er mer i bruk. Kompetanse i hjemmetjenesten styrkes.	Arbeidet pågår. Fysio- og ergoterapitjenesten og hjemmetjenesten er styrket. 450 medarbeidere i omsorgstjenestene har fått innføring i hverdagsmestring og 182 pasienter har fått hverdagsrehabilitering i løpet av året. Det er utarbeidet et eget opplæringsprogram for omsorgstjenestene. Oppstart av opplæringen er mars 2018.
	Færre overliggerdøgn registreres ved sykehuset.	Arbeidet pågår. Det er registrert 109 overliggerdøgn ved

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

	Flere kan bli boende i eget hjem.	sykehuset siste år. Antallet døgn er redusert med 350 sammenlignet med 2016. Dette er en nedgang på 76 %. Arbeidet pågår.
Velferdsteknologi	Deltagelse i nasjonalt velferdsteknologi-program gjennomføres. Sarpsborg deltar som utviklings- og ressurskommune fram til 2020. 3-årig prosjekt for personer med kroniske sykdommer gjennomføres (MESTRY).	Arbeidet pågår. Forskjellig velferdsteknologi implementeres i helse- og omsorgstjenestene. Ved årsskiftet er 728 analoge trygghetsalarmer byttet til digitale. Det er innkjøpt 40 alarmer med GPS sporing og p.t. er 25 i drift hos hjemmeboende. 122 elektroniske medisindispensere er tatt i bruk. Det planlegges innføring av E-lås i hjemmetjenesten. Pr. 31. desember er det innkjøpt 300 E-låser og 32 er installert hos hjemmeboende. Arbeidet pågår. Til sammen 164 personer har deltatt i det nasjonale oppfølgingsprogrammet for kronikere (MESTRY). Prosjektet avsluttes våren 2018.
Nytt helsehus	Fysio- og ergoterapitjenesten flyttes til 3. etasje i helsehuset og 2 nye øyeblikkelig hjelp-plasser (KAD) etableres. 14 korttidsplasser i 1. etasje tas i bruk. Øyeblikkelig hjelp/døgnopphold for mennesker med psykisk sykdom eller rusproblematikk etableres.	Gjennomført. Det er til sammen etablert 8 øyeblikkelig hjelp-plasser (KAD) i helsehuset. Gjennomført. Bystyret vedtok 2. mars å fremskynde oppstart av plassene fra november til august 2017. 14 nye plasser er tatt i bruk, og det er til sammen 85 korttidsplasser i helsehuset. Gjennomført.
Forskrift om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig med heldøgns tjenester	Lokal forskrift utarbeides innen 1.7.2017.	Bystyret vedtok ny lokal forskrift i møte den 15. juni.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Verbalvedtak i bystyret		
	Det utredes muligheten for å sertifisere sykehjem i Sarpsborg kommune til Livsgledesykehjem.	Utredningen ble behandlet av bystyret 15. juni. Det ble vedtatt at livsgledesykehjem som sertifiseringsordning ikke innføres ved sykehjemmene i kommunen.
	Enhet kjøkken og kantine gjennomgås. Det utredes muligheten for å servere middag senere på dagen.	Saken ble behandlet av bystyret den 14. september. Det ble vedtatt å endre måltidsstrukturen i omsorgstjenestene fra 2018. Merkostnadene er innarbeidet i budsjett 2018 og HP 2018 – 2021. Senere middag innføres fra 12. februar 2018 og skal evalueres etter 1 år.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde velferd	Regnskap 31.12.17	Rev. budsjett 2017	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet bolig og omsorg	32 488	32 568	80	0,3 %
Enhet helse	57 249	58 787	1 538	2,6 %
Enhet forebyggende tjenester	62 051	62 914	863	1,4 %
Enhet kompetansesenter rus og psykisk helse	58 228	60 490	2 262	3,7 %
Enhet kjøkken og kantine	10 828	11 259	431	3,8 %
NAV sosial	182 214	177 543	-4 671	-2,6 %
Omsorgstjenester	681 201	669 066	-12 135	-1,8 %
Boveiledning	263 637	260 401	-3 236	-1,2 %
Enhet barnevern	127 920	121 271	-6 649	-5,5 %
Kommunesjef velferd med stab	-15 584	-10 163	5 421	53,3 %
Sum kommuneområde velferd	1 460 232	1 444 136	-16 096	-1,1 %

Drift

Kommuneområdet velferd har et netto årsbudsjett på 1 460 mill. kr. Merforbruket i 2017 er på 16,1 mill. kr etter bruk av enhetenes fond på 16,1 mill. kr og utgjør 1,1 % av budsjettet. Medio januar 2018 mottok kommunen et restbeløp på integreringstilskudd for mottak av flyktninger i 2017 på vel 5,7 mill. kr. Det var forutsatt at økt integreringstilskudd skulle dekke merkostnadene hos NAV, men beløpet ble mottatt for sent til at det kunne gjennomføres en budsjettjustering. Ved en slik saldering ville NAV sosial gått i balanse i 2017, og merforbruket i kommuneområdet velferd hadde vært redusert med 4,7 mill. kr.

Kommuneområdet velferd er et komplisert, sammensatt og omfattende tjenesteområdet med raske endringer i utfordringer og behov. Alle enheter har gjennom 2017 hatt et stort fokus på økonomistyring og forsiktig bruk av midler. Enhetene har søkt å finne kostnadseffektive løsninger og har arbeidet systematisk med opplæring og kompetanseutvikling av ansatte. Dette har ført til reduserte behov for kostnadskrevende løsninger.

Enhet bolig og omsorg har et lite mindreforbruk i 2017. Det har vært merutgifter til omsorgslønn på ca. 1,2 mill. kr og lønn til støttekontakter med vel 0,5 mill. kr utover budsjettet, mens husleieinntektene har blitt ca. 1,9 mill. kr høyere enn budsjettet. Det er ved årsskifte 233 mottakere av omsorgslønn. Dette er en økning på 22 mottakere sammenlignet med samme tidspunkt i fjor. Omsorgslønn er med på å forebygge økt etterspørsel etter andre og dyrere tjenester og er et godt tilbud til familier med store omsorgsutfordringer.

Enhet helse har et mindreforbruk på 1,5 mill. kr. Mindreforbruket skyldes i hovedsak vakante stillinger, da det er vanskelig å rekruttere rett kompetanse til enheten.

Enhet forebyggende tjenester har et mindreforbruk på i underkant av 1 mill. kr. Mindreforbruket skyldes i hovedsak vakante stillinger, da det er vanskelig å rekruttere rett kompetanse til enheten (psykolog og helsesøster).

Enhet kompetansesenter rus og psykisk helse har et mindreforbruk på 2,2 mill. kr. Dette skyldes ledige årsverk. En betydelig andel av driften er basert på statlige prosjektmidler, som det må søkes om på nytt hvert år. Tilsagn om midler kommer sent på året og det blir forsinkelser med oppstart av tiltakene. Det er krevende å rekruttere medarbeidere med rett kompetanse.

Enhet kjøkken og kantine har et mindreforbruk på 0,4 mill. kr. Dette skyldes noe høyere inntekter enn forventet.

NAV sosial har en merutgift på 4,7 mill. kr. Dersom økt integreringstilskudd hadde blitt inntektsført NAV, ville enheten gått i balanse. Økte utgifter til økonomisk sosialhjelp er den viktigste årsaken til merutgiften. Det er kun en marginal økning av antall mottakere av sosialhjelp totalt for 2017 sammenlignet med året før, men det var en markant økning siste halvår. Antallet store husholdninger som har mottatt økonomisk hjelp har økt med 38. Endret lovverk/støtteordninger, økt andel store barnefamilier og systemutfordringer er trolig de mest avgjørende årsakene til økningen i utgiftene. Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år ble innført fra 1. januar 2017 uten at NAV ble tilført ekstra midler for å utføre oppgaven. Det har vært 107 deltagere i programmet. I løpet av 2017 er 53 av disse gått over i jobb, utdanning, eller statlige tiltak (arbeidsavklaringspenger eller Kvalifiseringsprogrammet). For 10 personer er sosialhjelpen avsluttet på grunn av andre årsaker. Tiltakene har vært under oppstart i 2017. Full effekt vil trolig først oppnås i løpet av 2018. Erfaringene så langt anses som gode.

Omsorgstjenestene inklusive helsehuset har et samlet merforbruk på 12,1 mill. kr etter bruk av fond på 10,4 mill. kr. Årsakene til merforbruket er enkeltbrukere med store bistandsbehov og økte utfordringer i hjemmetjenesten. Det er et stort press for å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehuset både til hjemmetjenesten og helsehuset. Det er raskere utskrivning fra sykehuset og pasientene er tyngre med omfattende tjenestebehov. Mange av pasientene ved helsehuset krever ekstra bemanning. Det er ca. 1500 tjenestemottakere i hjemmetjenesten. Antallet har vært stabilt de senere årene, men brukerne har blitt mer pleietrengende og har behov for mer tjenester. Det er en ønsket utvikling at flere eldre kan bli boende hjemme med bistand fra hjemmebaserte tjenester som alternativ til plass i bofellesskap eller sykehjem, jamfør paradigmeskiftet i helse- og omsorgstjenestene. Med den demografiske utviklingen som forventes i årene framover vil kostnadene til de hjemmebaserte tjenestene øke.

Boveiledningstjenesten har et samlet merforbruk på 3,2 mill. kr etter bruk av fond på til sammen 5,7 mill. kr. Boveiledningstjenesten består av 3 enheter. 2 av enhetene går i balanse etter bruk av fond, mens den tredje enheten har et merforbruk på 3,2 mill. kr etter bruk av fond. Merkostnadene er knyttet til flere brukere med omfattende tjenestebehov og flere familier med funksjonshemmede barn og unge, som har behov for avlastning. Det er flere brukere i tjenesten som på grunn av økende alder utvikler demens. Dette krever økt behov for oppfølging og tilrettelegging av tjenestene.

Barnevernet hadde et samlet merforbruk i 2016 på 4,3 mill. kr. Ved utgangen av 2017 var merforbruket på 6,6 mill. kr etter at budsjettet var saldert både 1. og 2. tertial med henholdsvis 3,8 mill. kr og 10 mill. kr. Utviklingen er bekymringsfull. Merforbruket har sammenheng med økte forsterkningstiltak i fosterhjem og økt antall hjelpetiltak i hjemmet. I tillegg er det en økning i antall ungdommer som er plassert i institusjon. Institusjonsplasseringer er svært kostnadskrevenne. Ved årsskiftet var 170 barn eller ungdommer plassert i fosterhjem eller institusjon. Dette er en økning på 21 personer sammenlignet med samme tidspunkt i fjor, eller en økning på 14 %. Pr. 31. desember hadde 551 barn/unge tiltak fra barnevernet. Dette er hjelpetiltak både i og utenfor hjemmet, inklusive fosterhjem og institusjon. Dette er en økning på 3 % i forhold til 2016. Det var 605 bekymringsmeldinger til barnevernet i 2017. Dette er på samme nivå som året før, men alvorlighetsgraden i sakene er økende. Færre meldinger blir henlagt og antallet meldinger som gikk til undersøkelse økte med 9,5 % sammenlignet med 2016.

Kommunesjef velferd med stab har et mindreforbruk på 5,4 mill. kr. Mindreforbruket skyldes i hovedsak færre kjøp av eksterne omsorgsplasser på grunn av endrede behov i løpet av året.

Investering

Helsehuset

Den tidligere sykehusbygningen er rehabilitert innenfor en revidert ramme på 202 mill. kr etter bystyrets vedtak av 24. september 2015. Overføring av 71 korttidsplasser ble gjennomført i februar 2016. Det er mottatt tilskudd fra Husbanken på ca. 89 mill. kr og tilskudd fra Enova på ca. 2 mill. kr. Prosjektet leveres innenfor revidert budsjett.

Bystyret vedtok 2. mars å fremskynde oppstart av 14 korttidsplasser i helsehusets 1. etasje fra november til august. Plassene er tatt i bruk, og det er til sammen 85 korttidsplasser i helsehuset.

Rehabilitering av lokaler til fysio- og ergoterapi i helsehuset

Fysio-/ergoterapitjenesten flyttet i juni inn i sidefløy i helsehusets 3. etasje. Tjenesten var tidligere lokalisert i Skjeberg administrasjonsbygg og 1. etasje i det nye helsehuset. Det er bevilget 5 mill. kr til prosjektet. Arbeidene er ferdigstilt med et merforbruk på kr 72.000.

Helsehuset 2. etasje - behandlingshjelpemidler

Behandlingshjelpemidler som tidligere har vært lokalisert i sidefløy i 3. etasje på helsehuset har flyttet til sidefløy i 2. etasje. Arbeidene ble ferdigstilt innenfor budsjett i februar 2017. Det er bevilget 8,4 mill. kr til prosjektet, som finansieres av økte leieinntekter.

Nødstrømsaggregat sykehjem

Det er montert og tatt i bruk nødstrømsaggregat på Tingvoll, Kruseløkka og Kurland sykehjem. Det var bevilget 5,7 mill. kr til prosjektet. Prosjektet er ferdigstilt med et mindreforbruk på 0,7 mill. kr. Det pågår utredninger ved Borgen og Haugvoll sykehjem om ytterligere oppgraderinger av nødstrømsaggregatene og ved kommunens bofelleskap. Det er i budsjett 2018 avsatt ytterligere 2,5 mill. kr.

Modulbaserte boliger

Det ble fattet vedtak om å regulere og benytte fire tomter; Opsund, Vistertoppen/Bjørnstad, Mobakken og Haftor Jonssons gate. Mobakken har i ettertid utgått. Detaljreguleringsplan for tomte på Opsund ble vedtatt av bystyret den 17. mars 2016. Vedtaket ble påklaget til fylkesmannen, men klagen ble ikke tatt til følge. Detaljreguleringsplanen for Haftor Jonssonsgate ble vedtatt av bystyret den 15. juni. Detaljreguleringsplanen for Vistertoppen/Bjørnstad ble vedtatt av bystyret den 14. september. Prosjektet blir lagt ut på anbud i februar 2018. Det blir her bedt om en fastpris for Opsund og en opsjonspris (opparbeiding av tomt og byggearbeider) på Vistertoppen/Bjørnstad og Haftor Jonssons gate. Det er tidligere bevilget 12 mill. kr til etablering av boligene. Forventet sluttkostnad er anslått til 17 mill. kr. Dette er innarbeidet i budsjett og handlingsplan 2018 -2021.

12 leiligheter og infrastruktur på Bodalsjordet

Det ble i bystyret 12. juni 2014 bevilget og avsatt 38 mill. kr til bygging av 12 kommunale utleieboliger og infrastruktur på Bodalsjordet. Byggearbeidene startet i februar 2017. Prosjektet ble ferdigstilt innenfor budsjett i desember 2017. Boligene tas i bruk i januar 2018.

12 boliger i bofellesskap på Værn

Bystyret bevilget og avsatte 12. november 2015 totalt 55 mill. kr til prosjektet. Husbanken har gitt tilsagn om tilskudd til byggingen med 16,5 mill. kr. På grunn av endrede behov er byggingen utsatt med ett år. Formannskapet vedtok 31. august at bofellesskapet skal oppføres i massivtre. Totalentreprisen ble lyst ut i oktober og entreprenør er valgt. Oppstart byggeplass er forventet i mars 2018 og bruksklart bygg fra april 2019.

Utbygging Lunstikka

Lunstikka er et borettslag eid av SOBBL. Borettslaget består av 3 rekkehus. To av disse bebos av utviklingshemmede og ønskes sammenbygd for å oppnå mer effektiv drift og ivareta ansattes arbeidsmiljø. For å gjennomføre dette var det hensiktsmessig å skille ut de kommunale leilighetene. Fisjon ble vedtatt på generalforsamling i borettslaget 31. august 2016 og trådte i kraft 1. januar 2017. Det er bevilget og avsatt totalt 7 mill. kr til prosjektet. Forventet byggstart er mars 2018. Forventet ferdigstillelse er sommeren 2018.

Gamle Haugvoll sykehjem – rivning/rehabilitering

Rivning er utført. Den delen av bygget som er hovedinngang til nye Haugvoll sykehjem er beholdt. Her er det utført en lett rehabilitering. Det er bevilget 6 mill. kr til prosjektet. Prosjektet avsluttes med et merforbruk på kr. 23 854.

Holtenga servicebolig

Servicebasen ved Holtenga bofellesskap må bygges om for å ivareta ansattes arbeidsmiljø og oppnå mer effektiv drift. Prosjektet er godkjent på generalforsamling i borettslaget. Det er i budsjett 2017 bevilget 3,2 mill. kr til prosjektet. Byggearbeidene startet opp i desember 2017. Forventet ferdigstillelse innenfor budsjett er i mars/april 2018.

Boligsosiale formål

Det var i 2017 bevilget 10 mill. kr til boligsosiale formål. Det har vært innkjøpt 1 enebolig og 6 boenheter/leiligheter i borettslag for til sammen 8,7 mill. kr. De boligsosiale midlene har i tillegg vært benyttet til nødvendig oppussing og oppgradering av kommunalt eide boliger. I bofellesskapet på Haugvoll er en personalbase blitt flyttet og basen omgjort til en ekstra leilighet. Det er til sammen brukt vel 10,3 mill. kr av midlene avsatt til boligsosiale formål. Det er solgt 5 leiligheter i borettslag for til sammen 5,3 mill. kr. Det er et mål at husstander som tidligere har bodd i kommunale utleieboliger skal kunne få kjøpe boligen når den økonomiske og sosiale situasjonen er bedret.

Tjenestemål

Tjenestemål		
Enhet/tjeneste	Resultat	Ambisjon 2017
Kommunesjef velferd med stab		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Antall overliggerdøgn for utskrivningsklare pasienter fra sykehuset	109	< 100
Enhet bolig og omsorg		
Mål: En trygg bolig for alle		
Totalt antall husstander som er bosatt med bistand fra team bolig	105	> 100
Enhet NAV sosial		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Opplevd kvalitet (skala 1 – 6) (årlig)	4,6	4,6
Mål: Tjenester som fremmer aktivitet og mestring		
Andel av alle mottakere av økonomisk sosialhjelp som er under 25 år	22 %	< 16 %
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år (måneder)	5,3	< 4,5
Andel flyktninger i arbeid eller aktivitet etter endt introduksjonsprogram (siste 12 mnd.)	67 %	> 50 %
Omsorgstjenester		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Opplevd kvalitet i sykehjem (beboere) (skala 1-6)	5,0	5,0
Opplevd kvalitet i sykehjem (pårørende) (skala 1-6)	4,5	4,6
Helsehuset		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Antall klager legevakt	3	< 10
Boveiledning		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Opplevd kvalitet i boveiledningstjenesten (brukere) ¹⁶		
Opplevd kvalitet i boveiledningstjenesten (pårørende)	5,0	5,0
Barnevern		
Mål: Redusere saksbehandlingstid		
Andel undersøkelser med behandlingstid over 3 måneder (Rapporteres pr. 30.6. og 31.12)	42 %	< 25 %

¹⁶ Det gjennomføres tilrettelagt brukerundersøkelse som grunnlag for god dialog med brukerne om forbedring av tjenestene. Resultatene gir ikke en kvantitativ sammenligning.

Antall overliggerdøgn for utskrivningsklare pasienter fra sykehuset var 109 i 2017 mot 459 året før. Dette har redusert kommunens kostnader med ca. 1,5 mill. kr fra 2016 til 2017. Den viktigste årsaken til resultatet er oppstart av 14 nye korttidsplasser ved helsehuset fra august 2017.

Totalt 105 husstander ble bosatt med bistand fra boligkontaktene. Det er en 20 % økning fra året før og må betraktes som et meget godt resultat. Det er ved årsskiftet registrert kun 2 bostedsløse personer i kommunen, hvilket er svært lavt sammenlignet med andre kommuner. I Norge er det registrert ca. 6000 bostedsløse.

Brukerundersøkelsen ved NAV har de siste årene hatt høy deltakelse. Endringer i hvordan tjenestene gis hos NAV (Kanalstrategien) medførte at det er langt færre respondenter i 2017 enn året før. Resultatene i 2017 er gode, i likhet med 2016. Andel av alle mottakere av økonomisk sosialhjelp under 25 år er ved årsskiftet 22 %. Dette er identisk med året før. I 2014 ble resultatet rapportert til 26 %.

Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere 18-24 år er 5,3 måneder. NAV har i 2017 hatt store utfordringer med datasystemet for saksbehandling av økonomisk sosialhjelp. Dette har gått ut over kapasiteten i saksbehandlingen. Disse utfordringene ble løst mot slutten av året. 2017 har ellers vært et år der det er lagt mye innsats i å etablere tiltak for å gjennomføre den lovpålagte aktivitetsplikten for personer under 30 år. Andel flyktninger som er kommet i arbeid eller aktivitet etter endt introduksjonsprogram er 67 % i 2017. Dette er et godt resultat og ligger over de nasjonale mål, som til sammenligning er på 55 %.

Brukerundersøkelsen blant beboere og pårørende i sykehjem viser gjennomgående gode resultater. Beboerne er mest fornøyde med mat, hygiene og smertelindring. De er mindre fornøyde med aktivitets-, underholdnings- og kulturtilbudet. Pårørende er mest fornøyde med at beboeren har fått plass på sykehjemmet, at beboerne blir behandlet med respekt og at de trives. De er mindre fornøyde med pleieplaner, fysioterapitilbudet og muligheten for deltagelse i aktiviteter.

Det er få klager på legevaktjenesten. Kun 3 klager ble registrert i 2017 mot 9 i 2016. Antallet er lavt og godt innenfor ambisjonen.

Resultatene i brukerundersøkelsen blant pårørende i boveiledningstjenesten er gjennomgående positive. Pårørende er mest fornøyd med at brukerne trives og føler seg trygge både i bolig og i jobb/aktivitet. De er mindre fornøyd med ferietilbudet til brukerne og mulighetene for medbestemmelse.

Innen barnevernet er saksbehandlingstiden for undersøkelsessaker økt vesentlig det siste året. I 2016 var andelen undersøkelsessaker med behandlingstid over 3 måneder 23 %. Andelen er økt til 42 % i 2017. Flere fristbrudd er et direkte resultat av økende utfordringer i barnevernet. Det var 605 bekymringsmeldinger til barnevernet i 2017. Dette er på samme nivå som året før, men alvorlighetsgraden i sakene er økende. Færre meldinger blir henlagt og antallet meldinger som gikk til undersøkelse økte med 9,5 % sammenlignet med 2016. Antall tiltak i fosterhjem og institusjon økte med 14 % siste året, mens det samlede antall tiltak økte med 3 %. Utviklingen innen barneverntjenesten er bekymringsfull.

KOMMUNEOMRÅDE OPPVEKST

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2017	Status per 31.12.2017
Vedtatte styringsdokumenter		
Oppvekst- og utdanningspolitisk plattform	Resultater i grunnskolen forbedres. Flere Sarpsborg-elever fullfører videregående opplæring. Kunnskap og interesse for realfag heves.	Eksamenskarakterer er forbedret fra 2016 til 2017 i alle skriftlige fag. For detaljer om resultater vises det til Kvalitetsmelding om grunnskolen og Kvalitetsmelding om barnehagen. Begge til politisk behandling i juni 2018.
Kommunedelplan for barnehageområdet 2011- 2023	Ny barnehage sentrum og ny barnehage søndre Skjeberg ferdigstilles.	St. Olavs barnehage er i drift fra august 2017. Stasjonsbyen barnehage er i drift fra oktober 2017.
Kommunedelplan for skolefritidsordningen 2013 – 2025	Skolefritidsordningen skal inngå som en del av et helhetlig opplæringstilbud.	Ivaretas gjennom pågående arbeid med kommunedelplan oppvekst.
Handlingsprogram for IKT i skoler og barnehager 2017-2020	Nytt handlingsprogram implementeres.	Arbeid pågår. Ipad til alle elever på 1. trinn fra høsten 2017 og kompetanseheving for lærere.
Kommunedelplan for skolekapasitet og skolestruktur 2015-2026.	Ny ungdomsskole vest i kommunen og utbedring av Tindlund skoleanlegg til barneskole utredes. Utbedring av arbeidsplasser ved skolene starter opp. Avdeling Studio flytter til nye lokaler i tidligere Hesthaugen barnehage.	Utredning om skolekapasitet i vest pågår. Utbedringer av arbeidsplasser ved Hafslundsøy barneskole pågår. Arbeid med ny avdeling Studio pågår. Forprosjekt omgjøring av Alvimhaugen barnehage til skolelokaler pågår.
Styringsdokumenter som skal utarbeides		
Kommunedelplan oppvekst	Helhetlig kommunedelplan for oppvekstområdet utarbeides og vedtas politisk.	Arbeid pågår. Forventet politisk sluttbehandling høst 2018.
Prosjekter/enkelt saker		
Ullerøy leirskole	Plan for videre drift og utvikling av Ullerøy leirskole utredes og behandles politisk.	Arbeid pågår. Forventet politisk sluttbehandling høst 2018.
Strategiplan for realfagsatsing i barnehager og skoler 2015-2018	Barn og unge som strever i matematikk skal følges opp tidlig og systematisk. Ansatte i barnehager og skoler skal delta i prioriterte kompetansetiltak.	Strategiplanen følges i barnehager og skoler. Innvilget status som realfagskommune ut høsten 2019 og tilført midler til revidering av plan og gjennomføring og nettverksarbeid for å heve barn og unges kompetanse i realfag.
1+1 forskningsprosjekt 2016-2020	Smågruppeundervisning ved 6 utvalgte skoler igangsettes.	Arbeid pågår.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Verbalvedtak i bystyret		
	Økt tidlig innsats, lese / skrive / regne. Styrking av midler til grunnskolen i forhold til rådmannens budsjettforslag øremerkes tidlig innsats.	Styrking er lagt til tidlig innsats på 1.- 4. trinn med virkning fra 1.8.2017.
	Økt lærertetthet i Sarpsborg skolen. Styrking av grunnskolen er viktig for å sikre best mulig oppvekstvilkår for barn og unge i Sarpsborgskolen. Det fremmes politisk sak som redegjør for behovet samt belyser mulige løsninger og utgifter knyttet til en opptrappingsplan for økt lærertetthet. Saken skal også belyse hvordan Sarpsborg kommune best kan bruke de ressursene som er tilgjengelige.	Politisk sak sluttbehandlet i Bystyret september 2017.
	Skolebygg. Med grunnlag i oppdaterte elevtallsprognoser fremmes i 2017 sak om prioritering av utbyggingstiltak for utvidelse av kapasiteten ved aktuelle grunnskoler. Arbeidet ses i sammenheng med planlagt utbygging av lærerarbeidsplasser og kommunedelplan for skolekapasitet og skolestruktur.	Politisk sak sluttbehandlet i Bystyret oktober 2017.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde oppvekst	Regnskap 31.12.17	Rev. budsjett 2017	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet kompetanse og kvalitet oppvekst	53 187	57 342	4 155	7,2 %
Enhet PPT	13 938	13 939	1	0,0 %
Barnehager	77 864	78 563	699	0,9 %
Skoler (inkl. enhet norsksenteret, alternative skolearenaer og spesialpedagogikk førskole)	541 985	545 035	3 050	0,6 %
Kommunesjef oppvekst med stab	268 647	273 834	5 187	1,9 %
Sum kommuneområde oppvekst	955 621	968 713	13 092	1,3 %

Drift

Kommuneområde oppvekst har ett netto årsbudsjett i 2017 på 968,7 mill. kr. Årsregnskapet for 2017 viser et mindreforbruk på 13,1 mill. kr etter at det er benyttet 3,2 mill. kr av fondsmidler. Mindreforbruket utgjør 1,3 % av nettobudsjett.

Årsregnskapet viser at 16 av 26 enheter i kommuneområde oppvekst går i balanse eller har mindreforbruk. 10 enheter av merforbruk, før bruk av fond.

Enhet kompetanse og kvalitet oppvekst har et mindreforbruk på 4,2 mill. kr. Mindreforbruket skyldes i hovedsak reduserte utgifter til skoleskyss og reduserte utgifter til barnehagebarn som går i barnehager på tvers av bostedskommuner.

Enhet PPT går i balanse.

Barnehagene i Sarpsborg har et samlet mindreforbruk på 0,7 mill. kr etter at det er benyttet 0,9 mill. kr av fondsmidler.

Grunnskolene i Sarpsborg, norsksenteret, alternative skolearenaer og spesialpedagogikk førskole har et samlet mindreforbruk på 3,1 mill. kr.

10 av 18 grunnskoleenheter har et samlet mindreforbruk på 1,7 mill. kr. 8 av grunnskoleenhetene bruker 2,4 mill. kr fra egne fondsmidler for å oppnå balanse. Fondsmidlene er benyttet til ressurskrevende tilbud til enkeltelever og noe planlagte innkjøp av inventar og utstyr.

Enhet norsksenteret har et mindreforbruk på 3,2 mill. kr. Mindreforbruket skyldes høyere persontilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere enn forventet.

Enhet alternative skolearenaer har et merforbruk på 2,6 mill. kr. Dette skyldes flere og mer ressurskrevende elever. Rådmannen foreslår at merforbruket ettergis.

Enhet spesialpedagogikk førskole har et mindreforbruk på 0,8 mill. kr. Dette skyldes nedgang i antall enkeltvedtak.

Kommunesjef oppvekst har et mindreforbruk på 5,2 mill. kr. Mindreforbruket skyldes lavere tilskudd til private barnehager, grunnet færre barn. I tillegg skyldes avviket et avsatt tilskudd til opplæring for voksne innvandrere fra 2016. De avsatte midlene ble ikke benyttet i 2017.

Investering

Ny sentrumsskole

Nye Sandesundsveien barneskole ble ferdigstilt og tatt i bruk til skolestart 2015. Skolen har et bruttoareal på ca. 7500 m² og er dimensjonert for 500 elever. Det er bevilget 293,7 mill. kr inklusiv infrastruktur. Prosjektet forventes ferdigstilt innenfor budsjett.

Ny Hafslundsøy barnehage

Barnehagen er ferdigstilt og tatt i bruk. Det er bevilget 43 mill. kr inklusiv infrastruktur. Prosjektet avsluttes med en sluttkostnad på 43 mill. kr i egen sak.

Ny Sentrum barnehage

Barnehagen ble ferdigstilt og tatt i bruk august 2017. Det ble bevilget og avsatt 62 mill. kr i egen sak sommeren 2016. Prosjektet forventes ferdigstilt innenfor budsjett.

Ny barnehage søndre Skjeberg

Det midlertidige barnehagebygget på Sandbakken er flyttet og skal benyttes som permanent barnehage i Søndre Skjeberg. Barnehagen ble tatt i bruk i oktober 2017. Det er bevilget 22 mill. kr til prosjektet. Prosjektet er ferdigstilt innenfor budsjett.

Utredning og utbedring av arbeidsplasser ved skolene

Det er utarbeidet en ekstern rapport for alle skolene i Sarpsborg kommune. Prioritering av tiltak ble foretatt i bystyret 12.10.17. Det igangsettes innvendige ombyggingstiltak for bedre arbeidsplasser for de ansatte ved Borgen barneskole, Grålum barneskole, Hannestad barneskole og Varteig barne- og ungdomsskole innenfor rammen på 27,5 mill. kr avsatt til formålet i handlingsplan og budsjett 2018-2021. Det vurderes samtidig utbedring av garderobe- og toalettforhold for personalet der dette er mulig innenfor skolebyggenes areal. Ved Grålum og Hannestad barneskoler tas det forbehold om at slik utbedring av arbeidsplasser ikke kommer i konflikt med framtidige utbyggingstiltak som avklares gjennom sak om skoler i vest.

Utbedring av arbeidsplasser Hafslundsøy skole/Bergvarmepumpe

Det er i HP 2017 – 2020 avsatt 14,5 mill. kr til utbedring av lærerarbeidsplasser ved Hafslundsøy barneskole. Det ble i tillegg i bystyret 14.9.2017 bevilget 4,5 mill. kr til installasjon av bergvarmepumpe. Byggearbeidene startet opp høsten 2017. Arbeidene forventes ferdigstilt august 2018 innenfor budsjett.

Nye lokaler avdeling Studio

Gamle Hesthaugen barnehage skal ombygges med et tilbygg og benyttes til nye lokaler for den forsterkede avdelingen Studio på Hafslund ungdomsskole. Det er bevilget en investeringsramme på 8 mill. kr til prosjektet. De nye lokalene tas i bruk uke 10 2018. Prosjektet forventes ferdigstilt med et merforbruk på 1,2 mill. kr.

Forprosjekt skole vest

Det er bevilget 1,5 mill. kr. til å utrede skolekapasiteten i området vest. Forprosjektet omfatter en helhetlig utredning med vurdering av elevkapasitet og bygningsmessig tilstand for alle skoler i vest; Grålum barneskole, Tindlund barneskole, Hannestad barneskole, Tindlund ungdomsskole og Grålum ungdomsskole. Forprosjektet har som formål å vurdere avgjøre hva som er mest lønnsomt og hensiktsmessig å gjøre for å sikre skolekapasiteten i dette området. Det er foretatt en tilstandsanalyse av de nevnte skoler. Sak om endelig valg av alternativ forelegges bystyret våren 2018.

Omgjøring av Alvimhaugen Barnehage til skole lokaler

Barna i Alvimhaugen barnehage ble i august 2017 flyttet til den nye sentrumsbarnehagen. De gamle lokalene skal rehabiliteres og ombygges og benyttes til skole. Det er i budsjett 2017/2018 bevilget og avsatt 6,2 mill. kr til prosjektet. Forventet oppstart byggearbeider er vår 2018. Forventet sluttkostnad slik prosjektet nå foreligger er 10,8 mill. kr. Bystyret behandler dette i egen sak.

Rehabilitering av barnehage

Det er bevilget totalt 9 mill. kr til diverse utbedringer av barnehager. 2 mill. kr er brukt ved Fosbyløkka barnehage. 6 mill. kr er brukt til ombygginger ved Per Gyntveien- og Kurland barnehage. Dette for å gjøre barnehagene mer fleksible. Arbeidene er ferdigstilt og arealene er tatt i bruk. Prosjektet avsluttes i egen sak med et merforbruk på ca. 1,4 mill. kr.

Tjenestemål

Tjenestemål		
Enhet/tjeneste	Resultat	Ambisjon 2017
Grunnskole		
Mål: Forbedre læringsresultater		
Eksamen matematikk 10. trinn, gjennomsnittskarakter	3,4	> 2,9
Nasjonal prøve lesing 5. trinn, andel elever laveste mestringsnivå	30,9 %	< 29 %
Mål: Forbedre deltakelse		
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	97,2 %	> 98,4 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal eller privat SFO	51,2 %	> 58,9 %
Barnehage		
Mål: Øke andel kommunale barnehageplasser		
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	28,3 %	50 %
Mål: Øke kompetanse i alle barnehager		
Andel ansatte i kommunale og private barnehager med barnehagelærerutdanning	39,9 %	50 %

Grunnskole

Gjennomsnittresultat til eksamen i matematikk i 2017 er bedre enn ambisjonen som er satt. Resultatet er forbedret fra karakter 2,8 i 2015 til karakter 3,2 i 2016 og karakter 3,4 i 2017. Karakterskalaen går fra 1-6, hvor 6 er best. Eksamenskarakterer i alle de skriftlige fagene matematikk, engelsk og norsk viser en bedring fra 2016 til 2017.

Andel elever på laveste mestringsnivå ved nasjonal prøve i lesing på 5. årstrinn er redusert fra 37,6 % av elevene i 2016 til 30,9 % i 2017. Ambisjon om en reduksjon til 29 % ble nesten nådd. 30,9 % andel elever på mestringsnivå 1 er lavest i perioden 2014-2017. Mestringsnivå 1 er lavest og nivå 3 er høyest (best).

Nasjonale prøver på 5. trinn måler elevenes læringsutbytte i småskolen (1.-4. trinn). Resultatene for 5.trinn viser fremgang fra 2016 til 2017 på alle prøver. Sarpsborg ligger fortsatt under både Østfold og det nasjonale gjennomsnittet og Sarpsborg har en større andel elever på mestringsnivå 1 sammenlignet med Østfold og nasjonalt. Andelen elever på laveste mestringsnivå er imidlertid redusert i 2017. I engelsk og regning er det flere elever enn tidligere år på mestringsnivå 3 i Sarpsborg.

Resultatene på nasjonale prøver for 8.trinn i lesing og regning er stabile fra 2016 til 2017. I lesing har det i 2017 vært en liten bedring i gjennomsnittresultatene. Resultatene for 8.trinn viser at forskjellen mellom Sarpsborg og Østfold er redusert gjennom mellomtrinnet. Avstanden til det nasjonale snittet er også noe redusert.

Resultatene på nasjonale prøver for 9. trinn i regning er stabile fra 2016 til 2017, mens det i lesing er noe forbedring. Resultatene på 9. trinn viser en utvikling gjennom 8. trinn som i stor grad sammenfaller med resten av Norge.

Foreløpige tall fra SSB pr 15.3.2018 viser at 97,2 % av elevene som gikk ut av 10. trinn i 2017 har startet i videregående opplæring.

Per 1. oktober 2017 var 51 % av alle barn i alderen 6-9 år i kommunal eller privat skolefritidsordningen.

Utdypende analyse av resultater på tjenestemål gjøres i Kvalitetsmeldinger om barnehage og grunnskole for 2017. Disse forelegges Bystyret for behandling i mai 2018.

Barnehage

Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage har en økning på 1,9 prosentpoeng til 28,3 % i 2017. Ambisjon for andel barn i kommunale barnehager i handlingsplan 2017-2020 etter gjennomføring av planlagt barnehageutbygging i kommunal regi var satt til 50 %, en andel som tilsvarer nasjonalt gjennomsnitt. Ved rullering av kommunedelplan for skolekapasitet og skolestruktur vil også barnehage bli den del av denne planen. Nytt ambisjonsnivå for andel kommunale barnehager bør da vurderes.

Andel ansatte med barnehagelærerutdanning i kommunale og private barnehager i Sarpsborg viser en liten oppgang på 1,8 prosentpoeng til 39,9 %. I 2017 er resultat tilnærmet likt med gjennomsnitt for Østfold (39,5 %) og noe høyere enn nasjonalt gjennomsnitt (36,4 %).

Pågående endring av bemanningsnorm i de kommunale barnehagene har som ambisjon at andel ansatte med barnehagelærerutdanning i de kommunale barnehagene skal utgjøre 50 %.

KOMMUNEOMRÅDE SAMFUNN

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2017	Status 31.12.2017
Vedtatte styringsdokumenter		
Kommunedelplan for kultur, mål og strategier 2013-2023	Bibliotek, kulturskole og fritidsklubber driftes og utvikles.	<p>Biblioteket utvikler tilbudet i tråd med nasjonale føringer. Det legges vekt på å være en møteplass og en formidlingsarena. Nytt i 2017 er tilbudet om språkkafé, som er et samarbeid med frivilligsentralene i kommunene og Verdensrommet. Besøk økte med 5 %, utlån ned med ca. 5 %. Nedgang skyldes i stor grad at fengselsbibliotekene var stengt i to måneder.</p> <p>Fritidsklubber har fokus på at unge skal utvikle sine kulturuttrykk og lære sosial kompetanse gjennom aktiviteter og deltakelse. Nytt i 2017 er gjennomføring av EU-prosjekt sammen med Portugal og Tyrkia og planlegging av e-sportssenter. Andel skoleelever i grunnskolen som benytter fritidsklubbenes tilbud ligger 2017 på 31 %, dette er en økning på 4 %.</p> <p>Kulturskolen startet høsten 2017 et tre-årig prosjekt med midler fra Bufdir. Prosjektet «Kulturskolen for alle» er en kulturell møteplass, og gir gratis kulturskoletilbud til barn og unge. Utviklingsprosjekter i samarbeid med skole og frivillig musikk/kulturliv er igangsatt. Andel skoleelever i grunnskolen som benytter kulturskolen ligger på samme nivå som i 2016, 11 %.</p>
	Kommunens etablerte kulturarenaer driftes og utvikles.	<p>Sarpsborg scene har hatt en nedgang i besøk fra 2016 på 15 %. Dette skyldes færre gratisarrangement i 2017. Billettinntektene økte med 15 % i samme periode. Totalt besøk i 2017 er 28.500 (gjelder kun for forestillinger i teatersalen og Folkets Bar), fordelt på totalt 105 arrangementer. Totalt ble det solgt for 6,2 millioner kroner, fordelt på 23.000 billetter.</p>
	Identitetsskapende arbeid videreføres spesielt for nye generasjoner og nye innbyggere.	Olavsfestivalen og Olsok-feiring gjennomført sommeren 2017.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

	<p>Møteplasser for frivillige utvikles med sikte på å styrke den kulturelle kompetansen.</p> <p>Det etableres en samlet informasjon-base for arrangører.</p>	<p>Minnesmerke over Asbjørn Halvorsen etablert på SFKs anlegg på Kurland. Avtalt flytting til Asbjørn Halvorsens Plass i 2019.</p> <p>Skulpturen «Et møte» er utplassert i Kulåsparken.</p> <p>Forarbeidet for å etablere Skulpturen «Weltzschmerz» i gågata er utført. Planlagt utplassering i mai 2018.</p> <p>Samarbeidsavtale med Sarpsborg Øst frivilligsentral er vedtatt.</p> <p>Samarbeidsavtale med Sarpsborg musikkråd og Sarpsborg kulturråd er under arbeid. Vedtas i utvalget 06.02.18.</p> <p>Verdensrommet og Flere farger gjennomført med ukentlige aktiviteter i 2017.</p> <p>Litteraturuka gjennomført høsten 2017.</p> <p>UKM går fra å være et enkeltarrangement til å gjennomføre workshops og andre arrangementer gjennom hele året.</p> <p>Arbeid påbegynt, forventes realisert i løpet av 1. halvår 2018.</p>
Plattform for kulturskolen i Sarpsborg	Nasjonal rammeplan for kulturskolen «Mangfold og fordypning» implementeres.	Arbeidet påbegynt gjennom lokale fagdager og regionale samarbeidsfora i 2017. Arbeidet vil slutføres i utarbeiding av ny Plattform for kulturskolen i Sarpsborg i 2018.
Kommunedelplan for kulturminner	Det samarbeides med Østfold fylkeskommune for å utløse statlige og fylkeskommunale midler til tilrettelegging og informasjonstiltak ved kulturminner i kommunen.	Bidratt til etableringen av permanent utendørs utstilling om tømmerunellen og fløtningen i Eidet. Gjenstander fra fløtningen med tilhørighet til Eidet blir overført fra Furuholmen til lensemuseet i Eidet.
Kommunedelplan for fysisk aktivitet 2014-2025	I forbindelse med prioriteringen av søknader om spillemidler gjennomføres en rullering av det 4-årige handlingsprogrammet.	Handlingsprogrammet ble rullert jfr. sak 132/17 i bystyrets møte 14.12.17.
Planstrategi 2016-2019	Prioritering av planoppgaver og andre strategiske styringsdokumenter skjer i henhold til planstrategien.	Planstrategien følges med unntak av kystsoneplan som er vedtatt å rullere i 2018 sammen med kommuneplanens arealdel.
Kommuneplanens arealdel 2015-2026	Igangsatte reguleringsplaner og byggetiltak følges opp. Det	De fleste fremtidige boligområdene i arealplanen er regulert/under

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

	<p>utvikles attraktive bolig- og næringsområder som tar høyde for økt vekst. Boligbyggeprogrammet revideres.</p>	<p>regulering. Sarpsborg har ca. 1900 ferdigregulerte boenheter. I tillegg har fortetting økt i eksisterende boligområder. Det pågår regulering av to større næringsområder.</p>
<p>Kommunedelplan for kystsonen 2015-2026</p>	<p>Planen legger til rette for allmenn ferdsel og vern av sårbare områder. Dette følges opp i reguleringsplaner og byggesaker.</p>	<p>Planen er et godt verktøy for å verne sårbare områder og legge til rette for allmenn ferdsel. Regulering av Gressdal hytteområde og Revebukta camping pågår. I tillegg er hytteområdet Skar-Værbau i Ullerøy under regulering.</p>
<p>Kommuneplanens samfunnsdel 2011-2023</p>	<p>Planen følges opp i kommunedelplaner, andre strategiske styringsdokumenter og enkeltsaker.</p>	<p>Planen har vært førende for utarbeidelse av kommunedelplaner og HP prosessen. Visjonen har vært godt forankret i organisasjonen, og anvendt både i planer og enkeltsaker. Vekstmålene har vist seg vanskelig å nå. Det samme har verdiskaping med flere arbeidsplasser, men framtidsutsiktene ser nå mer positive ut. Omdømmet ble bedre etter tusenårsjubileet, noe som har gitt en positiv driv. Det har vært stor innsats for å oppnå 0-vekst i utslipp gjennom Smart City og samferdselstiltak gjennom bypakke Nedre Glomma. Samlet trafikkvekst(personbil) har vært 0,3 % i 2017.</p>
<p>Kommunedelplan for klima og energi 2011-2020</p>	<p>Klima- og energitiltak gjennomføres gjennom samarbeidet Klima Østfold iht. årlig handlingsplan og gjennom prosjekt Smart City Sarpsborg.</p>	<p>Planen er fulgt opp. Kommunen har i 2017 satset på overgang til utslippsfrie kommunale tjenestebiler med bl.a. innkjøp av 19 elektriske varebiler. En elektrisk søppelbil er også tatt i bruk. For dette arbeidet fikk vi 3. plass i Zero prisen Årets lokale klimatiltak 2017. Miljømarkeringer som garasjesalgdagen og div. aktiviteter under mobilitetsuka er gjennomført. Forbausende byfest ble gjennomført i september med blant annet demonstrasjon av selvkjørende buss.</p>
<p>Kommunedelplan sentrum 2013-2023</p>	<p>Planen følges opp gjennom byggetiltak og regulering. Målet er økt vekst i sentrum.</p>	<p>Planen er fulgt opp - det er vedtatt tre reguleringsplaner i 2016/2017 og to større transformasjonsprosjekter (Kirkegata skole og SA bygget) som gir stor boligvekst. Utfordringer med næringsetableringer i sentrum. Videre er hensynsonen rundt Borregård definert og gir føringer for utviklingen i østre bydel.</p>
<p>Boligpolitisk plattform</p>	<p>Tiltak i plattformen følges opp gjennom bl.a. kommunal</p>	<p>To dialogmøter er gjennomført i 2017, samt grundig involvering av</p>

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

	eiendomsstrategi, sentrumsplanen og reguleringsplaner. Dialogmøter med aktører innen bolignæringen avholdes.	interessenter i sentrumsplanprosessen. Det er også gjennomført et boligseminar for utbyggere og konsulenter.
Handlingsprogram for trafiksikkerhet 2016-2019	Tiltak, både fysiske og holdningsskapende, igangsettes i henhold til handlingsprogram. Flere skal gå og sykle, og antall ulykker med personskader skal reduseres.	Fysiske tiltak er igangsatt i samsvar med vedtatt handlingsprogram.
Kommunedelplan for folkehelse 2016-2027	Tiltak i handlingsdelen igangsettes.	Tiltak som følge av resultater i Ungdata-undersøkelsen er igangsatt, «Prosjekt helsefremmende lokalsamfunn» er i siste fase, rapport om Alvimhaugen, flere helsefremmende skoler godkjent.
Styringsdokumenter som er under utarbeidelse / skal utarbeides		
Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030	Planprogram vedtas og planforslag sendes på høring. Vedtak årsskiftet 2017/2018	Planutkast sendt på høring 30.november. Forslag om ny visjon; «Sammen skaper vi byen».
Kommunedelplan kultur 2018-2030	Forberedende arbeid med kommunedelplan startet høsten 2017.	Sak med oppstartmelding og forslag til planprogram klart til behandling i utvalg for kultur og oppvekst i februar 2018
Kommunedelplan Sandesund-Greåker	Planarbeidet er inntil videre satt på vent.	Planarbeidet er inntil videre satt på vent.
Kommunedelplan for sentrum 2017-2026	Planen, inkludert handlingsprogram, vedtas. Planen skal bidra til økt bolig- og næringsetablering, samt gjøre sentrum til et attraktivt sted å bo, jobbe og besøke.	Planarbeid pågår, planutkast skal på høring våren 2018 med høringsfrist før sommeren.
Kommuneplanens arealdel 2019-2031 og kommunedelplan for kystsonen	Planprogram vedtas. Hovedformålet er å finne erstatningsområder for de to utbyggingsområdene (Alvim og Skredderberget) kommunen ikke fikk godkjent i 2016, samt ivareta nye behov som følge av ny dobbeltsporet jernbane.	Planprogrammet er sendt på høring med frist 5. februar 2018. Planforslag sendes på høring høsten 2018.
Hovedveinett for sykkel	Ny sykkelplan vedtas, inkludert handlingsplan. Realisering ved kommunale midler, belønningsavtale, Bypakke Nedre Glomma og evt. tilskuddsordninger. Tiltak igangsettes.	Ny sykkelplan for Nedre Glomma ble vedtatt 15. juni 2017. Ferdigstilte prosjekter *17.3 Navestadveien (Smelteverket – Nordbergvn.) *15 B.2 Skjebergbekken bru *Reasfaltert 1,8 km G/S-vei Strekninger under bygging: *9.3 Opsundbrua (Opsundveien – Svingen)

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

		<p>*15.9 Fv. 118 Skjebergveien (Vernerveien - Skadalsveien) 27.2 Vingulmorkveien (Hundskinnveien – Vogts vei)</p> <p>Ferdig prosjektert *15A.1 Fv. 599 Rokkevn. (Skjebergvn. – Tvetter idrettsbane) *21.1 Undergang ved Tune kirke *22.1 Rådhusvn.</p> <p><u>Strekninger som detaljreguleres:</u> *9.7 Fv. 109 Torsbekkdalen – Rolvsøysund *15.6 Rv. 111 (Hafslund skole til Myraveien) *11.1 Rv. 111 (Nygårdshaugen til Holmegil)9.7 Fv. 109 (Amfi Borg - Rolvsøysundbrua)</p>
Kommunedelplan med konsekvensutredning for InterCity dobbeltspor Fredrikstad-Sarpsborg, rv. 110 Simo-St. Croix og fv. 118 Ny Sarpsbru med eventuell omlegging av rv. 111 sør for Hafslund	Planforslag sendes på høring.	Planprogram er vedtatt. Framdriftsplan er revidert blant annet fordi planarbeidet er mer omfattende enn først forutsatt. Planforslag sendes på høring 2019.
Regulering av forbindelse mellom fv. 109 Alvim renseanlegg og fv. 557 Alvimveien (tiltak i Bypakka)	Regulering igangsettes.	Arbeidet med reguleringsplan stilles i bero inntil kommunedelplan for InterCity er vedtatt.
Regulering av Vingulmorkveien, Torsbekkdalen og langtidsparkering (delvis i Bypakka)	Resultatene av grunnundersøkelsene skal foreligge. Planarbeid pågår.	Resultater fra grunnundersøkelsene foreligger. Deler av planområdet er vanskelig nyttbart til utbygging pga. grunnforhold. Forlengelse av Vingulmorkveien avhenger av bygging av ny jernbane. Planen blir delt i flere reguleringsplaner.
Felles regional parkeringsutredning	Utredningen slutføres. Tiltak innarbeides i kommunens plan- og styringsdokumenter.	Parkeringsutredningen er vedtatt som grunnlag for parkeringspolitikken. En omforent sak om parkeringsprinsipper og tiltak er vedtatt for Nedre Glomma.
Handlingsprogram for vannmiljø, inkludert detaljert tiltaksplan for Tunevannet og Isesjø	Et helhetlig handlingsprogram for vannmiljø vedtas. Dette skal avklare ambisjoner og prioriteringer. Handlingsprogrammet følges opp med detaljerte tiltaksplaner for ulike vannforekomster. Tiltaksplan for Tunevannet vedtas og tiltak igangsettes. Tiltaksplan for Isesjø utarbeides.	Handlingsplan for Tunevannet ble vedtatt 23.05.2017 og Overordnet plan for vannmiljø i Sarpsborg ble vedtatt 14.12.2017. Tiltakene i planene følges opp.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Prosjekter/enkelt saker		
Byjubileet	Byjubileet avsluttes, evalueres og dokumenteres. Effektene av jubileet gir retning for videre arbeid innen kultur, opplevelser og byutvikling.	Byjubileet er evaluert i egen rapport. En minnebok som oppsummerer jubileet ble utgitt høsten 2017. Bokens tittel er «1000 takk – En bok om 1000-årsjubileet i Sarpsborg».
Kulturproduksjoner	Det avklares hvilke jubileumsprosjekter som skal videreføres. Dette ses i sammenheng med evaluering av byjubileet og «Veien videre etter 2016» som er ett av temaene i ny samfunnsplan.	Satsningen på Olavsarv og kunst i offentlig rom videreføres. I tillegg til interne arrangement videreføres «Folk i Sarp» og Sarpsborggallaen.
Nye biblioteklokaler	Mulighetsstudie igangsettes.	Mulighetsstudien gjennomført, og lagt fram til politisk behandling. Vedtak fattet om lokalisering, og sak om bygging skal legges fram våren 2019.
Lokaler for kulturskole	Vedtak fattes i politisk sak om lokaler for kulturskole.	Underveismelding fremmet for utvalg for kultur og oppvekst 24.10.17. Saken følges opp i henhold til vedtak.
Registrering av kulturarenaer	Det kartlegges hvilke arenaer i kommunen som kan benyttes til forestillinger innen kulturområdet (konserter, teater mv.)	Registreringen er gjennomført. Samarbeidsavtale med musikkrådet legger føringer for videre fremdrift.
Sarpsborg scene	Prosjektperioden avsluttes. Langsiktig driftsform for Sarpsborg scene vurderes og vedtas.	Driften ved Sarpsborg scene er organisert som et eget team innenfor enhet kultur. Det opprettes en referansegruppe fra bystyret og det frivillige kulturlivet. Retningslinjer for arbeidet og valg gjennomføres andre tertial 2018.
Evaluering av tilskuddsordninger	Evaluering gjennomføres.	Evalueringen er gjennomført og nye retningslinjer ble vedtatt i bystyret 12.10.17. Ny tilskuddsordninger og nye retningslinjer gjelder fra 01.01.18
Boligsoneparkering	Evaluering gjennomføres. Det besluttes om ordningen skal utvides til flere sentrumsnære boligområder.	Evalueringen er gjennomført. Det er vedtatt å utvide boligsoneparkering til flere sentrumsnære boligområder med oppstart i 2018.
Strategisk støykartlegging	Kartlegging gjennomføres.	Strategisk støykartlegging er gjennomført i samarbeid med Fredrikstad kommune. Det jobbes videre med resultater av kartleggingen.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

<p>Levekårskartlegging på sonenivå</p>	<p>Områdeutviklingsprosjekt østre deler av sentrum: møteplasser etableres, boforholdene forbedres og nettverkene styrkes. Prosjektet innlemmes i sentrumsplan 2017-2026 (handlingsprogrammet) og opphører som eget prosjekt.</p>	<p>Lekeplass på kvartal 88 rustet opp, Byhageprosjekt i gang, forbausende byfest arrangert i byhagen/Oscarsgate.</p>
<p>Smart City Sarpsborg¹⁷</p>	<p>Delprosjekt Gode overgangsløsninger for gange, sykkel og kollektiv på Grålum igangsattes. Prosjektet er et samarbeid med næringslivet. Kartlegging av reisevaner gjennomføres og regulering igangsettes.</p> <p>Delprosjekt Solcellebaserte ladestasjoner for sykkel gjennomføres. Prosjektet skjer i samarbeid med Inspiria.</p>	<p>Smart Mobilitet Grålum:</p> <p>Reisevaneundersøkelse for arbeidstakere på Grålum er gjennomført ved årsskifte 2017/2018. Denne blir grunnlag inn i reguleringsarbeidet som starter i 2018.</p> <p>Prosjekt Smart Parkering som skal sikre en bedre parkeringsutnyttelse ble startet opp høsten 2017.</p>
<p>Verbalvedtak i bystyret</p>		
	<p>Olavsdagene* "Styrking av midler til Olavsdagene i forhold til rådmannens budsjettforslag benyttes primært til økt satsing på vikingaktiviteter, pilegrimsaktivitet og historieformidling med bruk av Landeparken og Storholmen, samt formidling av lokalhistorie i skolen. Det fremmes egen sak om innholdet i Olavsdagene til møte i utvalg for kultur og oppvekst 7. februar, som sluttbehandles i bystyret 2. mars".</p>	<p>Oppstartnotatet for Strategiene for Olavsdagene 2018-2030 er vedtatt. Innspillsmøter er gjennomført. Strategiene sluttbehandles våren 2018, og planleggingen av pilotår inn mot Nasjonaljubileet 2030 er igangsatt.</p>
	<p>isarpsborg – prosjektmidler til reiseliv-/pilegrimssatsing* Styrking av midler til isarpsborg sammenlignet med rådmannens budsjettforslag skal blant annet sikre selskapets planlagt reiseliv- og pilegrimssatsing. Reiselivssatsingen beskrives ved gjennomgang av kommunens eierstrategi for selskapet.</p>	<p>Reiselivssatsingen er beskrevet i egen sak om eierstrategi for isarpsborg AS (bystyresak 115/17).</p>
	<p>Rådmannen får i oppdrag å initiere prosjekt for utvikling av Pilegrimsleden Borg i samarbeid med kommunen/isarpsborg/frivillige/kir</p>	<p>Midler fra Riksantikvaren finansierte en prosjektstilling på 20 % i samarbeid med isarpsborg. Ressursen har bidratt til å tilrettelegge for vandringer og</p>

¹⁷ Jf. også delprosjekter som ligger under kommuneområde teknisk.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

	ken. Formannskapet orienteres om prosjektet.	videreutvikle leden. I tillegg er kontakten mot frivillige ivaretatt. Prosjektstillingen videreføres i 2018.
	Sarpsborg kommune jobber for en støtteordning for el-sykler gjennom styringsgruppa for bypakke Nedre Glomma.	Ikke igangsatt. Det er heller satset på å bygge opp Inspiria som et kompetansesenter på elsykkel. De har fått støtte til å etablere en testbane for elsykler, noe som er enestående i Norge. Her tilbyr de folk å teste ut ulike elsykler i trygge omgivelser. De har også utviklet kurs som vil bli tilbudt fra våren 2018.
	Fritidsklubben på Alvim* Det vurderes om fritidstilbud etablert i regi av nærmiljøhusprosjektet på Alvim kan driftes som permanent del av kommunens fritidsklubbtilbud fra 01.01.2018.	Fritidstilbudet på Alvim blir videreført i regi av kommuneområde oppvekst.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde samfunn, økonomi og kultur	Regnskap 31.12.17	Rev. budsjett 2017	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet plan og samfunnsutvikling	18 032	20 173	2 141	10,6 %
Enhet byggesak, landbruk og kart	11 184	17 324	6 140	35,4 %
Enhet kultur	51 880	51 924	44	0,1 %
Kommunesjef samfunn med stab	6 019	5 638	-381	-6,8 %
Sum kommuneområde samfunn	87 114	95 059	7 945	8,4 %

Drift

Kommuneområde samfunn har i 2017 et netto budsjett på 95,1 mill. kr, hvorav budsjetterte utgifter utgjør 135 mill. kr. Samlet mindreforbruk er på 7,9 mill. kr og utgjør 8,4 % av budsjettet. Alle tre enhetene i kommuneområdet samfunn hadde et mindreforbruk.

Mindreforbruket ved enhet plan og samfunnsutvikling skyldes i hovedsak merinntekter på reguleringsplaner. Enheten hadde noen vakante stillinger, noe som har ført til lavere lønnsutgifter i forhold til det som var budsjettert. Videre har det også vært noen sykefraværsrefusjoner som har ført til merinntekter.

Mindreforbruket ved enhet byggesak, landbruk og kart skyldes i hovedsak merinntekter på byggesak og kart. Gebyrinntekter på byggesak var 17,4 mill. kr, noe som er 4,9 mill. kr mer enn budsjettert. Mindreforbruket skyldes også besparelser på lønn, grunnet vakante stillinger på miljø og landbruk.

Enhet kultur går i balanse, og benytter seg ikke av fondsmidler.

Investering

Helhetlig plan for Sarpsborg Scene

Det er i budsjett og handlingsplan 2018-2021 bevilget og avsatt totalt 13,6 mill. kr til fase 1 og 69,5 mill. kr til fase 2. Det er innvilget et samlet tilskudd på 10 mill. kr fra Østfold fylkeskommune for den planlagte utviklingen av Sarpsborg scene.

Oppføring av et heisbygg i bakgården er det eneste som gjenstår i fase 1. Dette ferdigstilles ultimo april 2018. Fase 1 leveres innenfor budsjett.

Sarpsborg kommune er i dialog med Østfold fylkeskommune om et forprosjekt for orkestergrav. Det fremmes sak våren 2018 til utvalg for kultur og oppvekst samt formannskapet når forslag til kommunalt bidrag og medvirkning til forprosjektet foreligger.

Sarpsborg scene underetasje

Deler av udisponerte lokaler i underetasjen er tilrettelagt til fritidsklubb innenfor en økonomisk ramme på 6 mill. kr. Et utvidet ungdomstilbud i sentrum ble åpnet på høstparten. Noen supplerende arbeider gjenstår. Prosjektet leveres innenfor budsjett.

Ny idrettshall Sandbakken

Forprosjekt for ny idrettshall på Sandbakken ble vedtatt av bystyret i juni 2016. Det ble i bystyret 6. april 2017 vedtatt å bygge hallen med en håndballbane med 9 meters takhøyde og med et tilleggsareal til ekstra garderobesett og oppvarming på 500 m². Rammen for prosjektet er 67 mill. kr. Entreprenør er kontrahert og arbeidene er godt i gang. Det tas sikte på at hallen kan tas i bruk ved skolestart i august 2018. Prosjektet leveres innenfor budsjett.

Mulighetsstudie for bibliotek

Det er besluttet å lage et forprosjekt basert mulighetsstudien på utvidelse av dagens bibliotek i sentrum. Mulighetsstudien gir ett utbyggingsanslag på mellom 3000 – 5000 m² bygningsmasse. Forprosjekt med tegninger og økonomiske vurderinger legges frem i løpet av 2019. Det eksisterende hovedbiblioteket i Sarpsborg har ett areal på ca. 1500 m². Hvor stort areal som skal bygges i tillegg vil være en avveining mellom behov og økonomi. Opsjonsavtaler for Glenghuset og parkeringsplassen i kvartal 304 er vedtatt av bystyret.

Lokaler for kulturskolen

Det vurderes om det er rom for endringer av dagens lokaler som kan styrke kulturskolens drift inntil en 10-års periode. Rådmannen fremmer sluttsak til politisk behandling når muligheter for utvikling av lokalene på EPA foreligger.

Rådmannen kommer tilbake med en underveismelding våren 2018 for å kort avklare om det er fremkommet nye muligheter for lokaler til kulturskolen.

Planmidler tverrforbindelse fv.109

Ny tverrforbindelse mellom fv. 109 ved Alvim renseanlegg og fv. 557 Alvimveien inngår i lokalt vedtatt prosjektportefølje til Bypakke Nedre Glomma. Prosjektet forutsetter samordning med planleggingen av ny fv. 109. Veforbindelsen vil måtte krysse under eksisterende jernbanetrasé. I behandlingen av planprogram for nytt dobbeltspor er det forutsatt at eksisterende jernbanespor ikke lenger skal benyttes til jernbaneformål. Det er påvist store geotekniske utfordringer, noe som vil gjøre gjennomføring av veforbindelsen svært krevende. Bystyret vedtok at ny veforbindelse mellom fv. 109 ved Alvim renseanlegg og fv. 557 Alvimveien ikke bør gjennomføres før dagens jernbanetrasé blir frigitt i 2027. Investeringsprosjektet avsluttes.

Tjenestemål

Tjenestemål		
Enhet/tjeneste	Resultat	Ambisjon 2017
Enhet plan og samfunnsutvikling		
Effektiv saksbehandling		
Saksbehandlingstid på reguleringsplaner (uker) ¹⁸	68	40
Klager på reguleringsplaner som omgjøres av høyere instans. Antall klagesaker i parentes	0(2)	0
Enhet kultur		
Fornøyde brukere		
Brukerundersøkelse i kulturskolen ¹⁹	Gjennomført	Gjennomført
Brukerundersøkelse i fritidsklubbene ²	Gjennomført	Gjennomført
Enhet byggesak, landbruk og kart		
Mål: Saksbehandlingstid		
Antall byggesaker hvor 3-ukersfristen ikke er overholdt	64	< 2
Antall byggesaker hvor 12-ukersfristen ikke er overholdt	3	< 3
Antall oppmålingssaker/matrikkel hvor 16 ukers frist ikke er overholdt	0	0
Mål: Godt omdømme		
Arrangere kurs/dialogkveld med bransjen med fokus på byggesak	1	1gang/år
Mål: Kvalitet på saksbehandlingen		
Klager som omgjøres av høyere instans på grunn av saksbehandlingsfeil	3	0
Mål: Tilsyn/ulovlighetsoppfølging		
Tilsyn med firma/foretak iht. plan- og bygningsloven	58	100
Ulovlighetsoppfølging byggesak, avsluttede saker	55	> 100

Enhet kultur

Sykefravær i 2017 er 8,4 %. Langtidssykemelding på flere team og kulturkontoret trekker gjennomsnittet opp. Sykefraværet er ikke arbeidsmiljørelatert.

Brukerundersøkelse i fritidsklubbene: 130 ungdommer jevnt fordelt mellom alle de kommunale fritidsklubbene deltok. Brukerundersøkelse hadde en skala fra 1 – 5 hvor 1 er veldig dårlig og 5 er veldig bra. Resultatet fra undersøkelsen ble 4,5. Det planlegges å gjennomføre en lignende brukerundersøkelse i 2020.

Enhet plan og samfunnsutvikling

En vesentlig årsak til den lange saksbehandlingstiden på 68 uker, er den kommunale reguleringsplanen Bukkenes som ble nedprioritert til fordel for andre plansaker. Saksbehandlingstiden for øvrig er 38 uker.

¹⁸ Saksbehandlingstid fra planen vedtas utlagt på høring til den blir endelig vedtatt av bystyret.

¹⁹ Det gjennomføres en brukerundersøkelse i 2017. Denne skal gi svar på hvordan kulturskolen og fritidsklubbens tjenester oppfattes av brukerne. Ambisjonsnivå vil bli fastsatt etter at undersøkelsen er gjennomført.

Enhet byggesak, landbruk og kart

I byggesaker med 12 uker frist er 3 av sakene oversteget tidsfristen. I saker med 3 uker frist er 64 av totalt 252 oversteget. Dette er i hovedsak saker som gjelder ettergodkjenninger av boareal, det vil si tiltak som allerede er utført. Disse har blitt lavere prioritert da konsekvenser av fristoversittelsen er minimal.

Frister for saksbehandling av oppmålingssaker og delingssaker er overholdt. Behandlingstid av saker vedrørende produksjonstilskudd i landbruket er overholdt.

Fylkesmannen har i 2017 opphevet 3 vedtak. Dette gjelder dispensasjonssaker som er behandlet i området hvor det ligger reguleringsplaner som bør vurderes opphevet.

Av totalt 800 tilsyn/mulig ulovlighetssaker, ble 55 avsluttet. Dette er noe færre avsluttede saker enn 2016. Tilsyn og ulovlighetsoppfølging er tidkrevende saker som har vært et satsningsområde i 2017.

KOMMUNEOMRÅDE ORGANISASJON

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2017	Status per 31.12.2017
Vedtatte styringsdokumenter		
Kommunedelplan kommunikasjon	Revidert strategi for betalt kommunikasjon, løsning for elektroniske signaturer, økt digitalisering, bedre og sikrere nettverk, fokus på klart språk.	Det er inngått ny rammeavtale for annonser. Løsning for elektroniske signaturer på dokumenter er i prosess, og digitalisering av innbyggerdialog fortsetter. Nettverket utvikles fortløpende, med vekt på bedre ytelse, tilgjengelighet og sikkerhet. KL-prosjektet om klart språk ble ferdig i 2017 og videreføres i ordinær drift.
Vi i Sarpsborg	Resultater fra den nye medarbeiderundersøkelsen brukes som grunnlag for prosesser i enhetene knyttet til ledelse, medarbeiderskap og kompetanse.	Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført høsten 2016, og ny undersøkelse gjennomføres først vinteren 2018. Resultatene fra første undersøkelse har vært fulgt opp i gode prosesser i de ulike enhetene, i stor grad med bistand fra kommunens instruktørgruppe.
Handlingsprogram for heltid	Tiltak vedtatt i handlingsprogram for heltid gjennomføres og evalueres. Det fokuseres på kompetanse og organisasjonskultur for å sikre felles forståelse og plattform for endringsarbeid.	Tilsetting av lærlinger i faste, fulle stillinger ble videreført høsten 2017. Kurs og opplæring i turnus og arbeidstidsplanlegging er gjennomført. Det er gjennomført lokale drøftinger i enhetene i velferd og teknisk med fokus på midlertidig tilsettinger og timelønnede. Mange enheter har utvidet bruk av ressursteam på tvers i enhetene for mer effektivt drift.
Kompetansestrategi	Administrasjonsutvalget involveres i prioritering, utvikling og gjennomføring av tiltak i strategien.	Administrasjonsutvalget har vedtatt tiltaksplan for oppfølging av fokusområdene i kompetansestrategien, og gjennomføringen av tiltakene følges opp av kompetansegruppa.
Styringsdokumenter som skal utarbeides		
Revidert innkjøpsreglement	Innkjøpsreglementet skal vedtas i bystyret i mars 2017. Arbeid med å utarbeide relevante rutiner og prosedyrer starter opp. Anskaffelsesprosessene digitaliseres og det legges til rette for innovative anskaffelser.	Ny anskaffelsesstrategi og nytt anskaffelsesreglement ble vedtatt av bystyret i møte 2. mars 2017. Ny anskaffelsesprosedyre ble vedtatt av kommuneledelsen i møte 6. juni 2017. Det er gjennomført opplæring i bruk av elektronisk konkurranse-gjennomføringsverktøy og det har vært gjennomført flere innovative anskaffelser. I tillegg er det gjennomført flere markedsdialoger i forkant av konkurranser.

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Prosjekter/Enkelt saker		
Forbedret intranett med fokus på dokumenthåndtering og gjenfinning	Videreutvikling av Sarpedia: Økt bruk og bedre brukeropplevelse. Integrasjoner med flere fagsystemer, viktig nøkkelinformasjon gjøres tilgjengelig via Sarpedia.	Prosjektløsningen er forbedret. Det samme er varslinger på Min side. Flere enheter har fått hjelp til å ta i bruk Sarpedia på en bedre måte i sine arbeidsprosesser.
Forbedret brukerservice for kommunens IKT-brukere	Brukerne skal oppleve bedre kvalitet. Servicenivåavtaler for alle IKT-tjenester etableres og forankres.	Servicenivåavtaler for de mest kritiske fagapplikasjoner er etablert og forankret med systemeiere.
Økt digitalisering	Strategier for digitale arbeidsprosesser og arkivløsninger etableres.	Digitaliseringsstrategi for kommunen er utarbeidet i 2017. Satsning på frittstående arkivløsninger etableres. Prosjekter for ny arkivkjerne og programvareroboter for effektivisering av arbeidsprosesser er startet.
Stortings- og sametingsvalget	Vellykket gjennomføring av stortings- og sametingsvalget.	Valget i 2017 ble gjennomført på en utmerket måte. Det var ingen systemtekniske situasjoner som gjorde det nødvendig å iverksette manuelle beredskapsrutiner. Valgstyret godkjente valgoppgjøret.
Redusere fraværet, jf. IA-arbeidet	Tiltak knyttet til økt fokus på inkludering og økt pensjonsalder gjennomføres og evalueres.	Sykefraværet har hatt en ytterligere nedgang i 2017. Prioriteringer knyttet til praksisplasser er forankret og det er opprettet et nært samarbeid med NAV for koordinering og oppfølging av dette arbeidet. Det skal utarbeides en «verktøykasse» med ulike tiltak og virkemidler som kan benyttes i ulike livsfaser, både for å øke pensjonsalderen og ellers tilrettelegge for økt arbeidsnærver.
Økt fokus på etikk, varsling og ytringsfrihet	Etikk, varsling og ytringsfrihet skal på agendaen i alle enhetene i kommunen. Årlig evaluering og vurdering sammen med tillitsvalgte.	Revidering av etikk-dokumentasjon er igangsatt. Fokus på etikk, varsling og ytringsfrihet inngår i årshjulet for dialog/samhandling med tillitsvalgte.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde organisasjon	Regnskap 31.12.17	Rev. budsjett 2017	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet HR	47 143	49 647	2 504	5,0 %
Enhet kommunikasjon og service	62 981	64 270	1 289	2,0 %
Enhet økonomi	17 750	18 782	1 032	5,5 %
Enhet kemner	10 680	11 534	854	7,4 %
Kommunesjef organisasjon med stab	4 727	5 892	1 165	19,8 %
Sum kommuneområde organisasjon	143 281	150 125	6 844	4,6 %

Drift

Kommuneområde organisasjon har et netto årsbudsjett i 2017 på 150,1 mill. kr. Samlet mindreforbruk er på 6,8 mill. kr og utgjør 4,6 % av budsjettet. Alle enhetene har mindreforbruk.

Mindreforbruket ved Enhet HR skyldes i hovedsak lavere netto utgifter til lærlinger. Dette skyldes til dels økte inntekter som følge av tilskudd/refusjoner, og til dels flere avbrudd/avslutninger av lærlingkontrakter enn tidligere år. Videre har det også vært noen vakanser i enheten gjennom året, som har ført til reduserte lønnsutgifter ift. budsjett.

En stor del av mindreforbruket ved Enhet kommunikasjon og service forklares ved en effektiv gjennomføring av valget i 2017 og forsinket kjøp av ny løsning for brannmur på IKT. Øvrig mindreforbruk skyldes bl.a. sykefraværerefusjoner.

Mindreforbruket ved Enhet økonomi skyldes i hovedsak ubenyttede midler til styringssystem samt vakanser. I løpet av 2017 nedjusterte kommunerevisjonen risiko på regnskapet for Sarpsborg kommune fra middels til lav. Det har medført at kommunerevisjonen har brukt færre timer til regnskapsrevisjon. Et forvaltningsrevisjonsprosjekt er flyttet fra 2017 og over til 2018. Samlet medførte disse endringene en mindreutgift til revisjon på 325.000 kr.

Mindreforbruket ved Enhet kemner skyldes i hovedsak redusert lønnskostnad i perioden hvor ny kemner skulle tilsettes. En av teamlederstillingene ble holdt vakant i 7 måneder inntil ny kemner var på plass i august.

Investering

Enhet kommunikasjon og service har et mindreforbruk på investeringer i forhold til budsjett. Dette skyldes blant annet en utsettelse av fiberutbygging på Hafslundsøy og forsinket oppstart på fiber mellom Sandbakken og Skjeberg stasjon. Viktige investeringstiltak har i 2017 bl.a. vært digitalisering og sentrale IKT-investeringer, deriblant ny brannmurløsning. Det er gjennomført flere tiltak beskrevet i Kommunedelplan kommunikasjon som blant annet handler om økt innbyggerengasjement i politiske prosesser og ny løsning for innbyggervurdering av kommunale tjenester.

Tjenestemål

Tjenestemål		
Enhet/tjeneste	Resultat	Ambisjon 2017
Enhet kommunikasjon og service		
Mål: God service overfor innbyggerne		
Resultat på Forbrukerrådets kåring av Norges beste bykommune på dialog og service overfor innbyggerne	-	Topp 10
Enhet kemner		
Mål: Høy innfordringsgrad		
Kommunale eiendomsgebyrer innbetalt innen 2 år fra forfall	99,99 %	100 %

Enhet kommunikasjon og service

Forbrukerrådet har ikke gjennomført kvalitetsmåling av innbyggerservice i norske kommuner i 2017.

Enhet kemner

Grunnlaget for innfordring oppstår når et krav er forfalt til betaling, men fortsatt står ubetalt. Kemnerkontoret praktiserer innfordring ved å iverksette effektive og forsvarlige innfordringstiltak for å sikre og å kreve inn kommunens utestående fordringer. Innfordringen skjer i hht. god innfordrings- og inkassoskikk, og etter gjeldende lover og regler på området.

KOMMUNEOMRÅDE TEKNISK

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2017	Status per 31.12.2017
Vedtatte styringsdokumenter		
VVA- plan	Mål, strategier og tiltak i VVA-planen iverksettes og legger føringer for fremtidige utbygginger og rehabiliteringer. Interkommunalt samarbeid med nabokommuner på områdene vei, transport, vann og avløp vurderes fortløpende.	Planens overordnede strategier og føringer etterleves. Dialog med Fredrikstad kommune er opprettet. Sammenkoplinger for vannforsyning Halden- Sarpsborg forventes slutført inneværende år.
Avfallsplan	Avfallsplanen skal revideres i 2017 og vil ta for seg viktige avklaringer rundt avfallshåndteringen i kommunen, herunder gjenvinning av husholdningsavfall. Det vil i tillegg bli vurdert endringer i åpningstider og priser for Gatedalen miljøanlegg.	Planprogram, ble behandlet og vedtatt i utvalg for landbruk og teknikk 3. mai. Det jobbes med avklaringer rundt bygging av felles ettersorteringsanlegg for avfall i Østfold. Dette vil legge føringer for det videre arbeidet.
Styringsdokumenter som skal utarbeides		
Strategi for drift og vedlikehold av uteområder i Sarpsborg kommune	Arbeid med strategi for drift og vedlikehold av uteområder i Sarpsborg kommune slutføres og legges fram til politisk behandling.	Sak til behandling vår 2018.
Strategi for universell utforming	Strategi for universell utforming av bygg og uteområder ferdigstilles i 2017. Prioriterte tiltak iverksettes.	Plattform for universell utforming ble vedtatt i bystyret 23.5.2017
Vedlikeholdsplan eiendom	Vedlikeholdsplan for kommunens eiendomsmasse bidrar til verdibevarende vedlikehold og redusert vedlikeholdsetterslep.	Det har vært flere større akutte behov som har medført store kostnader gjennom året. Eksempler er flere tilfeller av vanninntrengning gjennom tak, noe som ikke kan utsettes. Dette har ført til at flere av de planlagte tiltakene for 2017 har blitt flyttet til 2018, noe som medfører at det er mindre rom for nye tiltak meldt inn til planen for 2018.
Strategi for eiendomsforvaltning	Strategi for kommunens eiendomsforvaltning legges fram til politisk behandling 1.kvartal 2017. Strategien skal sikre en god forvaltning og utvikling av kommunens eiendomsmasse.	Plattform for eiendomsforvaltning ble vedtatt i bystyret 2.3.2017.
Ny brannordning og revidering av samarbeidsavtale ved store hendelser	Forslag til ny brannordning vil bli lagt fram for Bystyret i løpet av våren 2017. Brannordningen er en dokumentasjon på at brannlovgivningens krav til organisering, utrustning og	Brannordning ble vedtatt i bystyret 06.04.2017.

	bemannning er oppfylt. Som følge av utvidet nytt politidistrikt må bistands/samarbeidsavtale revideres (Østfold, Romerike, Follo).	
Trygg hjemme	Målrettet satsing mot brann i hjemmet. Fokus er på risikoutsatte grupper, som for eksempel hjemmeboende eldre. Prosjektet vil vurdere innovative løsninger for blant annet varsling og slukking. Dette krever utstrakt samarbeid med andre kommuneområder og etater.	Det er opprettet en tverrfaglig prosjektgruppe som har besøkt andre kommuner for å lære om deres prosjekter. Det jobbes med kartlegging av risikoutsatte grupper. Gjensidige stiftelsen har innvilget prosjektet kr 648 000,- til røykvarslere, komfyrvakter og mobile slukkeanlegg.
Prosjekter/enkelt saker		
Utredning av tiltak angående flomsituasjonen i Stasjonsbyen	Rapport om overvannsproblematikk og ansvarsforhold i Stasjonsbyen utarbeides. Samarbeide med andre aktører om gjennomføring av tiltak.	Det foreligger første utkast til rapport. Endelig rapport vil gjennomgås med berørte aktører 1. halvår 2018. Tiltak iverksettes senest 2019.
Utredning av bygging av interkommunalt sentralsorteringsanlegg for avfall	EU-kommisjonens plan for sirkulær økonomi stiller bl.a. krav om utsortering av matavfall og 70 % gjenvinning av husholdningsavfall. Sammen med nabokommuner utredes muligheten for bygging av nytt sentralsorteringsanlegg for økt sortering av avfall.	Det er opprettet en styringsgruppe med politikere fra samarbeidskommunene i Østfold (Halden, Fredrikstad, Movar og Sarpsborg). Selskapsavtale legges fram for samarbeidskommunenes kommunestyre våren 2018.
Tilstandsvurdering av kommunale bygg	Alle kommunale formålsbygg gjennomgås og det utarbeides tilstandsrapporter som viser etterslep på vedlikehold og eventuelle avvik.	Tilstandsvurdering på barnehager, skoler, adm.bygg og sykehjem er gjennomført. Det vurderes å legge tilstandsvurderingen over i samme programvare som arbeidsordre (Plania) og videre kartlegging avventes til dette er avklart.
Utvikle moderne renholdsplaner og renholdsoppfølging	Alternative løsninger og ressursbehov for innføring av moderne renholdsplaner starter opp, web løsning Plania jobbes inn bygg for bygg etter hvert som tegningene blir klare.	Høst 2017 ble Sarpsborg helsehus startet opp som et prøvebygg. Sarpsborg rådhus er også startet opp. Resterende bygg i løpet av 2018.
Utvikle selvbyggertomter til privatpersoner i et antall av 20 – 30 tomter pr. år i et 10-års perspektiv	Felt B3 for konsentret småhusbebyggelse på Kløvningsten opparbeides og legges ut for salg. Bolig og næringsfelt (B4 og N4-6) på Kløvningsten. Regulering av Yvenåsen under utarbeidelse. Regulering av Navestad Berg (Piplund/Delås) under utarbeidelse. Områderegulering Maugesten pågår.	Området er solgt Reguleringsplanen er under utarbeidelse. Reguleringsplan er under utarbeidelse. Reguleringsplan legges ut for offentlig ettersyn februar 2018. Innspill gjennomgås, arkeologiske

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

		undersøkelser er bestilt.
Bidra aktivt til fortettingsprosesser	<p>Det skal jobbes aktivt for å få flyttet Kalabanen til Kalnes. Dette for å få til fortetting gjennom nye boligtomter på Kalabanen.</p> <p>Det skal utredes hvilke sentrumseiendommer som kan utvikles til bolig og næring i tett samarbeid med parkeringsutredningen og sentrumsplanarbeidet.</p> <p>Kommunen skal ta styring med fortetting og utbyggingsområder som eier, deleier eller gjennom utbyggingsavtaler med klausuler om fremdrift i private områder. I 2017 vil arbeidet med utvikling kvartal 261 (p-plass ved siden av rådhuset) i samarbeid med eier av resten av kvartalet startes opp.</p>	<p>Østfold fylkeskommune ønsker ikke å medvirke til at Kalabanen blir flyttet til Kalnes</p> <p>Samordnes med ny sentrumsplan.</p> <p>Reguleringsplan er vedtatt, venter på innløsning av opsjonsavtale.</p>
Ivaretagelse av miljøet og valg av bærekraftige løsninger	<p>Miljøvennlige og bærekraftige alternativer vurderes fortløpende i kommuneområdet.</p> <p>Ingen kommunale bygg skal ha oljefyring som primærvarmekilde.</p> <p>Utvikling av energi- og automasjonsavdeling for bedre energistyring av kommunale bygg.</p> <p>Bruke egne tomter til å bidra til kommunens mål om fortetting i sentrum.</p> <p>Bruk av mikrofiber og maskiner reduserer bruk av kjemi.</p>	<p>Miljøvennlige og bærekraftige alternativer vurderes kontinuerlig.</p> <p>Siste bygg med oljefyr som primærvarmekilde blir revet i løpet av året. Regjeringen har vedtatt at ingen kommunale bygg skal ha oljefyr hverken som primærkilde eller for spisslast. Frist for å gjennomføre dette er 2020.</p> <p>Kartlegging av energibehov i hvert enkelt bygg danner grunnlaget for å velge best mulige helhetlige løsning. Reservekraft og utkoblbar energi er faktorer som er med på å styre beslutningen.</p> <p>Energi- og automasjonsgruppa består av fire årsverk. De siste to årsverkene i gruppa er under etablering. Det har vært fokus på samhandling i teamet for å kunne utnytte spisskompetanse på best mulig måte, og for å etablere et bærekraftig fagsamfunn.</p> <p>Enkelttomter vurderes fortløpende. Samordnes med ny sentrumsplan og aktuelle byutviklingsprosjekter.</p> <p>Ny bedre mikrofiber er under uttesting. Det er satt inn doseringsanlegg der det har vært overforbruk av kjemi. Det er også byttet ut en del gamle moppevaskere. Dette har redusert vann- og strømforbruk.</p>

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

	<p>Vaskeriet sertifiseres som Miljøfyrtårnsbedrift.</p> <p>Hyppigere gatefeieing for å redusere svevestøv.</p>	<p>Vaskeriet ble sertifisert som miljøfyrtårn 3. tertial.</p> <p>Finstoff i strømasser reduseres. Sentrumsområdene ble feid innen 1. mai, hele kommunen innen 17. mai.</p>
Strategi for klimavennlig bilbruk i kommunens virksomheter	Større omstilling av kommunal kjøretøysflåte starter.	<p>Anskaffelse av 12 elvarebiler er i gjennomført.</p> <p>Det er innkjøpt 16 brukte elbiler.</p> <p>Arbeidet med ladeinfrastruktur og prioritering av ladepunkter har startet.</p>
Smart City	Teknisk bidrar aktivt i kommunens Smart City program.	<p>Kommuneområde teknisk bidrar aktivt i flere delprosjekter.</p> <p>Smart Vann: Forskrift om at alle skal ha vannmålere er vedtatt. Det jobbes med innkjøp av elektroniske vannmålere.</p> <p>Smarte bygg: Enkeltprosjekter har startet.</p> <p>Smart avfall: I 3. tertial ble Norges første helelektriske renovasjonsbiler satt i drift med innsamling av husholdningsavfall i sentrum.</p>
Bedre informasjonsflyt mellom brukerne av eiendommene og eier/forvalter	Full utrulling av elektronisk meldingssystem. Informasjon og opplæring om brannsjikkerhet og elsikkerhet til alle enhetsledere.	Plania meldingssystem er innført på alle formålsbygg unntatt adm.bygg. Informasjonsopplæring innen brann og el er gjennomført med alle enhetsledere unntatt de som hører til adm.byggene.
Kartlegging og dokumentasjon av risikoobjekter	Kartlegge og dokumentere risikoobjekter i forhold til særskilte brannobjekt i kommunen.	Arbeidet med kartlegging og dokumentasjon er gjennomført og en fireårsplan for gjennomføring vil være ferdig innen midten av 2018.
Brannforebyggende prosjekt - «Rød tråd»	Prosjekt med forebyggende tiltak rettes mot ulike alderstrinn, fra barnehage til ungdomsskole.	Gjennomført. Fortsetter med det samme arbeidet i 2018.
Brannvern i landbruket	Arbeidet med befaring, kartlegging og opplæring på gårdsbruk fortsetter med hensikt å utarbeide innsatsplaner og utøve informasjon vedrørende brannvern i landbruket. Det samarbeides tett med Østfold bondelag.	Det har blitt lagt 4 nye innsatsplaner for landbruksbygg. Tilbakemeldingene fra bøndene er gode. Avventer tilbakemelding Østfold bondelag på nye objekt.
Brannøvelser på sykehjem	Brannvernopplæring på sykehjem er et viktig forebyggende tiltak som innebærer øvelse og teoretisk opplæring av samtlige ansatte på sykehjem i Sarpsborg kommune.	Gjennomført brannvernopplæring for 1230 personer ved sykehjemmene og Bofellesskap. Hatt evaluering og fått gode tilbakemeldinger.
Befolkningsvarsling	Det skal jobbes med	Tilbud for lokasjonsbasert

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

ved store hendelser	befolkningsvarsling (sms og talemeldinger) ved kriser i samsvar med nasjonale satsninger.	befolkningsvarsling med sms er mottatt og skal vurderes nærmere opp mot kommunens ansvar.
Beredskapsplaner for skoler og barnehager	Det skal jobbes tett sammen med kommuneområde oppvekst for å lage felles beredskapsplaner på skoler og barnehager.	Alle skoler og barnehager har egne beredskapsplaner.
Nødnett	Det skal foretas en kartlegging av behov for bruk av nødnett for kriseledelsen, samt system for sikkerhetsklarerte dokumenter (mottak, sending og lagring).	Avventer tilbakemeldinger fra Fylkesmannen.
Fokus på dokumenthåndtering og arkivering	Holdningsskapende arbeid via systematisk opplæring og oppfølging av dokumenthåndtering og arkiveringsrutinene i kommuneområdet.	Det er gjennomført internopplæring av alle med saksbehandleroppgaver i enhetene. Det jobbes kontinuerlig med bedre rutiner.
Verbalvedtak		
	Nytt øvelsesområde for brann- og feiveesenet Rådmannen vurderer nytt øvelsesområde for brann- og feiveesenet ifm Hp 2018-2021. Det tas sikte på et samarbeid med kommunene i Nedre Glomma samt Halden med sikte på best mulig utnyttelse av ressurser.	Det tilstrebes et samarbeid med Fredrikstad brannvesen. Oppstartsmøte avholdt i november 2017. Sak fremmes for begge bystyrene høsten 2018.
	Arbeid med strategi for drift og vedlikehold av uteområder i Sarpsborg kommune skal også omfatte fokus på renhold i bysentrum i helgene. Det bør vurderes samarbeid med eksterne aktører/ frivillige organisasjoner om dette. Det fremmes egen sak til utvalg for plan, miljø og teknikk om temaet.	Sak om utvidet renhold i bysentrum i helgene ble vedtatt i utvalg for plan, miljø og teknikk 27.09.2017.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde teknisk	Regnskap 31.12.17	Rev. budsjett 2017	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet eiendom	190 943	190 943	0	0,0 %
Enhet kommunalteknikk	-20 487	-19 480	1 007	5,2 %
Enhet Sarpsborg brannvesen	32 400	34 324	1 924	5,6 %
Kirken	24 150	24 150	0	0,0 %
Kommunesjef teknisk med stab	8 662	7 715	-947	-12,3 %
Sum kommuneområde teknisk	235 668	237 652	1 984	0,8 %

Drift

Kommuneområde teknisk hadde i 2017 et netto budsjett på 237,7 mill. kr, hvorav budsjetterte utgifter utgjør 574,5 mill. kr. Samlet mindreforbruk i forhold til budsjett er på 2 mill. kr og utgjør 0,8 % av budsjettet.

Mindreforbruket ved enhet Sarpsborg brannvesen på 1,9 mill. kr skyldes i hovedsak noe mindreforbruk av lønnsmidler enn budsjettert, samt reduserte kostnader til drift av alarmsentralen. Gjensidigestiftelsen har bidratt med tilskuddsmidler på 228 000 kr til prosjektet trygge hjem som er gjennomført i 2017.

Enhets kommunalteknikk har et samlet mindreforbruk på 1 mill. kr. For enhetens tjenester som ikke omfattes av selvkostprinsippet var mindreforbruket i forhold til budsjett 1,4 mill. kr. Mindreforbruket skyldes i hovedsak noe mindre kostnader forbundet med gatelys og snøbrøyting av kommunale gater. Kommunens vaskeri hadde i 2017 et merforbruk på 1 mill. kr. Vaskeriet har det siste året hatt en volumøkning på vask av tøy på 7 %. Kostnader forbundet med volumveksten er innarbeidet i budsjett og handlingsplan 2019-2021.

Innenfor tjenestene vann og renovasjon ble inntektene større enn forventet. Bakgrunnen var at det i 2017 ble gjort en større jobb med avlesing av vannforbruk på målere installert i industribedrifter. Dette medførte at målt vannforbruk var større enn stipulert, det ble dermed større avgifter enn budsjettert innen vannsektoren i 2017. Det ble i tillegg avdekket flere lekkasjer noe som bidro til større fokus på tetting av lekkasjer på det private vann-nettet.

Avgiftene for levering av avfall i Gatedalen ble i 2017 endret til at kun avfall levert i personbil betaler en fast avgift, alle andre betaler etter vekt. Dette, samt en stor økning av besøkende de siste årene har medført at tjenesten har en merinntekt i forhold til budsjett. Det ble derfor foretatt en budsjettjustering ved 2. tertialrapport på økte gebyrinntekter på 6 mill. kr. for tjenestene. Økte gebyrinntekter ble vedtatt benyttet til å øke det planlagte driftsnivået i 2017. Regnskapet for 2017 viser et mindreforbruk for nevnte tjenester, noe som resulterer i at bruk av tidligere års selvkostfond ble på kun 0,8 mill. kr mot budsjettert 3,6 mill. kr. I henhold til retningslinjer for selvkost bør det ikke opparbeides selvkostfond som er eldre enn 5 år. Ved regnskapsårets slutt er ca. 1 mill. kr av selvkostfondene eldre enn 5 år.

Enhets eiendom er i balanse ved årets slutt etter bruk av 3 mill. kr av tidligere års overskudd. Det er i løpet av året foretatt et hasteinnkjøp av ismaskin til Sparta amfi, da denne gikk i stykker. I tillegg er det kjøpt inn noen større vaskemaskiner til mopper. I henhold til kommuneloven skal utgiften på 1,9 mill. kr føres i kommunens investeringsregnskap. Investeringsutgiften er foreslått finansiert med driftsmidler ved behandling av årsrapporten. I tillegg består fondsbruken av ekstraordinære utgifter til vedlikehold, samt merforbruk i forhold til budsjett på energi.

Det er utbetalt 4,8 mill. kr til andre trossamfunn i 2017, noe som er 1,5 mill. kr mer enn budsjettert. Tilskudd til andre trossamfunn beregnes på bakgrunn av budsjettert overføring og investeringer til kirkelig fellesråd. Den senere tids trend med nedgang i medlemmer i Den norske kirke, samt en stor økning av medlemmer i andre trossamfunn har bidratt til at kommunens kostnader til andre trossamfunn har økt markant, til tross for at overføringer til kirken siden 2010 har blitt redusert. Det er delvis tatt høyde for volumveksten i budsjett og handlingsplan 2018-2021. Oslo katolske Bispedømme er i Oslo tingrett dømt til å tilbakebetale 40,5 mill. kr av statstilskudd som bispedømmet har mottatt for årene 2011 til 2014. Dommen er anket. Det forventes at Sarpsborg kommunes andel av for mye utbetalt tilskudd til menigheten vil gå til fratrukk i utbetalingene fra 2018.

Investering

Ny brannbil

Det er bevilget 5,9 mill. kr til innkjøp av ny brannbil. Leverandør er valgt. Forventet leveranse høsten 2018.

Øvelsesanlegg brannvesen

Det foreligger et verbalforslag fra bystyret om utarbeidelse av øvelsesanlegg for brannvesenet. Det tilstrebes et samarbeid med Fredrikstad brannvesen. Oppstartsmøte avholdt i november 2017. Sak fremmes for begge bystyrene høsten 2018.

Oppgradering av administrasjonsbygg

Arbeidene pågår. Ferdigstilles i løpet av 2018 innenfor budsjett på 52 mill. kr.

Brygge og turvei Glengshølen

Ny brygge og turvei i Glengshølen er etablert. Det var bevilget 4 mill. kr til prosjektet. Av dette er 1,2 mill. kr finansiert av spillemidler. Bryggestien i Glengshølen har allerede vist seg som en attraksjon og et tiltak som stimulerer til fysisk aktivitet. I tillegg til at den er et tilbud i seg selv, muliggjør også bryggestien via stinettet mot Ravneberget, tilgang til Sarpsborgmarka fra sentrum uten at man følger trafikkerte veier. Frivillige i tur og lysløypekomiteen sørget for etableringen av utsiktstårnet på Appelsintoppen. De to tiltakene har sammen vist at det er mulig å utløse fysisk aktivitet, og er meget gode folkehelseiltak. Brygger ble montert vår 2017. Prosjektet er ferdigstilt innenfor budsjett. Det legges frem politisk sak våren 2018 på forlengelse av bryggestien med ca. 500 m frem til Tjueklo.

Ny gang og sykkelvei Opsund/Hafslundsøy

Det ble i bystyret 06.04.2017 bevilget 12,5 mill. kr til gang- og sykkelvei forbindelse til ny bru Opsund-Hafslundsøy. Det er avholdt anbudskonkurranse og entreprenør er godt i gang med arbeidene. Prosjektet forventes ferdigstilt sommer 2018. Prosjektet ser ut til å bli levert med et mindreforbruk på ca. 4 mill. kr. Prosjektet finansieres med 10 mill. kr i belønningsmidler og 2,5 mill. kr i mva. kompensasjon.

Bru Hafslundsøy - Opsund

Brua går fra Hafslundsøy til Opsund. Oppstart byggearbeider var høst 2016. Prosjektet inkluderer vann og avløpsledning i brukonstruksjonen. Det er bevilget 44 mill. kr til brua, i tillegg 6 mill. kr til vann- og avløpsnett i brua. Prosjektet er finansiert med 25 mill. kr i belønningsmidler. Offisiell åpning ble avholdt 29.09.2017. Det er regnskapsført utgifter på 49,2 mill. kr til brua. Sluttoppgjøret er foreløpig regnskapsført, men ikke utbetalt leverandør, da det er uenighet om brua er levert innenfor toleransekravene.

Klavestadhaugen/Sandbakken vann/avløp – separering.

Arbeidene er igangsatt. Klavestadhaugen/Sandbakken er delt opp i flere etapper. Det er avsatt 99 mill. kr i HP 2017-2020. Etappe 1 ble startet opp i mai 2016, og består av Klavestadhaugen, øvre og nedre Langgate i tillegg til Haugvold. Etappe 2 avsluttes på Sandbakken og er opprinnelig tenkt startet i 2018. Det er av praktiske grunner ønskelig å starte prosjekteringsarbeidene på Fromholtsvei allerede i

2017. Det er derfor gjort en budsjettendring på 5 mill. kr fra etappe 1 til etappe 2 for budsjettåret 2017.

Nipa prosjektet.

Nipa prosjektet består av flere delprosjekter og strekker seg fra Bryggeriet til Jellestad med stikkledning til Isefoss og Kampenes. Målsetningen er å øke sikkerheten i vannforsyningen til østsiden av Glomma fra Baterød vannverk til høydebassenget på Sandbakken, samt besørge transport av avløpsvann frem til kommunens sentrale avløpsanlegg på Alvim.

Det er søkt Norges vassdrags- og energidirektorat(NVE) om konsesjonsfritak for tiltaket. På bakgrunn av dette har NVE bedt om ytterligere utredning om kvikkleire i traseen øst for Hafslundsøy og håndtering av naturmangfold. Henvendelsen er svart opp i to runder og kommunen forventer svar innen utgangen av februar 2018. Dette medfører at prosjektet vil bli forsinket.

Det er samtaler mellom Frevar, Fredrikstad og Sarpsborg kommune om bygging av felles renseanlegg på Frevar (IKS). Dette kan føre til at avløpsvann ikke trenger å transporteres til Alvim Renseanlegg, men via Årum til Frevar. Det vil bli lagt frem en egen sak til politisk behandling når forprosjekt foreligger.

Totalt er det bevilget og avsatt 165,4 mill. kr. Prosjektet settes foreløpig på vent inntil problemstillingen ovenfor er avklart.

Vann- og avløpsledning Hannestad- Brevikbekken

Det er bevilget 0,8 mill. kr til en utredning. Pga. usikkerhet angående grunnforhold og trasevalg for riksvei 109 er prosjektet foreløpig utsatt.

Vann- og avløpsledning Tunejordet vest

Prosjektet er pålagt av fylkesmannen og innebærer at gamle avløpsrør byttes ut og at det legges separate ledninger for overvann og spillvann. Ledningsanlegget strekker seg fra Kirkeveien og sydover gjennom Tunejordet. Gamle E6 (fylkesvei 118) skal krysses ved rørpressing av ledningene gjennom vegen. Traseen går gjennom kommunal og privat eiendom, mest butikker og forretningsvirksomhet, og gravearbeidene medfører en del utfordringer når det gjelder fremkommelighet, trafikkavvikling og hensynet til publikum. Det skal også legges ny vannledning med noe større dimensjon for å forsterke vannforsyningssituasjonen i området.

Det er i HP 2018 -2021 avsatt 22 mill. kr til prosjektet. I november 2016 ble det utlyst en entrepris konkurranse for saneringsarbeidene for Tunejordet vest. Innkomne tilbud tilsa en antatt total sluttkostnad på 29 mill. kr. Det ble derfor i bystyret 02.03.17 tilleggsbevilget 7 mill. kr. Prosjekteringen har vært omfattende og tatt lenger tid enn antatt. Dette medfører at forventet ferdigstillelse er sommer 2018.

Oppgradering Pellygaten

Prosjektet omfatter hele gatens lengde og sidegater mot St. Mariegt. Prosjektet innebærer at gamle vann og avløpsrør byttes ut og at det legges vannledning og separate ledninger for overvann og spillvann. Veien oppgraderes med ny oppbygning og asfalt. Det er i HP 2017 – 2020 avsatt 33 mill. kr til prosjektet. Det er i HP 2018 – 2021 foreslått avsatt ytterligere 4 mill. kr til sidegatene. Tilbudsfrist entreprenør er mars 2018. Oppstart anleggsarbeider er forventet vår 2018. Forventet ferdigstillelse vår 2020.

Oppgradering Olsokveien

Prosjektet omfatter hele Olsokveiens lengde og innebærer at gamle vann, overvann og spillvannsrør byttes ut og erstattes med nye. I tillegg oppgraderes veien med ny oppbygning og asfalt. Det var i HP 2017 -2020 avsatt 15 mill. kr til prosjektet. Innkomne tilbud tilsa en antatt total sluttkostnad på 18 mill. kr. Prosjektet er tilført 3 mill. kr. Dette er innarbeidet i HP 2018 -2021. Arbeidene er igangsatt. Forventet ferdigstillelse av Olsokveien er sommer 2018. Det må påregnes noe lenger tid for

ferdigstillelse av gjerder, beplantning, etc. i forbindelse med beboere som er omfattet av prosjektet. Forventet sluttkostnad er 3,5 mill. kr mer enn revidertbudsjettet.

Rehabilitering av Alvim renseanlegg og nytt slambygg

Prosjektet er ferdigstilt. Sluttkostnad for prosjektet er 121 mill. kr, noe som er 8 % mer enn opprinnelig budsjett. Prosjektet avsluttes sammen med årsrapport 2017.

Gågata

Sluttkostnad er 28 mill. kr. Merforbruket på 3,4 mill. kr skyldes i hovedsak betydelig økt omfang av elektroarbeider grunnet en rekke uregistrerte kabler i grunn. Prosjektet avsluttes sammen med årsrapport 2017.

Oppgradering Slambygg 1-Alvim

Det er i HP 2017 – 2020 avsatt 20 mill. kr til prosjektet. Det er ansatt ny prosjektingeniør i Team renseanlegg og vannverk som skal følge opp prosjektet i samarbeid med enhet eiendom. Prosjektering starter september 2017. Tilbudsfrist entreprenør er mars 2018. Prosjektet forventes ferdigstilt vår/sommer 2019.

Opparbeidelse av Hafslund kirkegård

Prosjektet har vært ledet av Sarpsborg kirkelige fellesråd, ved kirkevergen. Sarpsborg kommune har bevilget 35 mill. kr til prosjektet. Det er sannsynlig at sluttkostnad vil ligge på ca. 38 mill. kr som omtalt i formannskapet 31.8.2016. Det er inngått avtale med entreprenør om en tre år vedlikeholdsavtale på uteområde. Arbeidene ble slutført i mai 2017.

Opparbeidelse av næring og boligfelt Kløvningsten.

Det er bevilget 20 mill. kr til prosjektet. Området består av eneboligtomter Felt B14, 15 og 16, samt Felt B3 for konsentrert bebyggelse. Alle feltene er ferdig solgt. Det er per 31.12.2017 solgt tomter på Kløvningsten for 42,6 mill. kr. Totalt er det budsjettet med inntekter på 36 mill. kr. Det ble rapportert i årsrapport for 2016 at prosjektet blir dyrere enn antatt. Prosjektet ligger an til et merforbruk på ca. 4,5 mill. kr

Regulering og prosjektering av boligområde og næringspark Kløvningsten

Det er startet opp reguleringsarbeid ved et nytt boligfelt (B4) som vil inneholde både tomter for konsentrert småhusbebyggelse og eneboligtomter samt næringsfelt (N4 – N6). Dette gjennomføres innenfor egen bevilgning på 2 mill. kr.

Innsamling av hageavfall (beholdere)

Ordnningen er utvidet til også å gjelde Tindlund, Greåker og Bjørnstad. Det er per nå 1047 husstander med i ordningen.

Nedgravde løsninger for avfall 2017

Nedgravde løsninger tas i bruk i 2018 ved St. Marie gate/Borggata. Det planlegges også nedgravde containere langs prosjekt Pellygata.

Tjenestemål

Tjenestemål		
Enhet/tjeneste	Resultat	Ambisjon 2017
Enhet Eiendom		
Mål: God økonomistyring for investeringer		
Samlet avvik mellom budsjett og regnskap for avsluttede investeringsprosjekter (-merforbruk/+mindreforbruk)	-3,7%	0 %
Enhet kommunalteknikk		
Mål: Hygienisk trygt, godt og nok vann		
Antall alvorlige avvik fra drikkevannsforskriften	0	0
Antall timer avbrudd per innbyggere per år	0,19 t/innb.	<1 time
Mål: Gode avløpssystemer		
Antall tilbakeslag (kloakk i kjeller)	3 stk	<10
Mål: Fungerende innsamlingsordning for husholdningsavfall		
Antall klager / antall tømminger	0,08 %	< 0,1 %
Enhet brann- og feiervesen		
Mål: Godt brann- og ulykkesforebyggende arbeid		
Målrettet informasjonsarbeid om forebyggende brann sikkerhet (antall personer)	9 817	4 500

Avsluttede prosjekter på en verdi over 10 mill. kr som er gjennomført i regi av enhet eiendom viser et negativt avvik på 3,7 % målt mot investeringenes reviderte budsjett.

Målrettet informasjonsarbeid om forebyggende brann sikkerhet har økt betraktelig i 2017. Grunnen til dette er at to nye instruktører har gjennomført opplæring slik at etterspørselen kan imøtekommes, samt bedre dokumentasjon på aktiviteten.

VEDLEGG: INVESTERINGSOVERSIKT

Vedlegget viser Sarpsborg kommunes investeringsprosjekter per 01.01.18. Totalt er 72 prosjekter/delprosjekter foreslått avsluttet, sammendrag er gjengitt i tabellen under. Prosjektene er i vedlagt investeringsliste merket «avsluttes...» i kolonnen forventet økonomisk sluttdato.

Avslutnings gruppe:	Økonomisk avvik i kr	Antall delprosjekter
Avsluttes	12 358 324	32
Avsluttes gjennom egen sak	-7 668 769	5
Avsluttes årlig	12 392 135	35
Sum	17 081 690	72

Prosjektene ubenyttede finansiering i 2017 skal iht. gjeldene regelverk rebevilges til bruk i 2018. Dette kommer frem av de tre siste kolonnene. Totalt foreslås 77,2 mill. kr videreført til bruk i 2018. 16,5 mill. kr foreslås ikke videreført, hvorav 10,4 mill. kr vurderes innarbeidet i budsjett og HP 2019-2022.

Kolonne forklaring:

- Pågående investeringsprosjekter per 01.01.18:** *Prosjektet/delprosjekt navn, sortert etter tjenestegruppe.*
- Regnskap totalt per 31.12.17:** *Akkumulert utgiftsregnskap, uavhengig av år.*
- Bevilget per 31.12.17:** *Akkumulert utgiftsbevilgning, uavhengig av år.*
- Budsjett og HP-> 2021:** *Akkumulert utgiftsbevilgning og avsetning gjort i vedtatt HP frem til 2021.*
- Forventet sluttkostnad:** *Forventet sluttkostnad for prosjektet.*
- Forventet økonomisk avvik:** *«Budsjett og HP -> 2021» minus «Forventet sluttkostnad». For prosjekter som avsluttes er dette konstatert mer(-) eller mindre(+) forbruk*
- Inndekning:** *Merknad for hvordan evt. merforbruk for prosjektet er foreslått finansiert.*
- Forventet økonomisk sluttdato:** *Dato for når prosjektet kan forventes avsluttes.*
- Ubenyttet bevilgning per 31.12.17:** *«Bevilget per 31.12.17» minus «Regnskap per 31.12.17». Positive verdier blir foreslått rebevilget i 2018, vurderes innarbeidet i HP eller ikke rebevilget i de neste tre kolonner. Negative verdier er foreslått mellomfinansiert av ubrukte lånemidler, inntil bevilgning foreligger i 2018.*

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Budsjett og HP 2018-2021												Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.17:		
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2018	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP - > 2020	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk slutt dato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2017	Rebevilles til bruk i 2018	Vurderes innarbeidet i HP 2019-2022	Rebevilles ikke			
Kommuneområde samfunn														
Kultur														
Skateanlegg	5 715 230	6 000 000	6 000 000	6 000 000			31.12.2018	284 770	284 770					
Sarpsborg scene- helligjørlig plan fase 1	9 617 062	9 600 000	13 600 000	13 600 000			31.12.2019	-17 062	-17 062					
Sarpsborg scene- helligjørlig plan fase 2	1 117 352	1 500 000	69 500 000	69 500 000			31.12.2020	382 648	382 648					
Sarpsborg scene underetasje	2 568 920	3 000 000	6 000 000	6 000 000			31.12.2019	433 080	433 080					
Kunstsbanen, oppgradering av banenlegg	14 629 484	15 000 000	15 000 000	15 000 000			31.12.2018	370 516	370 516					
Sandstråken idrettsarena	29 171 205	25 000 000	67 000 000	67 000 000			31.12.2018	-4 171 205	-4 171 205					
Tilpasninger idrettsarena	489 540	500 000	2 500 000	489 540	10 460		Avsluttes årlig							
Kulturskole nye lokaler	1 930 336	2 300 000	2 300 000	2 300 000			31.12.2018	369 064	369 064					
Nytt Bibliotek (Forprosjekt)	0	0	35 000 000	35 000 000				0						
Veis omring skulptur	8 206	580 000	580 000	580 000			01.01.2020	571 794	571 794					
Utvikling av Landeparken	0	0	3 000 000					0						
Plan og samfunnsutvikling														
Kommuneplanen ny bru over Sarpsfossen	7 958 909	8 000 000	8 000 000	7 958 909	41 091		Avsluttes							
Felles kommuneplan for vei og jernbane	2 270 896	3 500 000	3 500 000	2 270 896	1 229 104		Avsluttes		0					
Utarbeide område reguleringsplan rundt ny jernbanestasjon	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2021	0						
Hovedretrett for sykkel	382 319	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	617 681	617 681					
Planmidler vevforbindelse tv.109 og Alvim	1 247 946	3 400 000	3 400 000	1 247 946	2 152 054		Avsluttes							
Planmidler Vinguhorkvænen- Torbekk	1 547 253	5 200 000	5 200 000	1 547 253	3 652 747	Egen sak	Avsluttes		0					
Felles regional parkeringspolitikk (beholdningsmidler)	1 495 715	1 400 000	1 400 000	1 495 715	-95 715		Avsluttes	2 297 132	797 132		1 500 000			
Tilnaksplan Tunevarner og Iesjø	1 202 868	3 500 000	3 500 000	3 500 000			31.12.2020	2 659 510			2 659 510			
Reguleringsplan vellesving Gråtum	340 490	3 000 000	4 200 000	4 200 000			31.12.2020							
Kommuneplanen Samneslund - Greaker	0	300 000	300 000	300 000			31.12.2018	300 000	300 000					
Byggesakk-landbruk og kart														
Utstyr kart og oppmåling	252 389	250 000	1 250 000	252 389	-2 389		Avsluttes årlig							
Kompetansesenter rus og psykisk helse														
Bofelleskap med berramning - psykiatriske boliger	0	0	35 000 000				31.12.2020	0						
Omsorgstjenester														
Nødstrom sykehjem	4 911 543	5 700 000	5 700 000	5 700 000			31.12.2018	788 457	788 457					
Nødstrom Borgten og Haugvoll	0	0	2 500 000	2 500 000			31.12.2018	0						
Gamle Haugvoll - ivntilg/rehabilitering	6 207 704	6 183 850	6 183 850	6 207 704	-23 854		Avsluttes							
Rehabilitering og oppgradering av Sarpsborg sykehus	201 015 280	202 000 000	202 000 000	202 000 000			31.12.2018	984 720	984 720					
Rehabilitering av deler av sidetøy Sarpsborg sykehus til fysio- og ergoterapi	5 072 304	5 000 000	5 000 000	5 072 304	-72 304		Avsluttes							
Behandlingshjelpemidler- Sarpsborg helsehus	8 053 529	8 400 000	8 400 000	8 400 000			31.12.2018	346 471	346 471					
Helsehuset 1 etasje	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2019	0						
Sykesignalanlegg Haugvoll	0	0	2 000 000	2 000 000			31.12.2019	0						
32 nye plasser Haugvoll	0	0	1 111 000 000					0						
48 bofelleskaps plasser Bodalsjordet	0	0	1 000 000					0						
Krusekukka sykehjem	12 459 214	13 000 000	18 000 000	20 000 000	-2 000 000	Under utredning	31.12.2019	540 786	540 786					
Kollevrom Tingvoll	2 250	500 000	500 000	500 000			31.12.2018	497 750	497 750					
Bolig og omsorg														
Radonutbedring	684 750	750 000	750 000	684 750	65 250		Avsluttes							
Infrastruktur Bodalsjordet	10 601 777	8 000 000	8 000 000	11 000 000	-3 000 000	Ved prosjekteringslønning	31.12.2018	-2 601 777	-2 601 777					
Modulbaserte boliger (permanente)	2 758 751	12 000 000	17 000 000	17 000 000			31.12.2019	9 241 249	9 241 249					
Bodalsjordet (12 leiligheter)	20 176 240	20 000 000	30 000 000	26 500 000	3 500 000	Ved prosjekteringslønning	31.12.2018	-176 240	-176 240					
BH- Diverse planleggings- og reguleringsarbeid	131 609	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	868 391	868 391					
Boligsosial handlingsplan	10 339 591	10 000 000	62 000 000	10 339 591	-339 591		Avsluttes årlig							
Bovellbeing														
Utblygning Lurshikka	534 483	1 000 000	7 000 000	7 000 000			31.12.2018	465 517	465 517					
12 boliger i Bofelleskap Vårn	3 505 253	4 000 000	55 000 000	55 000 000			31.12.2020	494 747	494 747					
Holternga Servicebolig	671 115	3 200 000	3 200 000	3 200 000			31.12.2018	2 528 885	2 528 885					

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Budsjett og HP 2018-2021

Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.17:

Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2018	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP- > 2020	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk slutt dato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2017	Rebevilles til bruk i 2018	Vurderes innarbeidet i HP 2019-2022	Rebevilles ikke
Kommuneområde organisasjon											
Kommuneplan kommunikasjon	1 377 718	1 700 000	3 700 000	1 377 718	322 282		Avslutes årlig				
Kommunedelplan kommunikasjons- still og profilering	2 783	100 000	500 000	100 000	97 217		Avslutes årlig				
Digitale møteplasser innbyggemedvirkning	0	0	200 000	200 000			31.12.2018				
Fiberlinjer og tilknyttede utstyr	1 048 805	1 000 000	3 000 000	1 000 000	-48 805		Avslutes årlig				
Fiberlinje og tilknyttede utstyr Halslundsøy	431 813	1 750 000	1 750 000	1 750 000			31.12.2018	1 318 187			1 318 187
Fiberlinje Sandbakken -Skjebørg	371 594	700 000	700 000	700 000			31.12.2018	328 406			328 406
Sikkerhetsløsning KT	1 886 221	1 900 000	1 900 000	1 900 000	13 779		Avslutes				
Sentrale KT-løsninger	995 546	1 000 000	9 000 000	995 546	4 454		Avslutes årlig				
Lisenser fellessystemer	536 689	500 000	3 800 000	500 000	-36 689		Avslutes årlig				
Videreutvikling Sarpsborg.com	12 881	400 000	2 000 000	400 000	387 119		Avslutes årlig				
Videreutvikling sak og arkivsystem	575 178	600 000	1 200 000	600 000	24 822		Avslutes årlig				
Elektroniske arkiver og digitalisering	1 296 756	2 000 000	10 000 000	10 000 000			31.12.2021	703 244			703 244
Videreutvikle innrett og søkeløsning	409 861	400 000	2 000 000	409 861	-9 861		Avslutes årlig				
Fjernarkiv	635 328	1 085 243	1 085 243	635 328	449 915		Avslutes				
Arbeidsgiver											
Videreutvikling av elektroniske personalsystemer	246 263	1 600 000	1 600 000	246 263	1 353 737		Avslutes				
Økonomi											
Nye felles fagsystemer (Lærnr/økonomi-moduler)	75 000	500 000	2 500 000	75 000	425 000		Avslutes årlig				
Kommuneområde oppvekst											
Grunnskole SFO og grunnskoleopplæring for voksne											
Ny sentrums skole, Sandesundveien	293 513 260	293 700 000	293 700 000	293 700 000			31.12.2018	186 740			186 740
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2017-2020	5 269 765	6 000 000	27 000 000	27 000 000			31.12.2020	730 235			730 235
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2021-2024	0	0	7 000 000	7 000 000			31.12.2024	0			0
Nytt adm. IKT system skole og barnehage	1 657	1 000 000	1 000 000	1 000 000	579 878		31.12.2018	998 343			998 343
Kapasitetstillegg skole	1 420 122	2 000 000	10 000 000	1 420 122	-1 200 000		31.12.2019	-3 538 070			-3 538 070
Nye lokaler Avdeling studio	275 604	500 000	27 500 000	27 500 000			31.12.2024	224 396			224 396
Forprosjekt nye lokaler Norskesenter	0	0	200 000	200 000			31.12.2019	0			0
Utredning og utbedring av arbeidsplasser ved skolene	6 185 091	6 000 000	19 000 000	19 000 000			31.12.2019	-185 091			-185 091
Utbedring arbeidsplasser Halslundsøy	529 312	1 500 000	1 500 000	1 500 000			31.12.2020	970 688			970 688
Forprosjekt skole vest	26 457 588	27 000 000	267 000 000	267 000 000			31.12.2022	542 412			542 412
Ny skole vest	416 652	200 000	6 200 000	10 800 000	-4 600 000		Under utredning				
Omgjøre Almhaugen BH til skolelokaler	736 801	0	0	0			Egen sak				
Kunstgressbane Halsund skole	1 111 300	0	0	0			Tilskudd/Drift				
Fraklebakke med klutrenett Almhaugen barneskole	-6 894	0	0	0	6 894		Tilskudd/Drift				
Kunstgressfalte Alvim	100 582	0	0	0			Tilskudd/Drift				
Balilake asfalt Almhaugen barneskole	530 620	0	0	0			Tilskudd/Drift				
Barnehage											
Løkepartaler barnehager	940 589	1 000 000	1 000 000	940 589	59 411		Avslutes				
Rehabilitering av barnehager	10 393 952	9 000 000	9 000 000	10 393 952	-1 393 952		Avslutes egen sak				
Ny Halslundsøy barnehage	42 304 071	42 300 000	42 300 000	42 304 071	-4 071		Avslutes egen sak				
Ny barnehage sentrum	59 398 838	62 000 000	62 000 000	62 000 000			31.12.2018	2 601 162			2 601 162
Ny barnehage Skjebørg	21 068 438	22 036 178	22 036 178	22 036 178			31.12.2018	967 740			967 740
IKT-satsing	0	0	0	0	0		Fond				
Kommuneområde teknisk											
Park											
Brygge og turvel Glengshølen	3 967 411	4 000 000	4 000 000	3 967 411	32 589		Avslutes				
1000-års steinoppussing innfartsår	4 906 741	5 000 000	5 000 000	4 906 741			31.12.2018	93 259			93 259
Kulde, vannskulptur	3 459 241	3 800 000	3 800 000	3 800 000			31.12.2018	340 759			340 759
Kulde Anrt	19 727 589	20 000 000	20 000 000	20 000 000			31.12.2018	272 411			272 411
Oppussing parker og plasser	203 688	600 000	4 900 000	203 688	396 312		Avslutes årlig				
Opparbeidelse plegingsområde Borgarsvassel	0	0	400 000	400 000			31.12.2018	0			0

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Budsjett og HP 2018-2021										Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.17.	
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2018	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP - > 2020	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk sluttdatao	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2017	Relevilgss til bruk i 2018	Vurderes innarbeidet i HP 2019-2022	Relevilgss Ikke
Lekkeplass kvartalet 88	610 350	500 000	500 000	610 350	-110 350		Avsluttes				
Utvleie av skateanlegg Skjoberg	587 821	400 000	400 000	587 821	-187 821		Avsluttes				
Treningsapparat Skjoberg	590 099	350 000	350 000	590 099	-240 099		Avsluttes				
Lys-parker og plasser	0	500 000	500 000	500 000	0		31.12.2018	500 000	500 000		
Oppgradering av område rundt Byens bygge	0	0	800 000	800 000			31.12.2019	0	0		
Utvikling av Gørlshølen - forlengte tryggesti	0	0	1 000 000	4 700 000	-3 700 000	Egen sak	31.12.2019	0	0		
Publikumsloaletter friluftsområder	0	0	2 000 000	2 000 000			31.12.2021	0	0		
Økt tilgjengelighet - Dusa og Høystrand	0	0	500 000			Under utredning	31.12.2018	0	0		
Loggesti og idrettspark i Kulås	742 146	1 200 000	1 200 000	1 200 000			31.12.2018	457 854	457 854		
Navn	742 559	1 000 000	9 000 000	742 559	257 441		Avsluttes årlig				
Vannledningsnett											
Vannledning Ingerøy-Rosnesklien (Halden)	132 534	2 000 000	2 000 000	2 000 000			31.12.2019	1 867 466	1 867 466		
Vannledning Furuhølen - Varteikveien	2 295 405	2 100 000	2 100 000	2 100 000			30.06.2018	-195 405	-195 405		
Vannledning ny gangbru Hålsundsvy - Opsund	3 133 882	3 000 000	3 000 000	3 000 000			31.12.2018	-133 882	-133 882		
Vannledning Surteltingen	957 149	750 000	750 000	957 149	-207 149		Avsluttes				
Vannledning Burnsvy - Bakryset	1 960 117	2 200 000	2 200 000	2 200 000			31.12.2018	239 883	239 883		
Vannledning Bakryset - Berneveien	2 529 792	2 200 000	2 200 000	2 200 000			31.12.2018	-329 792	-329 792		
Vannledning Varteikveien - Kinneliveien	1 717 338	1 700 000	1 700 000	1 700 000			31.12.2018	-17 338	-17 338		
Vannledning Balerød- Evestad (Nlpa)	2 945 440	2 500 000	45 500 000	45 500 000			31.12.2018	-445 440	-445 440		
Vannledning Evestad-Brusemyr (Nlpa)	2 334 170	3 000 000	9 000 000	9 000 000			31.12.2019	665 830	665 830		
Vannledning Evestad-Kampnes (Nlpa)	0	0	3 700 000	3 700 000			31.12.2020	0	0		
Vannledning Sikkelandsvæien - Lindemarkveien	33 562	500 000	1 500 000	1 500 000			31.12.2018	466 438	466 438		
Vannledning Evestad- Isfoss (Nlpa)	541 807	1 000 000	12 000 000	12 000 000			31.12.2018	458 193	458 193		
Vannledning Klavestadhaugen (separering)	14 037 772	12 500 000	24 000 000	24 000 000			31.12.2019	-1 537 772	-1 537 772		
Vannledning Klavestadhaugen-Sandbakken (separering)	853 272	2 500 000	29 500 000	24 500 000			31.12.2020	1 646 728	1 646 728		
Senering Osloveien	3 210 665	4 000 000	6 500 000	7 500 000	-1 000 000	Ved prosjektslutning	31.12.2018	789 335	789 335		
Separering Ringdalsveien/Tordensgt/Dovregata	295 988	1 500 000	3 600 000	3 600 000			31.12.2019	1 204 012	1 204 012		
Separering Albert Morkausv/Sarpsbotn	0	0	5 700 000	5 700 000			31.12.2019	0	0		
Separering Lundgårds vei	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2020	0	0		
Ringledning Evestad- Høgeveien, Rundkjøring RV111 (Nlpa)	2 279 300	7 500 000	12 500 000	12 500 000			31.12.2020	5 220 700	5 220 700		
Separering Brusevoldbekken (sone 404)	0	0	12 000 000	12 000 000			31.12.2020	0	0		
Separering Kaldebekken	0	0	19 000 000	19 000 000			31.12.2020	0	0		
Separering Hålsundskogen	0	0	7 500 000	7 500 000			31.12.2020	0	0		
Vannled av avløpsstikk Gustund/Hauge/Bade	0	0	2 500 000	2 500 000			31.12.2020	0	0		
Tunevannet sydøst e.1a	0	0	9 000 000	9 000 000			31.12.2020	0	0		
Tunevannet sydøst e.1b	0	0	5 500 000	5 500 000			31.12.2020	0	0		
Tunevannet sydøst e.1c	0	0	6 500 000	6 500 000			31.12.2022	0	0		
Brevikbekken e. 1	0	0	11 500 000	11 500 000			31.12.2022	0	0		
Brevikbekken e. 2	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2023	0	0		
Separering Eivegatalalegata	0	0	3 000 000	3 000 000			31.12.2020	0	0		
Separering sentrum syd	0	0	15 000 000	15 000 000			31.12.2021	0	0		
Vannledning Tuneordet vest	4 290 699	3 000 000	7 500 000	7 500 000			31.12.2018	-1 290 699	-1 290 699		
Vannledning Mangestensveien- Finestad 1 e	0	0	1 800 000	1 800 000			31.12.2019	0	0		
Vannledning Mangestensveien- Finestad 2 e	0	0	2 200 000	2 200 000			31.12.2019	0	0		
Vannledning IV.109	83 789	400 000	37 900 000	37 900 000			31.12.2022	316 211	316 211		
Vannledning Peltgata	687 911	1 000 000	10 000 000	10 000 000			31.12.2019	312 089	312 089		
Spredd bebyggelse vnm Solli/Vster anl.6,12,13,16	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2020	0	0		
Vannledning Høk-Døle	2 698 845	3 000 000	3 000 000	3 000 000			31.12.2018	301 155	301 155		
Vannled separering Sandesundsveien-Valkyregata/Hobergs gate	33 562	0	2 300 000	2 300 000			31.12.2021	-33 562	-33 562		

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Budsjett og HP 2018-2021

Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.17.

Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2018	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP - > 2020	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk sluttdato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2017	Rebevliges til bruk i 2018	Vurderes innarbeidet i HP 2019-2022	Rebevliges ikke
Vannledningsnett											
Varmdel separering Silmariesgate-Svevdaluppsgate-Vollgata	2 417 073	2 500 000	2 500 000	2 500 000			31.12.2018	82 927	82 927		
Varmdel separering Rosenrantsgate	1 32 287	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	867 733	867 733		
Iseveien - Kampenes	0	0	1 400 000	1 400 000			31.12.2018	0	0		
Varmledning Kløkkeskogen	0	0	1 750 000	1 750 000			31.12.2019	0	0		
Tekniske installasjoner vann											
Oppgradering trykkløstørkere Opstadveien	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2019	1 000 000	1 000 000		
Oppgradering trykkløstørkere Vernerveien	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2019	0	0		
Oppgradering trykkløstørkere Hasleåsen	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	1 000 000	1 000 000		
Oppgradering trykkløstørkere Hevingen	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	0	0		
Pumpestasjon Elvestad (Nlpa)	217 132	500 000	9 000 000	9 000 000			31.12.2020	282 868	282 868		
Oppgradering trykkløstørkere Nygårdsveien	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	1 000 000	1 000 000		
Oppgradering trykkløstørkere og annet utstyr Baassengveien	0	0	2 000 000	2 000 000			31.12.2019	0	0		
Utrede høydebasseng Sikkakåsen	0	0	500 000	500 000			31.12.2018	0	0		
Utrede høydebasseng sønder Sjøberg	0	0	500 000	500 000			31.12.2018	0	0		
Sammenkobling reservervann Gaupefaret høydebasseng	0	0	2 500 000	2 500 000			31.12.2019	0	0		
Nytt vannverk (sesjønkapasitetsøkning Balerød	506 222	500 000	224 000 000	224 000 000			13.12.2022	-6 222	-6 222		
Reservertvannsgjeregater i vannforsyningen	0	0	3 000 000	3 000 000			31.12.2020	0	0		
Nytt styresystem driftskontroll	0	0	1 800 000	1 800 000			31.12.2021	0	0		
Styresystem Balerød	0	0	1 800 000	1 800 000			31.12.2021	0	0		
Elektro system Isesjø	0	0	1 500 000	1 500 000			31.12.2019	0	0		
Trykkløstørkere på Gåserød	0	0	1 300 000	1 300 000			31.12.2021	0	0		
Nedvannskontrollere	0	0	500 000	500 000			31.12.2018	0	0		
Avløp											
Uforutsatte prosjekter avløp	76 517	1 000 000	9 000 000	76 517	923 483		Avsluttes årlig				
Avløpsnett											
Avløpsledning Barneveien - Nordbergveien	220 065	2 000 000	2 000 000	2 000 000			31.12.2018	1 779 935	1 779 935		
Avløpsledning ny Gangbru Halslundsøy- Opsund	3 158 513	3 000 000	3 000 000	3 000 000	-498 450		31.12.2018	-158 513	-158 513		
Avløpsledning Surtelilgen	1 248 450	750 000	750 000	1 248 450			31.12.2018	0	0		
Avløpsledning Hammestad- Breivikbekken (kv.109)	932 572	800 000	7 000 000	932 572	132 572		Avsluttes				
Avløpsledning Bryggeriet- Elvestad (Nlpa)	2 885 415	3 600 000	35 600 000	35 600 000			31.12.2019	714 585	714 585		
Avløpsledning Bryggeriet-Elvestad e.2 (Nlpa)	1 516 142	2 000 000	5 400 000	5 400 000			31.12.2020	483 858	483 858		
Avløpsledning Elvestad- Iseløss (Nlpa)	770 590	1 000 000	12 000 000	12 000 000			31.12.2020	229 470	229 470		
Avløpsledning Tuneprietet Vest	7 354 017	7 000 000	21 500 000	21 500 000			31.12.2018	-354 017	-354 017		
Sarering Olisjøveien	3 075 633	4 000 000	6 500 000	7 500 000	-1 000 000	Ved prosjektavslutning	31.12.2018	924 367	924 367		
Separering Ringkvikkesgt/Odensgt/Dovegata	281 587	1 500 000	3 600 000	3 600 000			31.12.2019	1 218 413	1 218 413		
Separering Albert Morkstaus/Sarpsborgrvn	0	0	5 700 000	5 700 000			31.12.2019	0	0		
Separering Lundgåtsvei	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2019	0	0		
Avløpsledning Klavestadhaugen (separering)	14 790 303	14 500 000	26 000 000	26 000 000			31.12.2019	-290 303	-290 303		
Avløpsledning Klavestadhaugen-Sandbakken (separering)	3 058 834	2 500 000	29 500 000	29 500 000			31.12.2020	-558 834	-558 834		
Avløpsledning Elvestad-Brysemyr (Nlpa)	1 092 320	1 500 000	9 000 000	9 000 000			31.12.2019	407 680	407 680		
Avløpsledning Elvestad-Kampenes (Nlpa)	0	0	3 700 000	3 700 000			31.12.2019	0	0		
Separering Brusevoldbekken	0	0	12 000 000	12 000 000			31.12.2020	0	0		
Separering Kalabekken	0	0	19 000 000	19 000 000			31.12.2019	0	0		
Separering Halslundslogen	0	0	7 500 000	7 500 000			31.12.2020	0	0		
Avløpsledning Gusund/Hauge/Bede	0	0	2 500 000	2 500 000			31.12.2020	0	0		
Tunevarnet sydøst e.1a	0	0	9 000 000	9 000 000			31.12.2021	0	0		
Tunevarnet sydøst e.1b	0	0	5 500 000	5 500 000			31.12.2021	0	0		
Tunevarnet sydøst e.1c	0	0	6 500 000	6 500 000			31.12.2021	0	0		
Brekvikkene e. 1	0	0	11 500 000	11 500 000			31.12.2021	0	0		
Brekvikkene e. 2	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2021	0	0		
Separering Elvegata/alegata	0	0	3 000 000	3 000 000			31.12.2019	0	0		

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Budsjett og HP 2018-2021											Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.17.	
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2018	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP - > 2020	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk sluttdato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2017	Rebevilles til bruk i 2018	Vurderes innarbeidet i HP 2019-2022	Rebevilles Ikke	
												Kommuneområde teknisk
Avløpsnett												
Separeringsledning Dovresgt-Torsbekkedalen	11 187	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2019	988 813	988 813			
Pakobilingsledning Hasle til Spjelding Elvestad (Nlpa)	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2020	0	0			
Avløpsledning Iv,109	83 789	400 000	37 900 000	37 900 000			31.12.2022	316 211	316 211			
Avløpsledning Pellygata	674 259	1 000 000	10 000 000	10 000 000			31.12.2019	325 741	325 741			
Separering Sandesundsvæien-Vakryregata/Hobergs gate	0	0	2 300 000	2 300 000			31.12.2018	0	0			
Separering St.Mariestgata Sverdrupsgate -Voldgata	2 406 056	2 500 000	2 500 000	2 500 000			31.12.2018	93 944	93 944			
Separering Rosenkrantzgate	82 425	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	917 575	917 575			
Separering sentrum syd	0	0	15 000 000	15 000 000			31.12.2026	0	0			
Avløpsledning Klokkeskogen	0	0	1 750 000	1 750 000			31.12.2019	0	0			
Tekniske installasjoner avløp												
Forprosjekt stasjonsbyen avløp KP 415	1 130 450	1 000 000	1 000 000	1 130 450	130 450		Avsluttes					
KP 018 Torsbekkedalen	6 585 206	6 900 000	6 900 000	6 585 206	314 794		Avsluttes					
Oppgradering av Avlvm renseanlegg	121 118 001	118 000 000	118 000 000	121 118 001	-3 118 001		Avsluttes egen sak					
Oppgradering avløpspumpestasjoner inkl gamle Avlvm RA	5 352 585	9 000 000	9 000 000	9 000 000			31.12.2018	3 647 415	3 647 415			
Pumpestasjon Elvestad (Nlpa)	434 152	1 000 000	7 000 000	7 000 000			31.12.2020	565 848	565 848			
Oppgradering Slambrygg 1 (Avlvm renseanlegg)	398 619	2 000 000	20 000 000	20 000 000			31.12.2020	1 601 381	1 601 381			
Forbedring av slamsentrifugering	0	0	4 000 000	4 000 000			Avsluttes årlig	0	0			
Oppgradering avløpspumpestasjoner	1 395 062	3 000 000	15 000 000	1 395 062	1 604 938		Avsluttes årlig					
Ny avløpsstasjon ved Elvegata	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2020	0	0			
Avløp spredt bebyggelse												
Trunkaløp Rønned	6 528 663	7 000 000	7 000 000	6 528 663	471 337		Avsluttes					
Lundeveien-Moene (inkl vann)	857 145	2 000 000	2 000 000	2 000 000			31.12.2018	1 142 855	1 142 855			
Burnsby- Bakvasset	1 806 759	3 400 000	3 400 000	3 400 000			30.06.2018	1 593 241	1 593 241			
Bakvasset - Brenneveien	2 747 135	3 600 000	3 600 000	3 600 000			30.06.2018	852 865	852 865			
Furudhønen - Varteigveien	3 299 230	3 900 000	3 900 000	3 900 000			30.06.2018	600 770	600 770			
Varteigveien - Kimdalsveien	942 703	2 600 000	2 600 000	2 600 000			31.12.2018	1 657 297	1 657 297			
Bråtenåsen - Bergdykkroen	111 293	300 000	1 800 000	1 800 000			31.12.2018	188 707	188 707			
Sikkelandsveien - Lindmarkveien	111 292	1 300 000	2 300 000	2 300 000			31.12.2018	1 188 708	1 188 708			
Iseveien - Kampnes	111 292	400 000	1 400 000	1 400 000			31.12.2018	288 708	288 708			
Maugestensveien- Firnestad 1 e	0	0	2 700 000	2 700 000			31.12.2019	0	0			
Maugestensveien- Firnestad 2 e	0	0	3 500 000	3 500 000			31.12.2019	0	0			
Spredt bebyggelse Solli/Vister anl. 6,12,13,16	0	0	8 000 000	8 000 000			31.12.2020	0	0			
Avfallsbehandling												
Nytt personalbygg i Galedalen miljøanlegg	0	0	13 000 000	13 000 000								
Innsamling av glass- og metallemballasje	0	0	4 000 000	4 000 000								
Ornbygging hullstengarase	576 827	700 000	700 000	700 000			31.12.2018	123 173	123 173			
Utvikelse av notkatt for farging avfall	921 708	1 300 000	1 300 000	1 300 000			31.12.2018	378 292	378 292			
Nedgravede avfallsbeholdere for avfall	0	1 000 000	8 000 000	8 000 000	1 000 000		Avsluttes årlig					
Innsamling av hagdevall (beholdere)	0	500 000	1 000 000	1 000 000	500 000		Avsluttes årlig					
Samferdsel												
Oppgradering av veik's private veier	1 306 845	2 500 000	2 500 000	2 500 000			31.12.2018	1 193 155	1 193 155			
Retabilisering av p-plasser/p-automater	4 112 362	5 000 000	5 000 000	5 000 000	-3 430 699		31.12.2018	887 638	887 638			
Gågate redusert korsept	28 430 699	25 000 000	25 000 000	28 430 699			Avsluttes egen sak					
Opsund bru gang og sykkelvei	49 195 508	43 000 000	44 000 000	44 000 000			31.12.2018	-6 195 508	-6 195 508			
Gang og sykkelvei Halslundsvy- Opsund	3 682 925	12 500 000	12 500 000	8 500 000	4 000 000		31.12.2018	8 817 075	8 817 075			
Gang, sykkel og kollektiv sentrum - inkl. Pellygata	3 124 922	4 000 000	13 000 000	13 000 000			31.12.2018	875 078	875 078			
Veiutvidelse Pellygata, St. Mariestgate	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2019	0	0			
Utredde parkeringshus	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2019	0	0			
Gang og sykkelvei Rådhusveien	0	0	1 700 000	1 700 000			31.12.2019	0	0			
Gang og sykkelvei rute 3 sentrum	732 747	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	267 253	267 253			
Bilgomsparkeiring og langtdsparkeiring	319 313	3 000 000	3 000 000	3 000 000			31.12.2018	2 680 687	2 680 687			

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Budsjett og HP 2018-2021

Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.17:

Pågående investeringsprosjekter per 01.01.2018	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP- >2020	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Indekning	Forventet økonomisk sluttdato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2017	Rebevillges til bruk i 2018	Vurders innarbeidet i HP 2019-2022	Rebevillges ikke
Kommuneområde teknisk											
Samferdsel											
Universell utforming av bysentrum	0	1 100 000	5 100 000	0	1 100 000		Avsluttes årlig				
Gang og sykkelveier inkl. gateløys (Sykkelveien Nedre Glomma)	2 957 427	3 000 000	3 500 000	3 500 000			31.12.2018	42 573	42 573		
Skjebeløkken bru	4 025 546	4 000 000	4 000 000	4 025 546	-25 546		Avsluttes				
Oppgradering av kommunale veier	940 228	1 200 000	39 300 000	940 228	259 772		Avsluttes årlig	0			
Oppgradering Felldalveien	0	0	1 700 000	1 700 000			30.12.2018	0			
Oppgradering Sandeunsvælen-Vakrylegata/Holbergsgate	0	0	1 200 000	1 200 000			31.12.2018	0			
Oppgradering St.Mariestgate, Sverdrupsgate-Voldgata	3 063 570	1 500 000	1 500 000	4 000 000	-2 500 000	Ved prosjektaislutning	31.12.2018	-1 563 570	-1 563 570		
Oppgradering Rosenkrantzgate	72 266	3 200 000	3 200 000	3 200 000			31.12.2018	3 127 734	3 127 734		
Oppgradering Opostveien	3 351 550	2 800 000	2 800 000	3 500 000	-700 000	Ved prosjektaislutning	31.12.2018	-551 550	-551 550		
Oppgradering Agardsvæien	0	0	2 000 000	2 000 000			31.12.2019	0			
Oppgradering Olsokveien	3 094 402	2 000 000	5 000 000	6 500 000	-1 500 000	Ved prosjektaislutning	31.12.2018	-1 094 402	-1 094 402		
Oppgradering Ringgikkuteseid /Tordensgt/Dovregata	348 057	2 100 000	3 600 000	3 600 000			31.12.2018	1 751 943	1 751 943		
Oppgradering Albert Moskauv/Sarpsborgveien	0	0	2 700 000	2 700 000			31.12.2019	0			
Oppgradering Lundegårdsvei	0	0	1 800 000	1 800 000			31.12.2019	0			
Universell utforming av bussholdeplasser	876 545	900 000	4 500 000	876 545	23 455		Avsluttes årlig	0			
Gateløys tiltak	2 971 391	5 300 000	14 400 000	14 400 000			31.12.2020	2 328 609	2 328 609		
Vaibel av utrustelse kabel og ledningsprosjekt	2 069 938	4 000 000	20 000 000	2 069 938	1 930 062		Avsluttes årlig	1 000 000	1 000 000		
Sanitetsinformasjon på holdeplasser	0	1 000 000	5 000 000	5 000 000			31.12.2018	2 500 000	2 500 000		
Hovedsykkelpåren (Regulering)	0	2 500 000	6 000 000	5 000 000			31.12.2019	0			
Etablering av bussholdeplass Gålum	0	0	700 000	700 000			31.12.2019	0			
Sykkelfelt i sentrum	0	0	3 000 000	3 000 000			31.12.2019	0			
Sykkelparkering Sarpsborg sentrum	2 975 817	1 200 000	1 200 000	1 200 000			31.12.2018	1 200 000	1 200 000		
Gang og sykkelvei Navestadveien	0	4 000 000	4 000 000	4 000 000			31.12.2018	1 024 183	1 024 183		
Gang og sykkelvei Vingulmorkvein	3 843 857	5 000 000	5 000 000	5 000 000			31.12.2018	1 156 143	1 156 143		
Trafikksikkerhetstiltak (trygge skoleveier/fartspbegrensende tiltak)	7 763 777	8 500 000	28 500 000	7 763 777	736 223		Avsluttes årlig	0			
Brennvesenet											
Nytt øvingsområde brennvesen	175 110	500 000	500 000	500 000		Under utredning, evt. samarbeid med andre kommuner		324 890	324 890		
Verkstøed og transport											
Biler og maskiner, vann og avløp	879 734	850 000	6 050 000	879 734	-29 734		Avsluttes årlig	0			
Lastebil vann og avløp	0	0	1 750 000	1 750 000			31.12.2018	0			
Biler og beredskapsbrann	0	0	5 900 000	5 900 000			31.12.2018	0			
Biler og maskiner velfornt	3 324 653	3 500 000	10 900 000	3 324 653	175 347		Avsluttes årlig	0			
Traktor Sarpsborg stadion	0	0	700 000	700 000			31.12.2019	0			
Biler maskiner og annet teknisk utstyr verkstedtransportvaskeri	5 957 404	5 000 000	29 000 000	5 957 404	-957 404		Avsluttes årlig	0			
Faiebill	0	0	2 200 000	2 200 000			31.12.2019	0			
Faiebill for sentrumsgater	1 503 838	1 700 000	1 700 000	1 503 838	196 162		Avsluttes				
Biler og maskiner renovasjon	205 577	3 500 000	18 100 000	205 577	3 294 423		Avsluttes årlig				
Elendrom											
Oppgradering av administrasjonsbygg	48 774 378	52 000 000	52 000 000	52 000 000			31.12.2018	3 225 622	3 225 622		
Nytt nedstrømningsnett Sarpsborg Rådhus	1 520 191	1 500 000	1 500 000	1 520 191	-20 191		Avsluttes				
Oppgradering av las-systemer	382 039	500 000	700 000	700 000			31.12.2018	117 961	117 961		
Borger skole, etersoløle	205 306	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	794 694	794 694		
Ventilasjon Varteig Gymsal	876 145	2 000 000	2 000 000	2 000 000			31.12.2018	1 123 855	1 123 855		
Riving av bygg	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	0			
Kjøleanlegg Ungdomskolen	0	0	5 500 000	5 500 000			31.12.2019	0			
Sarpsborghallen SD- anlegg	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	0			
Julestus skole, ventilasjonsanlegg	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2021	0			
Kurlland skole, ventilasjonsanlegg	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2021	0			
Sig. Skalds gate, SD- anlegg	0	0	500 000	500 000			31.12.2019	0			
Energiovervåking kommunale bygg	0	0	2 000 000	2 000 000			31.12.2019	0			
Adgangskontroll bygg	0	0	1 200 000	1 200 000			31.12.2021	0			

ÅRSRAPPORT 2017 – SARPSBORG KOMMUNE

Budsjett og HP 2018-2021			Dispensering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.17:								
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2018	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP- > 2020	Forventet sluttkosnad	Forventet økonomisk avvik	Indekning	Forventet økonomisk sluttdato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2017	Rebevilles til bruk i 2018	Vurderes innarbeidet i HP 2019-2022	Rebevilles ikke
Kommuneområdet teknisk											
Eiendom											
Ny forskrift tilfyllstom	0	0	600 000	600 000			31.12.2019	0			
Søngpøls og utvendig helse- Kurland sykeplejem	0	0	10 000 000	10 000 000			31.12.2021	0			
Oppgraderer elektriske anlegg	0	0	3 500 000	3 500 000			31.12.2020	0			
Bytte kunstgress Sarpsborg Stadion	0	0	5 000 000	5 000 000			31.12.2020	0			
Halslund skoler varmepumpe	2 821 691	3 100 000	3 100 000	3 100 000			31.12.2018	278 309	278 309		
Halslund skoler varmepumpe	2 730 216	2 000 000	2 000 000	3 000 000	-1 000 000	Ved prosjektslutning	31.12.2018	-730 216	-730 216		
Valaskold barnehage SD-anlegg og ventilasjon	1 912 695	2 000 000	2 000 000	1 912 695	87 305		31.12.2018	94 752	94 752		
Varmerumpe Forsøksskolen	405 248	500 000	500 000	500 000			31.12.2018	0	0		
Tune adnubbygg 2 ventilasjon	0	0	3 000 000	3 000 000			31.12.2020	-33 562	-33 562		
Tune adnubbygg oppgraderer lyrrøm	33 562	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2019	265 271	265 271		
Ullevøy skole, SD-anlegg	84 729	350 000	350 000	350 000			31.12.2019	0	0		
ENØK Stryings- og varslingsanlegg	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2021	0	0		
Kurland skole, SD-anlegg	613 318	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	386 682	386 682		
Varøig skole, SD-anlegg	284 476	900 000	900 000	900 000			31.12.2018	615 524	615 524		
Halslund skoler, SD-anlegg	857 415	1 500 000	1 500 000	1 500 000			31.12.2018	642 585	642 585		
Ventilasjon Sandbækken	1 525 986	2 000 000	2 000 000	2 000 000			31.12.2018	474 014	474 014		
Lelvenes skole, SD-anlegg	33 562	300 000	300 000	300 000			31.12.2018	266 438	266 438		
Sarpsborg rådhus, SD-anlegg og ventilasjon	357 843	500 000	15 000 000	15 000 000			31.12.2020	142 157	142 157		
Rehabilitering og sikring av bygg	0	0	8 500 000	8 500 000			31.12.2021	0	0		
Heiser	326 813	1 500 000	8 000 000	1 500 000	1 173 187		31.12.2021	0	0		
Forskriftskrav (Brann, leiljonella r.m)	1 267 578	1 000 000	5 000 000	1 267 578	-267 578		31.12.2021	0	0		
Universell utforming, kom. bygg	961 003	1 000 000	5 000 000	1 000 000	38 997		31.12.2020	0	0		
Rehabiliter Sarpsborggralen- svømmehall	69 442	500 000	10 500 000	10 500 000			31.12.2020	430 558	430 558		
Overtagelse av eiendommer fra Botreggaard	18 303 165	18 000 000	78 000 000	19 000 000	-1 000 000	Ved prosjektslutning	31.12.2018	-303 165	-303 165		
Opparbeidelse næring- og boligeit Kvingstien (B3 B14-16,N1-3)	23 572 819	20 000 000	20 000 000	24 500 000	-4 500 000	Ved prosjektslutning	31.12.2018	3 572 819	3 572 819		
Regulering og opparbeidelse Tune senter II	296 982	500 000	30 500 000	30 500 000			31.12.2021	203 078	203 078		
Arkivdepot for IKA Østfold ved Skjebereg administrasjonsbygg	15 222 046	15 500 000	15 500 000	15 222 046	277 954		31.12.2018	644 568	644 568		
Overtakelse av Ungdomshallen	8 855 432	9 500 000	9 500 000	9 500 000			31.12.2018	0	0		
Vant, Sparta anri. og ungdomshallen	4 439 486	4 500 000	4 500 000	4 439 486	60 514		31.12.2018	809 127	809 127		
Regulering boligeit Mørgesten	190 873	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2020	479 314	479 314		
Regulering / utvikling Yveråsen	520 686	1 000 000	21 000 000	21 000 000			31.12.2020	-7 200	-7 200		
Opparbeidelse boligeit Navestad/Berg (del 1)	7 200	0	46 500 000	46 500 000			31.12.2020	0	0		
Prosjektering og vedlikeholdelse Kampenesmosen	0	0	5 000 000	5 000 000			31.12.2020	0	0		
Strategisk oppkjøp og utvikling av eiendom	18 039 307	18 500 000	58 500 000	18 039 307	460 693		31.12.2018	675 389	675 389		
Utvikling av Kvaral 261	324 611	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2018	1 499 940	99 940		
Flytting av travpark og utvikling av boligområde på Kala	60	1 500 000	1 500 000	1 500 000			31.12.2020	1 830 019	1 830 019		
Regulering og prosjektering av boligområde og næringspark Kvingstien (B4, N4-N6)	169 981	2 000 000	2 000 000	2 000 000			31.12.2018	2 143 170	2 143 170		
Lysløye- makebytte (kjøp grt 2061 bnr 6)	156 830	2 300 000	2 300 000	2 300 000			31.12.2018	0	0		
Kjøp av tomt Rudsloggen	4 047 424	4 600 000	4 600 000	4 047 424	552 576		31.12.2018	-1 882 914	-1 882 914		
Div inventar og utstyr	1 882 914	0	0	1 882 914	0	Driftsmidler	30.04.2018	0	0		
Kirken											
Brannsikring et-anlegg	63 808	700 000	700 000	700 000			31.12.2018	636 192	636 192		
Opparbeidelse av gravlund Halsund	35 769 231	35 000 000	35 000 000	38 000 000	-3 000 000	Ved prosjektslutning	31.12.2018	-769 231	-769 231		
Utbedring av kirkeøk	328 923	5 000 000	5 000 000	5 000 000			31.12.2018	4 671 077	4 671 077		
Rehabilitering av orgel Sarpsborg kirke	3 201 616	4 000 000	4 000 000	3 201 616	798 384		31.12.2020	0	0		
Digitalisering av kartverk på kirkegardene	0	0	1 500 000	1 500 000			31.12.2020	315 188	315 188		
Maskiner og utstyr	257 875	250 000	1 250 000	257 875	-7 875		31.12.2018	0	0		
Kartlegging av utbedringsbehov kirkebygg	184 812	500 000	500 000	500 000			31.12.2018	0	0		
<i>For større prosjekter er forventet økonomisk sluttdato 18 mnd. etter at investeringen er tatt i bruk</i>											
Alle prosjekter	1 484 535 826	1 584 235 271	3 731 085 271	2 965 188 329	-6 523 944			93 731 633	83 343 314		10 388 119

Budsjett og HP 2018-2021							Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.17:				
	Regnskap totalt per 31.12.2017	Bevilget per 31.12.2017	Budsjett og HP- > 2020	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Indekning	Forventet økonomisk sluttdato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2017	Rebevilles til bruk i 2018	Vurderes innarbeidet i HP 2019-2022	Rebevilles ikke
Investeringer - Salg											
Kommuneområde teknisk											
Verkstøed og transport	0	0	-500 000	-500 000			31.12.2018	0			
Salg av brannbil	-279 511	-610 730	-1 010 730	-279 511	-331 219		Avsluttes årlig				
Elendom											
Salg av Navestadberg	0	0	-55 000 000	-55 000 000			31.12.2021	0			
Salgsmottak Kampnesmosen	0	0	-12 000 000	-12 000 000			31.12.2021	0			
Salgsmottak Kampnes/Holleskogen	-11 689 761	-12 500 000	-12 500 000	-12 500 000			31.12.2018	-810 239	-810 239		6 159 311
Salgsmottak Kjøvingsten (B3 B14-16 N1-3)	-42 159 311	-36 000 000	-38 000 000	-44 159 311	6 159 311		31.12.2020	6 159 311			
Salgsmottak Yvenåsen	0	0	-45 000 000	-45 000 000			31.12.2020	0			
Salgsmottak Tune senter II	0	0	-40 000 000	-40 000 000			31.12.2020	0			
Salg av kommunal elendom	-13 697 715	-15 000 000	-65 000 000	-13 697 715	-1 302 285		Avsluttes årlig	0			
Salg kvartal 261	0	0	-14 000 000	-14 000 000			31.12.2018	0			
Salg av søsterbolig	0	0	-15 000 000	-15 000 000			31.12.2018	0			
Salg av tomt Rudsåskogen	-2 039 138	0	0	-2 039 138	2 039 138		Avsluttes	0	0		
Lysløype- makedytte (salg gnr 2062 bnr 32/ gnr 1 bnr 5010)	0	-5 300 000	-5 300 000	-5 300 000			31.12.2018	-5 300 000	-5 300 000		
Alle prosjekter	-69 865 436	-69 410 730	-303 310 730	-259 475 675	6 564 945	0	483231	49 072	-6 110 239	0	6 159 311